

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YEREL BASINDA KADIN ÇALIŞANLARA
YÖNELİK CİNSİYETÇİ YAKLAŞIM, MALATYA ÖRNEĞİ

Türkan YILDIZ KAYA

İLETİŞİM ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Mehmet Barış YILMAZ

Malatya – 2022

ONUR SÖZÜ

Doç. Dr. Mehmet Barış YILMAZ'ın danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım "Yerel Basında Kadın Çalışanlara Yönelik Cinsiyetçi Yaklaşım, Malatya Örneği" başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Türkan YILDIZ KAYA

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
KISALTMALAR DİZİNİ	iii
TABLolar DİZİNİ	iv
GİRİŞ	1
1. BASIN VE BASIN ÇALIŞANLARI	2
1.1. Kavram Olarak Basın.....	2
1.1.1. Basın ve Yayın	3
1.1.2. “Dördüncü Kuvvet” Basının Yapısal Özellikleri	3
1.1.3. Medyanın Ekonomi Politikası ve Sorunlar.....	4
1.2. Basın Çalışanları	6
1.2.1. Basın Çalışanlarının Temel Görevleri.....	6
1.2.2. Basın Çalışanlarının Hakları	7
1.2.3. Gazetecilik Türleri	8
1.2.3.1. Fikir Gazeteciliği	9
1.2.3.2. Magazin Gazeteciliği	9
1.2.3.3. Radyo ve Televizyon Gazeteciliği	9
1.2.3.4. Yurttaş Gazeteciliği.....	9
1.2.3.5. Robot Gazetecilik	10
1.2.3.6. Veri Gazeteciliği	10
1.2.3.7. Spor Gazeteciliği.....	10
1.2.3.8. Kültür-Sanat Gazeteciliği.....	10
1.2.3.9. Sağlık Gazeteciliği	11
1.2.3.10. Bilim Gazeteciliği	12

1.2.3.11. Savaş Gazeteciliği	12
1.3. Basında Görevli Kişiler.....	12
1.3.1. Muhabir	12
1.3.2. Haber Müdürü	13
1.3.3. Yazı İşleri Müdürü.....	13
1.3.4. Sayfa Sekreteri	13
1.3.5. Editör.....	13
1.3.6. Redaktör.....	14
1.3.7. Genel Yayın Yönetmeni.....	14
1.3.8. Başyazar	14
2. YEREL BASIN	15
2.1. “Yerel Basın” Kavramı Üzerine Bir Değerlendirme	15
2.1.1. Yerel Basının Önemi ve İşlevi	16
2.1.2. Yerel Basının Sorunları	17
2.1.2.1. Nitelikli Eleman Sıkıntısı.....	18
2.1.2.2. Naylon Kadrolar.....	18
2.1.2.3. Tiraj Sorunu	19
2.1.2.4. Dağıtım Sorunu	20
2.1.2.5. Finansman Sorunu	20
2.1.2.6. Ulusal Basının Bölge Sayfaları.....	21
3. BASINDA ÇALIŞAN KADINLAR, CİNSİYETÇİLİK VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	22
3.1. Basın Sektöründe Kadın Çalışanların Yeri	22
3.1.1. Türk Basın Tarihinde Kadınların Sektöre Girişi	23
3.1.1.1. Osmanlı Döneminde Kadın Gazeteciler.....	23

3.1.1.2. Cumhuriyet Döneminde Kadın Gazeteciler	24
3.1.1.3. 1980 Sonrası Kadın Gazeteciler	24
3.2. Cinsiyetçilik	25
3.2.1. Basın Sektöründe Cinsiyetçilik	26
3.2.1.1. Yatay Ayrımcılık/Cinsiyetçilik.....	27
3.2.1.2. Dikey Ayrımcılık/Cinsiyetçilik.....	27
3.3. İlgili Araştırmalar	28
4. MALATYA YEREL BASININDA KADIN ÇALIŞANLARA YÖNELİK CİNSİYETÇİ YAKLAŞIM İNCELEMESİ	30
4.1. Araştırmanın Amacı	30
4.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	30
4.3. Araştırmanın Yöntemi ve Veri Toplama Tekniği.....	30
4.4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	31
4.5. Problem Durumu	31
4.5.1. Alt Problemler	32
4.6. Araştırmanın Varsayımları.....	32
4.7. Araştırmanın Bulguları	32
4.7.1. Demografik Özellikler	32
4.7.2. Kadınların Gazetecilik Mesleğini Seçme Nedenleri.....	34
4.7.3. Maddi Anlamda Sektörün Tatmini	35
4.7.4. Çalışma Saatleri ve Mesai Mefhumu.....	36
4.7.5. Mesleki Konum ve Terfi İmkânı.....	37
4.7.6. Kadın Gazeteci Olmanın Avantajları ve Dezavantajları	38
4.7.7. Aile Üyelerinin Gazeteciliğe Yönelik Yaklaşımları ve Aile İçi Roller	39
4.7.8. Kadın Olmaktan Dolayı Yaşanan Olumsuz Durumlar (Taciz, Şiddet, Baskı, Ayrımcılık...)	41

4.7.9. Meslekte İstenilen Dallarda Görev Alma.....	43
4.7.10. Kadın ve Erkek Çalışanlara/Yöneticilere Yaklaşımlar	44
4.7.11. Kadınlar İçin Gazetecilik Mesleği	45
SONUÇ	48
KAYNAKÇA.....	52
EK 1:	56
KADIN GAZETECİLERE SORULAN SORULAR	56
EK 2:	58
DERİNLEMESİNE GÖRÜŞMELER.....	58

ÖZET

Yerel Basında Kadın Çalışanlara Yönelik Cinsiyetçi Yaklaşım, Malatya Örneği

Türkiye’de 1980 sonrasında yaşanan gelişmeler kadın hakları ve cinsiyet eşitsizliği gibi konuları gündeme getirmiş, konu üzerine pek çok araştırma yapılmıştır. Bu süreçte medya yeni bir yatırım alanına dönüşmüş, kadın çalışanların sayısı ise aynı hızla artmıştır. Ancak bu yeni süreç kadınların sektördeki varlığını korumak adına zorlu bir mücadeleyi de beraberinde getirmiştir.

Basın sektöründe çalışan kadınlar, büyük oranda medya patronları ve meslek şartları, küçümsenmeyecek oranda da kamuoyunun toplumsal cinsiyet yaklaşımları nedeniyle ikincil konuma düşmektedir. Maddi eşitsizlikler, sosyal sorumluluklar, önyargılar, zor çalışma saatleri, terfi etme haklarının sağlıklı işlememesi ve en önemlisi cinsiyetçi yaklaşımlar kadınların mesleki hayatında karşılaştığı ve mücadele ettiği bazı sorunlardır. Her şeye rağmen basında çalışan kadınların sayısı ise azımsanmayacak oranlardadır.

Basın sektöründe çalışan kadınların çalışma hayatında yaşadığı sorunları belirlemeyi amaçlayan bu çalışma, özellikle cinsiyetçi yaklaşımların yaşanıp yaşanmadığını Malatya yerel basını özelinde irdelemiştir.

Çalışmada elde edilen veriler kadın çalışanların basın sektöründe cinsiyetçi yaklaşımlara maruz kaldığını ortaya koymaktadır. Kadın olmaktan dolayı meslekte bazı sıkıntılarla karşılaşan kadınların özellikle toplumun kendilerine yüklediği roller nedeniyle iş ve aile arasında ikilemlerde kaldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Cinsiyet, Yerel Basın, Medya

ABSTRACT

Genderist Approach to Female Employees in the Local Press, The Case of Malatya

Developments in Turkey after 1980 brought up issues such as women's rights and gender inequality, and many studies were conducted on the subject. In this process, the media has turned into a new investment area, and the number of female employees has increased at the same pace. However, this new process has brought with it a difficult struggle to protect the presence of women in the sector.

Women working in the press sector fall into a secondary position largely due to media bosses and professional conditions, and not to be underestimated, due to the gender approach of the public. Financial inequalities, social responsibilities, prejudices, difficult working hours, poor functioning of promotion rights, and most importantly, sexist approaches are some of the problems that women face and struggle with in their professional life. Despite everything, the number of women working in the press is not to be underestimated.

This study, which aims to determine the problems experienced by women working in the press sector in their working life, has examined whether there are sexist approaches in particular, in the local press of Malatya.

The data obtained in the study reveal that female employees are exposed to sexist approaches in the media sector. It has been observed that women, who encounter some difficulties in the profession due to being a woman, are in dilemmas between work and family, especially due to the roles that society imposes on them.

Keywords: Women, Gender, Local Press, Media

KISALTMALAR DİZİNİ

TDK: Türk Dil Kurumu

TGC: Türkiye Gazeteciler Cemiyeti

TMSF: Tasarruf Mevduatı ve Sigorta Fonu

Vb.: Ve benzeri

Vd.: Ve diğer

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No:

Sayfa No:

Tablo 1.: Malatya Yerel Basınında Çalışan Kadınların Demografik Özellikleri...33

GİRİŞ

Kamuoyunda dördüncü kuvvet olarak anılan medya, dünyanın küresel köye dönüşmesine ve iletişimin farklı biçimlere bürünerek (sosyal medya, vatandaş gazeteciliği gibi) işlevselliğini devam ettirmesine olanak sağlamaya devam etmektedir. Bu noktada itici bir güç olarak karşımıza çıkan basın, tüm bu iletişim çağı çılgınlığına ayak uydurmak için hızlı bir süreç yaşamaktadır. Burada ise karşımıza nitelikli işgücü etkeni çıkmaktadır. İyi bir eğitim ve iyi bir kariyer niteliklerini içerisinde bulunduran nitelikli işgücü etkeni, basında farklı ihtiyaçları beraberinde getirmiştir. Bunlardan biri de, genellikle iyi eğitim almak ve kaliteli, farklı işler yapmak konusunda kendisine bir şeyler katmayı başaran kadınların basında çalışmasına duyulan ihtiyaçtır.

Basın sektöründe kadınların sayısı her geçen gün artmaktadır. Ancak onların yaşadığı sorunlar da varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Toplumun belirlediği, gelenekselleşmiş bazı kurallar veya görüşler çerçevesinde kadınlar cinsiyetçi yaklaşıma maruz kalabilmektedir. Basın sektöründe de karşılaşılan bu durum, kadın çalışanları zor duruma koymakta, bazen onların işlerini bırakmasına bile neden olmaktadır. Sadece toplumda değil, iş hayatında da cinsiyetçi yaklaşımlardan dolayı sıkıntılar yaşayan basın sektöründeki kadın çalışanlar, bu konuda farklı fikirlere sahiptir.

Bu bağlamda Malatya ili özelinde yerel basında çalışan kadınların karşılaştıkları sorunları irdeleyen bu çalışmada kadın gazeteciler ile birebir görüşülmüş, alınan cevaplar karşılaştırılmıştır.

Bu tez çalışması dört bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın ilk bölümünde basın ve basın çalışanları ile ilgili kavramlara yer verilmiştir. Gazetecilik türleri ve basında görevli kişilerin de verildiği bu bölümde konular, ilgili literatür araştırmaları çerçevesinde ele alınmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde yerel basın kavramı üzerine bir değerlendirme yapılmış, bu alanda yaşanan sorunlar açıklanmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümü ise Türk basın tarihinde kadınların yerini kapsamaktadır. Bu bölümde ayrıca cinsiyetçilik kavramı üzerinde durulmuştur. Bütün bunların ışığında son bölümde kadın gazeteciler ile yapılan görüşmelere yer verilmiştir.

1. BASIN VE BASIN ÇALIŞANLARI

1.1. Kavram Olarak Basın

İnsanlar geçmişten bugüne çevresinde ve dünyada olup bitenleri öğrenme ihtiyacı hissetmiştir. Burada ihtiyaç duyulan iletişim süreci ise ‘basın’dır. Öte yandan propaganda, reklam-tanıtım ihtiyacı, ideolojik eylemler, fikirleri geniş kitlelere iletme gibi daha birçok ihtiyaç da basını ortaya çıkaran durumlar arasındadır.

Bir tanım yapmak gerekirse basın, belirli zamanlarda veya olay anında gelişen her çeşit haber, fikir veya içeriği topluma ulaştıran iletişim sürecini kapsar. Türk Dil Kurumu (TDK) basını, gazete, dergi gibi belirli zamanlarda çıkan yazılı yayınların bütünü şeklinde tanımlamaktadır (sozluk.gov.tr, 2021). Bu da genel anlamda ‘haber’ içerikli bir anlam olarak görülen basının, aslında sadece bununla sınırlı kalmadığını göstermektedir.

Basının en belirgin özelliği belirli zamanlarda basılıp yayınlanmasıdır. Haberleri, fikirleri toplayıp işleme ve kamuoyu oluşumunu destekleme sürecini temsil eden basın, ancak belirli bir zamanda basılıp yayınlandığında gerçek amacına ulaşabilmektedir (Gülaçar, 2018; 107).

Toplumların aydınlanması, reaksiyon göstermesi, kamuoyu oluşması gibi durumlar adına basının önemli bir rolü vardır. İktidara, muhalif olanlara veya sadece kişi ve olaylara yönelik reaksiyonda kendini hissettiren basın, toplumun doğru ya da farklı bakış açılarından bilgilendirilmesini sağlayarak, kamuoyuna veri aktarmaktadır (Özbey, 2010; 4). Bu bağlamda basının başlı başına bir iletişim sürecini temsil ettiğini söylemek mümkündür.

5187 sayılı Basın Kanunu’nun 2. maddesinde, basın kavramı çerçevesine bazı kelimelerin tanımı da yapılarak eklenmiştir. Buna göre;

“Basılmış eser, yayımlanmak üzere her türlü basın araçları ile basılan veya diğer araçlarla çoğaltılan yazı, resim ve benzeri eserler ile haber ajansı yayınlarını; yayım, basılmış eserin herhangi bir şekilde kamuya sunulmasını; süreli yayın, belli aralıklarla yayımlanan gazete, dergi gibi basılmış eserler ile haber ajansları yayınlarını; yaygın süreli yayın, tek bir basın-yayın kuruluşu tarafından aynı isimle basılan ve her coğrafi bölgede en az bir ilde olmak üzere, ülkenin en az yüzde yetmişinde yayımlanan süreli yayın ile haber ajanslarının yayınlarını temsil etmektedir” (iletisim.gov.tr, 2020).

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere basın, tek başına bir anlamı temsil ederken, aslında birçok kelimenin tanımı olarak anlaşılmaktadır.

1.1.1. Basın ve Yayın

Basın dar anlamıyla sadece gazete ve dergileri kapsarken geniş anlamda ise belirli zamanlarda basılan, her çeşit haber ve fikri kamuoyuna bildiren yayın ürünlerinin tümünü kapsamaktadır (Özbey, 2010; 5). Burada gazete ve dergi özelinde tanımlanan basın kavramı, kitle iletişim araçları ile kamuoyuna sunulan ve kamuoyunu oluşturan tüm süreçleri kapsayan yayın kavramına dahil olmaktadır.

Basın-yayın (kitle iletişim araçları), günlük dilde radyo, televizyon, gazete, dergi gibi elektronik veya yazılı basın organlarını anlatmak için kullanılan bir terimdir (wikipedia.org, 2021). 1990'larda Türkiye'de kurulan özel radyo ve televizyonlar hayatımıza "media" kelimesini koymuştur. Yazılı-sözlü-görüntülü basını temsil eden ve daha önce "basın-yayın" şeklinde bahsedilen sektör, artık "medya" kelimesi ile anılmaya başlamıştır (İspirli, 2000; 11-12). Burada basının "medya" anlamı ön plana çıkmaktadır. Basın, yayın ve medya kelimeleri, aslında bize aynı konunun farklı ifade biçimlerini göstermektedir. Bu ifade biçimleri, basın kavramı altında varlığını sürdürmektedir.

1.1.2. "Dördüncü Kuvvet" Basının Yapısal Özellikleri

Öteden beri basın yasama, yürütme ve yargıdan sonra "Dördüncü Kuvvet" olarak nitelendirilmektedir. Basın insanların haber alma hakkını sağlamakta, kamuoyu adına beklentileri karşılamaktadır. Tabii sadece kamuoyu değil, ekonomi politik dengeler de basını dördüncü kuvvet olarak görmektedir. Bu nedenle basının çoğu zaman politik veya sosyal anlamda dengeleri değiştirme gücünün olduğu bilinmektedir.

Basının toplumla bütünleşen özelliği, onun eğitici, temsilci, yönlendirici tarafını temsil etmektedir. Bu açıdan halkın vazgeçilmez bir güç olarak gördüğü basın, denetim mekanizması görevi görmektedir. O yönetenler ve yönetilenler arasında bir köprü görevi üstlenmektedir. Basının halkın tarafında olması ve halkın sıkıntılarını dile getirmesi, yönetenlerin ise düşüncelerini basın yoluyla halka aktarması, onun kamu

hizmetinin bir parçasıdır. Basının sadece toplum için değil, yönetenler için de ciddi bir öneme sahip olduğunu belirtmek doğru bir ifade olacaktır.

Basının bir şeyleri hızlandırması ise bir diğer kamu hizmeti olarak görülebilir. Basın halkın dilek, yakınma ve düşüncelerinin yansıtılmasında, ayrıca bireysel işlemlerin sonuçlandırılmasında, yönetim tarafından ele alınmasında çok önemli bir yere sahiptir (Acar, 1993; 133).

Yazılı basın, pratik bir şekilde kullanılabilir olması, istenildiği zaman saklanıp yeniden okunabilir olması, daha ayrıntılı bilgiler içermesi gibi özellikleriyle öne çıkarken, sözlü basın ise daha kullanışlı olması nedeniyle ilk tercih edilen iletişim aracı olarak kabul görmektedir. Bu anlamda, basına ilişkin şu özellikler sıralanabilir:

- “-Mesaj aynı anda tüm kitleye açıktır.*
- Herkese seslenmek durumunda ve zorundadır.*
- Güvenilir iletişim kaynağıdır.*
- Evreni küçültmüştür ya da uzakları yakınlaştırmaktadır.*
- Sayıları sınırlıdır.*
- İzleyenin seçme olanağı sınırlıdır.*
- Yayınlarda yineleme yoktur.*
- İzlemek için okuma becerisi gerekmez.*
- Radyo ve televizyon yayınlarını izleme, fazla bir çaba gerektirmez.*
- Kişiye doğrudan seslenir.*
- İzleyici edilgendir” (Aziz, 1982; 22-25).*

1.1.3. Medyanın Ekonomi Politikası ve Sorunlar

Dördüncü kuvvet olarak anılan basın hem kâr hem de propaganda amacıyla kullanılan bir araç olabilmektedir. Ekonomi politik dengelerin sözünün geçtiği bir sektör olarak anılan medya, bazen bilgi, haber verip, kamuoyu oluşturmak dışında amaçlara da hizmet verebilmektedir.

Türkiye’de özellikle 1980 darbesinden sonra küresel ideolojinin yörüngesinde olan bir gazetecilik söylemi ortaya çıkmıştır. Basının geleneksel yapısını kıran bu yeni süreç, küreselleşmenin de etkisiyle sistemi büyük oranda değiştirmiştir. Artık basına bile pazar gözü ile bakılmış, tekelleşmeler oluşmuş, holdingler gazeteleri ele geçirmiştir (Arık, 2016; 87). Basının demokrasiyi sağlayan ve ona yön veren tarafını etkisizleştiren bu gelişmeler, Türkiye’de ekonomi politik dengelerin en etkili olduğu dönemin başlangıcını temsil etmektedir.

80’lerle birlikte basında etkisini artıran ekonomik faktörler, gazete ve dergi yayıncılarının holdingleşme eğilimi göstermesine ve sermaye sahiplerinin bu sektöre yönelmesine neden olmuştur. Bu süreçte rekabet stratejileri izleyen medya grupları 2001 krizinden olumsuz etkilenmiş, bazı medya grupları piyasadan silinmiştir. Yine krizden etkilenen bazı medya grupları Tasarruf Mevduatı ve Sigorta Fonu’na (TMSF) devrolunurken, 2002’den sonra bu medya kuruluşları satışa çıkarılmış ve yatırımcıların onlara ilgisi artmıştır (Sözeri, Güney, 2011; 15). Türkiye’de basın, ekonomik dengelere bağlı sorunlarla boğuşurken sektörün güvenilirliği de sekteye uğramıştır. Yine bu durum özellikle basın çalışanlarının çeşitli sorunlarla karşılaşmasına neden olmuştur. Nitekim tekelleşme ile birlikte basın çalışanları mevcut sisteme adapte olmak zorunda kalmıştır. Çalışabilecek alanların daraltılması nedeniyle basın çalışanları dar kalıplara sıkışmış, daha güdümlü bir medya ortamı oluşmuştur. Bu şartlar nedeniyle basın özgürlüğünün sekteye, kamusal misyonun ise arızaya uğradığını söylemek mümkündür. Nitekim tüm bu gelişmeler basın kuruluşlarının artık bir “işletme” olarak görülmesine, haberlerin de neredeyse alınıp satılabilir bir meta haline dönüşmesine neden olmuştur. İzleyici ise artık reklamverenlere pazarlanacak müşteri konumundadır. Medyanın sermaye çıkarları, onun kamusal sorumluluklarının önüne geçmiştir (Arık, 2016; 89-90).

Görüldüğü gibi medyanın holdingleşme sürecine dâhil olması, geleneksel basın yapısının bozulması ve akabinde gelişen durumlar basında halen devam eden sorunları ortaya çıkarmıştır. Sektörde var olmayı zorlaştıran ekonomik dengeler basında çok sesliliği engelleyen bir durum olmaya devam etmektedir. Gazetecilik ise çıkarlar uğruna kullanılan bir meslek olarak kullanılabilirlikindedir.

1.2. Basın Çalışanları

Basın mensupları veya çalışanları, önemli, gerekli, nitelikli olarak gördüğü bilgiyi toplayarak, iletmek istediği kitle için bu bilgiyi haber haline getiren, işleyen kişilerdir. Belli bir ücret karşılığı çalışan ve halka bilgi, veri sunan basın çalışanları, aslında bireyleri düşünmeye, yorumlamaya sevk etmektedir.

Basın çalışanı, gazetecilik mesleğini temsil eden kişidir. Basın çalışanı/gazeteci, en önemli olarak gördüğü bilgileri toplayıp haber haline getirir ve bu bilgileri ulaştırdığı kitleyi düşünmeye sevk eder (Tokgöz, 1981; 10). Bir başka tanıma göre ise, günlük yahut süreli, yazılı, görüntülü, sesli elektronik veya dijital basın ve yayın organında, kadrolu, sözleşmeli ya da telif karşılığı, haber alma, işleme, iletmeye veya görüş, fikir belirtme görevi üstlenen ve asıl işi ile başlıca geçim kaynağı bu olan kişiler gazeteci-basın çalışanı olarak tanımlanmaktadır (tgc.org.tr, 2019).

Konuyla ilgili yasal mevzuat, yayınlanan gazete ve mevkutelerle haber ve fotoğraf ajanslarında her türlü fikir ve sanat işlerinde çalışan kişileri basın çalışanı olarak tanımlamaktadır (mevzuat.gov.tr, 2020). Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere, fikir işçileri olarak nitelenen basın çalışanları, haberin mutfağını temsil etmektedir.

1.2.1. Basın Çalışanlarının Temel Görevleri

Ulusalda ve yerelde basın çalışanlarının başlıca görevi vatandaşla ilişki kurmak ve bunu sürdürmektir. Halka bilgi vermek, içerik üretmek, kamuoyu oluşturmak, doğru ve tarafsız davranmak gibi görevler de basın çalışanlarının sorumluluklarındandır.

Türkiye Gazeteciler Cemiyetinin (TGC) Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesine göre gazeteci halkın bilgi edinme hakkını kullanırken gerçekleri çarpıtmadan aktarmak zorundadır; gazeteci milliyet, ırk, etnisite, cinsiyet, cinsel kimlik, cinsel yönelim, dil, din, mezhep, inanç, inançsızlık, sınıf, dünya görüşü ayrımcılığı yapmaz, herkesin haklarını tanır, saygı gösterir; gazeteci düşmanlığı körüklemeyi; gazeteci şiddeti haklı gösterici yayını yapamaz; gazeteci kaynağını bilmediği bilgi ve haberleri yayınlamaz; gazeteci bilgiyi yok edemez; gazeteci özel yaşamın gizliliğini ihlal edemez; gazeteci yayınlarıyla ilgili her yanlışı en

kısa sürede düzeltmekle yükümlüdür; gazeteci cevap hakkına saygılı olmalıdır; gazeteci bilgiye erişirken kimliğini gizleyemez; gazeteci maddi ve manevi menfaat bekleyemez; gazeteci mesleğini, reklamcılıkla, halkla ilişkilerle veya propagandacılıkla karıştıramaz (tgc.org.tr, 2019).

Diğer yandan basın çalışanlarının görevlerini daha ayrıntılı bir şekilde sunmak gerekirse şu işlevleri sıralamak yerinde olacaktır:

1. Haber verme işlevi: Basının ve dolayısı ile basın çalışanlarının temel görevi “haber verme” işlevidir. Halkın etrafında olup bitenleri bilmek ve öğrenmek gereksinimi bu noktada önemli bir etkidir (Tokgöz, 1981; 8-9).

2. Denetim ve eleştiri işlevi: Basın çalışanları kamusal yaşamı denetler ve eleştirir. Burada siyasi iktidarların icraatlarını kamuoyuna bildirmek toplumsal bir görev olarak karşımıza çıkmaktadır (Özbey, 2010; 6).

3. Kamuoyunu aydınlatma ve oluşturma işlevi: Basın toplumsal bir kurumdur ve basın çalışanları da bu kurumun yürütücüsüdür. Topluma bilgi veren basın, kitleler üzerinde bir şekilde etkili olmaktadır (Varol, 1999; 73-95).

4. Kültürel işlevi: Basının “eğitme-öğretme” ve “eğlendirme” işlevleri adına görev ifa eden basın çalışanları kültürel altyapıların oluşması, kültürlerin tanışması gibi faaliyetler için de önemli bir etkiye sahiptir (Kılınç, 1994; 24).

1.2.2. Basın Çalışanlarının Hakları

Basın çalışanlarının hakları, bir yasal mevzuat çerçevesinde korunmaktadır. 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tazimi Hakkında Kanun (mevzuat.gov.tr, 2020)’a göre, basın çalışanlarının hakları özetle şöyledir:

“- Gazeteci ile işveren arasındaki iş akdinin yazılı şekilde yapılması mecburidir.

- İki yıl gazetede çalışmış olan gazeteci terfiye hak kazanır.

- Meslekte en az beş yıl çalışmış olan gazetecilere kıdem hakkı tanınır.

- Gazeteci yıllık iznini kullanmamışsa, işine son verilmesi halinde, izin müddetine ait ücreti kendisine peşin olarak verilir.

- Bir defa kıdem tazminatı alan gazetecinin kıdemi, yeni işine girişinden itibaren hesaplanır.

- Mesleğe ilk başlayan gazeteciler için tecrübe müddeti en çok üç aydır.

- Gazetecinin uğradığı hastalık sebebiyle iş akdi işveren tarafından feshedilemez.

- Gazeteci işverenle yaptığı mukavelede aksi zikredilmediği takdirde dışarda, basınla alakası olsun veya olmasın, başka iş tutmakta serbesttir.

-Kararlaştırılan ücret, her ay peşin olarak ödenir. İlave ücretlerin sigorta primlerinin ödenmesi mecburidir.

- Talim veya manevra dolayısıyla silah altına alınan gazeteci bu müddet zarfında ücret hakkını muhafaza eder.

- Kadın gazetecinin hamileliği halinde, hamileliğin 7'nci ayından itibaren doğumun ikinci ayının sonuna kadar izinli sayılır.

- Mensup olduğu mevkutedeki bir yayın dolayısıyla hürriyeti tahdide uğrayan gazeteci ücretini işverenden almaya devam eder.

- Gazetecinin ölümü sebebiyle iş akdinin sona ermesi halinde, eşi ve çocuklarına ve bunlar bulunmadığı takdirde geçimi kendisine terettüp eden ailesi efradına müteveffanın aylık ücretinin üç mislinden az olmamak üzere, kıdem hakkı tutarında ölüm tazminatı verilir.

- Her altı günlük fiili çalışmayı müteakip gazeteciye bir günlük ücretli dinlenme izni verilmesi mecburidir.

- Günlük bir mevkutede çalışan bir gazeteciye, en az bir yıl çalışmış olmak şartıyla, yılda dört hafta tam ücretli izin verilir. Gazetecilik mesleğindeki hizmeti on yıldan yukarı olan bir gazeteciye, altı hafta ücretli izin verilir.”

Basın çalışanları sahada tercih ettikleri veya yönlendirildikleri alanlarda mesleğini sürdürmektedir. Birbirinden farklı gazetecilik türleri ile çeşitli alanlarda faaliyet gösteren tüm basın çalışanlarının hakları yukarıda da bahsedildiği gibi kanunlarla korunmaktadır.

1.2.3. Gazetecilik Türleri

Basın çalışanları/gazetecilerden bahsederken, gazetecilik türlerine değinmekte fayda vardır. Bu noktada karşımıza ‘Fikir Gazeteciliği’, ‘Magazin Gazeteciliği’ ve ‘Radyo ve Televizyon Gazeteciliği’ gibi önemli başlıklar çıkmaktadır. Bazı gazetecilik türleri ise şöyledir:

1.2.3.1. Fikir Gazeteciliği

İnsanların aslında hoşlanmadığı ama bilmesi gereken haberleri sunan gazetecileri temsil eden bir tanım olarak karşımıza çıkan fikir gazeteciliği, ciddi içerikleri ile insanları düşünmeye sevk eder. Her ne kadar hoşlanılmayan haberler olsa da bu gazetecilik türü önemli toplumsal sorunları gündeme getirmektedir ve genellikle eğitilmiş insanların dikkatini çeken haberleri vermeleriyle bilinmektedirler (Tokgöz, 1981; 131).

1.2.3.2. Magazin Gazeteciliği

Gündelik yaşamın bir parçası haline gelen magazin, popüler bir gazetecilik tanımını ortaya çıkarmıştır: Magazin gazeteciliği.

Magazin gazeteciliği bilgi vermekten ziyade hoş vakit geçirtme amacı güden haberleri sunan, her eğitim düzeyine sahip insana hitap eden bilgileri toplayan ve bunu büyük puntolarla, bol bol fotoğrafla bildiren gazetecilik türüdür. Burada dedikodulardan, yıldız fallarından, yemek tariflerinden, sosyal medyanın gündeminde olan konulardan, akla hayale gelmeyen içeriklerden bile bahsetmek mümkündür (Tokgöz, 1981; 138).

1.2.3.3. Radyo ve Televizyon Gazeteciliği

“Konuşarak haber sunma” ifadesiyle anılan bu gazetecilik türü, izleyicilere veya dinleyicilere arkadaşça yaklaşmayı temsil eden bir gazetecilik türüdür. Hızlı ve basit bir gazetecilik türü olan radyo ve televizyon gazeteciliğinde genellikle anında haber verme özelliği ön plana çıkmaktadır. Elbette bu durum yazılı basında mümkün değildir ancak gündeme yetişme adına hızlı olmak bu noktada bazen dezavantaj olmaktadır (Tokgöz, 1981; 147).

1.2.3.4. Yurttaş Gazeteciliği

Kamu gazeteciliği olarak da anılan yurttaş gazeteciliği, medyadaki mevcut gazetecilik pratiğini sorgulayarak, yeni bir anlayış getirmiştir ve demokrasiye yeni açılımlar sağlayama çalışmaktadır. Yurttaş gazetecileri, kamuoyu adına konuşmayı

değil, kamuoyuna kendi sorunlarını bildirmeyi, onları bilgilendirmeyi, sorunları görmesini ve çözüm yolları hakkında kafa yormasını sağlamaktadır. Bu sayede kamuoyu kendi yaşamları üzerine söz sahibi olarak harekete geçmeye başlayacaktır. (Gezgin, 2007; 420-421).

1.2.3.5. Robot Gazetecilik

Yeni gazetecilik biçimlerinden birisi olarak görülen robot gazetecilik, haber ve habercilik sürecine yapay zekayı dahil etmektedir. Daha çok Avrupa’da görülen bu gazetecilik türü, Türkiye’de ise neredeyse yoktur (Güz, Yeğen; 2018).

1.2.3.6. Veri Gazeteciliği

Veri gazeteciliği, hiç kimsenin hikâyeleştirmedeği bir alanda haber bulmakla ilgili bir gazetecilik türüdür. Aslında geleneksel gazetecilikten farklı gibi algılansa da, veri gazeteciliği bilinenin aksine geleneksel gazeteciliği tamamlayan bir türdür. Bu gazetecilik türü, bir habercilik biçimini temsil etmektedir (Narin, vd., 2017).

1.2.3.7. Spor Gazeteciliği

Spor her yaştan vatandaşın merakla takip ettiği toplumsal bir olgu haline gelmiştir. Bu nedenle spor alanında yaşanan gelişmeler her zaman merak edilmiş, basın da bu konuya hiçbir zaman duyarsız kalmamıştır. Spor haberlerine yer veren basın türüne “spor basını” demek uygun bir tanımdır ancak genel anlamda bir tanım yapmak gerekirse şu ifadeleri aktarmak yerinde olacaktır: Spor basını konu ve içerik olarak tüm yönleri ile sporu işleyen, spor etkinlikleri, organizasyonlar ve sporla ilgili tüm diğer konuları haberdar eden basın türüdür (Kaya, 2000; 233). Bu kapsamda spor ile ilgili haber, olay ve olguları haberdar eden kişiler de spor gazetecileri olarak tanımlanmaktadır.

1.2.3.8. Kültür-Sanat Gazeteciliği

Magazin gazeteciliği ile sıkça karıştırılan kültür-sanat gazeteciliği de aslında insanları bilgilendirmekten çok eğlendirmeyi amaçlayan bir gazetecilik türüdür. Bir toplumun geleneklerini, göreneklerini, kültürünü diğer kuşaklara aktarmakta basının rolü büyüktür. Ayrıca başka kültürleri tanıma ve kendi kültürünü başkalarına tanıtma

konusunda da basının ciddi bir etkisi vardır. Kültür-sanat gazeteciliği, bu görevi üstlenen bir tanım olarak karşımıza çıkmaktadır.

Toplumda sanatsal değerlerin korunmasında ve geliştirilmesinde de basının etkileri yadsınamaz. Basın sayesinde kültür ve sanat alanındaki ulusal ya da uluslararası etkinlikler hakkında toplum bilgilendirilmektedir ve sanatçıların çalışmaları, düşünceleri de yine bu sayede topluma ulaşabilmektedir. Basın kültür taşıyıcısı ve aktarıcısıdır (İşman, vd., 2019; 89). Bu kapsamda kültür-sanat gazeteciliği geniş bir bilgi birikimi de gerektirmektedir. Nitekim arkeoloji, sanat tarihi, tarih, antropoloji, sosyoloji, güzel sanatlar gibi en temel alanlarda bilgi sahibi olmak, bu konularda soru sorabilmek, yine bahsi geçen konularda haber yapabilmek geniş bir bilgi birikimi sayesinde olabilmektedir. Aksi halde bu konularda yaşanan gelişmeleri veya olayları toparlaması olanaksızdır (İşman, vd., 2019; 95).

1.2.3.9. Sağlık Gazeteciliği

Sağlık konusunda son dönemlerde özellikle internet ortamında yayılan çok fazla bilgi, kişileri yanlış etkileyebilmektedir. Kitle iletişim araçları ve dolayısıyla basının bu bilgi kirliliğini önlemek, bu kirliliğe alet olmamak için üstlendiği rol ise büyüktür. Son zamanlarda önemi iyice ortaya çıkan sağlık gazeteciliği, insan hayatını birebir ilgilendiren konuları takip edip topluma bilgi sunarken sağlıklı bir süreç izlemeyi prensip edinmek zorunda olan bir gazetecilik türü olarak karşımıza çıkmaktadır (journo.com.tr, 2021).

Sağlık gazeteciliği en temelde insan sağlığını ilgilendiren her konuda haber yapmaktadır. İnsanların doğrudan özel ve hatta mahrem alanlarına yönelik konuları sunan sağlık gazetecileri kamusal önem açısından da önemli bir görev yürütmektedir. Bu anlamda ölümden yaşama, umuttan korkuya, sağlıktan hastalığa, gelişmelerden hatalara ve başarısızlıklara, başa çıkmadan krizlere, gerçeklerden spekülasyonlara, güvenlikte risklere kadar birçok noktada gelişmeyi takip etmektedir (Çamuroğlu ığ, 2012; 245).

1.2.3.10. Bilim Gazeteciliği

Bilim her geçen gün gelişmekte, yenilikleri kendisiyle beraber getirmektedir. Bilim dünyasını anlamak, bunu topluma sunmak ciddi bir konudur. Bilimsel konuları doğru şekilde aktarmak zekâ ve özel beceri gerektirmektedir. Bilim gazetecileri, toplum ile bilim dünyası arasındaki iletişim boşluğunu kapatma görevini üstlenmektedir. Bilimin basın aracılığıyla halka iletilmesi, bilimin ve doğanın özünün açıklanması, bunların halkın, karar alıcıların bilgisine sunulması bilim gazetecilerinin temel görevlerini oluşurmaktadır (Küçükvardar, 2020; 167).

1.2.3.11. Savaş Gazeteciliği

Hemen herkesin bildiği bir ifade olan ‘‘Gazeteci, herkesin kaçtığı yere koşarak gidendir’’ cümlesi, genellikle savaş gazeteciliği için kullanılmaktadır. Gazeteciliği tanımlarken de karşımıza çıkan bu cümle, savaş gazeteciliği söz konusu olunca daha anlamlı bir bütün oluşurmaktadır. Nitekim insanların hayatlarından endişe duyduğu, üzerlerindeki kıyafetlerle, tüm yaşamlarını ve edindikleri birikimlerini geride bırakarak kaçtığı yerler, savaş muhabirlerinin görev alanıdır (etinkuş, 2017; 338).

Savaş ortamında önce hayatta kalmaya çalışan savaş muhabirleri, hem dolaylı olarak bir denetim mekanizması görevi üstlenmektedir hem de kimsenin cesaret edip gidemediği bu ortamın her gelişmesini halka aktarmaktadır.

1.3. Basında Görevli Kişiler

Her gün binlerce bilgiye, habere, içeriğe çok rahat bir şekilde ulaşmak mümkündür. Basının kendi çalışanlarınca kitle iletişim araçları vasıtası ile topluma sunduğu bu bilgiler, belirli bir sürecin ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sürecin ana kahramanları olan basın çalışanlarının görevleri ise birbirinden farklıdır.

1.3.1. Muhabir

Basının karınca gibi çalışan bireyleri muhabirlerdir. 5N1K kuralı çerçevesinde haber veya kullanılabilir içerik peşinde koşup bunları toplayan, hazırlayan ve ilgililere sunan muhabirler yenilik, gerçeklik, güncellik gibi birçok kurala uymak zorundadır.

Foto muhabiri ve haber muhabiri şeklinde 2'ye ayrılır (blogspot.com, 2021). Her muhabir kendisine verilen görevi yerine getirmek üzere sahada temaslarda bulunup, yoğun bir şekilde çalışır. Genellikle akşam haberlerine veya ertesi güne haber yetiştirmek üzere çalışan muhabirler, günümüz şartlarının getirdiği üzere anlık gelişmeleri aktarmak için daha yoğun bir tempoda koşuşturmaktadır.

1.3.2. Haber Müdürü

Haber müdürü haber merkezindeki bürolarla, editörlerle, muhabirlerle, kameramanlarla iletişime geçer, süreci koordine eder ve gelen içerikleri elden geçirir. Haber müdürü gün içerisinde gelişen olay ve durumlar için de talimatlar verir; gerekirse haberlere ters takla attırarak yeniden biçimlendirebilir (Yüksel, Gürcan, 2001; 29). Hem gazetelerde hem de televizyonlarda haber müdürü sürekli bir müdahale içerisinde.

1.3.3. Yazı İşleri Müdürü

Yazı işleri müdürü basın kurumunun birinci derece sorumlu kişisidir. Bu sorumluluk özellikle yayınlanan haber veya içerikler ile ilgilidir. Yazı işleri müdürü, gelen haberleri yayına uygunluğuna göre denetler, bunun nerede, nasıl ve ne zaman yayınlanacağını belirler, gazete dergi gibi kurumlarda birinci sayfanın düzen ve başlıklarına karar verir, yayının gidişatını bildirir. Yine her aşamada genel yayın yönetmenini bilgilendirmek de yazı işleri müdürünün görevidir (Yılmaz, 2009; 103-104).

1.3.4. Sayfa Sekreteri

Yazı işleri müdürünün direktifleri doğrultusunda hareket eden ve haber veya içeriğin önemine göre, türüne göre sayfalara dizimini sağlayan sayfa sekreteri, genellikle grafikerlerin mesleğidir (blogspot.com, 2021).

1.3.5. Editör

Haber veya içeriğin kitlelerin ilgisini çekecek şekilde düzenlenmesini sağlayan kişi editördür. Yine gelen içeriğin incelenmesi, düzeltilmesi, okuyucuya sunulacak hale getirilmesi editörün görevidir. Bu kapsamda iki farklı ölçüte göre değerlendirme yapan editör, öncelikle haberin öğelerine ve habercilik ilkelerine bakar. İkinci ölçüt

çerçevesinde ise yazım kurallarına dikkat eder. Basın kuruluşunun yayın politikaları editörün haber içerikleri adına dikkat etmek zorunda olduğu bir başka konudur (Yılmaz, 2009; 98-99).

1.3.6. Redaktör

Haberi veya içeriği kontrol etmek, haberi yazmak, yazılan haberi kontrol etmek, içeriği yayına uygun hale getirmek redaktörün görevidir. Fotoğraf ve diğer içeriği elden geçirip yazı işlerine iletir (Yüksel, Gürcan, 2001; 27).

1.3.7. Genel Yayın Yönetmeni

Basın kurumunun en üst görevlisi olan genel yayın yönetmeni yazı işleri müdüründen önce gelir ve tüm birimlerden sorumludur. İmtiyaz sahiplerinin isteği doğrultusunda yayın politikasını belirler. Kurumun tüm bölümlerini kontrol ederek işleyişin aksamamasını sağlar (Yüksel, Gürcan, 2001; 28).

1.3.8. Başyazar

Gazete ve dergilerin yayın politikası çerçevesinde tutumunu kaleme alan başyazar, haftanın belli günleri veya her gün yazılar yazar (blogspot.com, 2021).

2. YEREL BASIN

2.1. “Yerel Basın” Kavramı Üzerine Bir Değerlendirme

İnsanlar çevrelerinde olup bitenleri, son dakika gelişmeleri her an bilmek istemektedir. Ulusal ve küresel anlamda binlerce bilgiye hemen ulaşabilirken ait olduğu bölgenin her gelişmesini de bilmek isteyen toplumun bu noktada başvurduğu nokta yerel basındır.

Yerel basın “yalnızca belirli bir bölgede yayımlanan ve okunan, yerel haberlerin ve konuların yer aldığı gazeteler” ya da “genel olarak bir kasaba ya da kentte yaşayan insanları ilgilendiren haberlerin yer aldığı ve o kentte yayımlanan gazete” şeklinde tanımlanmaktadır (Girgin, 2007; 246). Yerel basın sadece gazetelerden ibaret değildir. Radyo, televizyon, dergi gibi yerel anlamda faaliyet gösteren basın kurumları da bu çerçeveye girmektedir.

“Anadolu basını”, “taşra basını” gibi isimlerle de anılan yerel basın, sınırlı bir bölge veya alanı temsil ederek kamuoyu oluşumunu kolaylaştırmaktadır. Burada bilgilendirme, eğlendirme, eğitime, bölgeye bir şeyler katma gibi birçok etkenin var olduğunu söylemek mümkündür (Değirmencioğlu, 2007; 483).

Yerel basına, bölge toplumunun ekonomik, kültürel, sosyal ve siyasal özelliklerini yansıtan bir ayna benzetmesi yapmak yerinde olacaktır. Daha dar dağıtımı olan ancak yakın çevreye ilişkin daha geniş bilgi taşıyan yerel basın organları vatandaşların, kendi şehir ve beldelerindeki sorunlar, olaylar, ekonomik ve sosyal gelişmeler hakkında bilgi sahibi olmaları açısından önemli bir yere sahiptir. Toplumun kültürel profilinin temelinde bulunan yerel basın, demokrasinin temeli olarak anılmaktadır (Gezgin, 2007; 177).

5187 sayılı Basın Kanunu’nun 2. maddesinde, yerel basın kavramı “yerel süreli yayın” ve “bölgesel süreli yayın” kapsamında ele alınmaktadır. Buna göre, en az üç komşu il veya en az bir coğrafi bölgede yayımlanan gazete, dergi gibi eserler bölgesel süreli yayını; sadece bir yerde yayımlanan eserler yerel süreli yayınları temsil

etmektedir. Yerel süreli yayınlar haftada bir ya da daha uzun aralıklarla yayınlanmaktadır (iletisim.gov.tr, 2020).

Yerel basın hem ulusal beslemektedir hem de ulusal basın kurumlarının kaynak merkezi halindedir. Basın tarihine bakıldığında dahi gazetelerin çok büyük bir bölümünün yerel olarak doğduğu, sonraki süreçte ekonomik ve teknolojik gelişmelerle yereli terk edip ulusal hale geldiği görülmektedir (Girgin; 2009; 115).

2.1.1. Yerel Basının Önemi ve İşlevi

Yerel basın, yöre halkını ilgilendiren olaylar veya gelişmeleri konu edinmekte, sadece bununla sınırlı kalmayıp birçok yönden kamuoyunu etkilemekte ve yönlendirebilmektedir. Bu açıdan özellikle demokrasi için önemli bir yeri olan yerel basının, faaliyet gösterdiği bölgede denetleme mekanizması konumunda olduğunu söylemek mümkündür. Yine yerel değerleri korumak, kültürü nesillere ve genel kitleye aktarmak gibi manevi bir özelliği sürdüren yerel basın tekelleşme karşısında da önemli bir güç olarak durmaktadır (Aksoy, 2010; 58).

Yerel yönetimleri denetlemek, eleştirmek gibi faaliyetleri ile bir kamu görevi yürüten yerel basın, yayımladığı haberler, fotoğraflar, işlediği sorunlar, aktardığı bilgiler ile topluma “yaşanan yer” duygusunu hissettirip; kişiye yaşadığı yerin bir parçası olduğu düşüncesini kazandırmaktadır (Girgin, 2009; 115). Burada yerel basın bireylere kendini ait hissetme duygusunu da aşılacaktır. Dolayısıyla sağlıklı bir kamuoyu oluşması süreci desteklenmektedir.

Gündemi takip etmenin yanı sıra yerelde gelişen sıcak olayları aktaran yerel basın, sorunları çözme noktasında hızlı bir süreç sağlayabilmektedir. Özgün ve araştırmacı nitelikleri gazetecilik adına pekiştiren yerel basın, yerelde gelişen olayları o yörenin kültürünü de göz önüne alarak çok yönlü bir bakış açısı sunmakta, kamuoyunun oluşma aşamasına ciddi kazanımlar getirmektedir (Vural, 2007; 355).

Yöre halkının kültürel kimliğini korumak, onların haklarına sahip çıkmak, yörenin saygın bir konum kazanmasını sağlamak yerel basının görev ve yükümlülüklerindedir. Ayrıca globalleşmenin artık yerelleşmeyi de beraberinde

getirdiğini söylemek ve bu açıdan bölgesel milliyetçiliğin, cemaatçiliğin oluşumuna katkı sağladığını belirtmek mümkündür (Işık, 2001).

Doğrudan halkla iç içe yaşayan ve bu açıdan toplumu daha iyi tanıyan yerel basın, bulunduğu yerin gözü, kulağı, sesidir. Yöre halkının yaşam tarzı da, geçim mevzusu da, eğitimi de, neredeyse tüm sosyal yaşantısı da yerel basının konusudur. Durum böyle olunca ulusal ya da daha doğru bir deyişle global olan, yerel basına her zaman ihtiyaç duymaktadır.

Yerelde basının kâr amacı güttüğü ve bu nedenle propaganda aracı olarak kullanıldığı zannedilse de aslında yerel basın bir şekilde halkın tarafındadır. Nitekim faaliyet gösterdiği yerde yapılan tüm yatırımların, çalışmaların halka ulaşması yerel basın sayesinde ve yine yönetenlerin denetçisi durumunda olduğu bilinmektedir. Bu denetçilik, yönetilenlerin gözü, kulağı, sesi olmak görevini açıklamaktadır (Aksoy, 2010; 58).

Ciddi bir küreselleşmenin yaşandığı günümüzde, yerel ve yöresel kalma eğilimi önem kazanmaktadır. Bireyler “zorunlu dünya vatandaşı” olurken, yerel bağlarını koparmanın kendilerini yalnızlığa sürükleyeceğinin bilincindedir. Bu açıdan yerel basın önemli bir kurtarıcı olarak karşımıza çıkmaktadır (Girgin, 2009; 116).

Öte yandan yaygın basının eğitim işlevi, yerel basında toplumsal kimliği ile önem kazanır. Yerel basının en önemli işlevlerinden birisi ulusal iradenin doğru bir şekilde yansması için gerekli olan demokrasi kültürünün yerleştirilmesidir (Gezgin, 2007; 178).

2.1.2. Yerel Basının Sorunları

Demokratik yönetimler için önemli bir faktör olan yerel basın maalesef birçok sorunla boğuşmaktadır. Özellikle ekonomik anlamda ciddi sıkıntılar yaşayan yerel basın, hem kaliteden ödün vermekte hem de eleman sayısı, sayfa sayısı gibi teknik kısıtlamalara gitmektedir. Ancak yerel basının yaşadığı sorunlar sadece ekonomik değildir. Bunun yanında eleman sıkıntısı, tiraj sıkıntısı, teknolojiye ayak uyduramama, ilgi yetersizliği gibi genel sorunları da sıralayabiliriz (Gezgin, 2007; 192-193).

2.1.2.1. Nitelikli Eleman Sıkıntısı

Eleman sıkıntısı, özellikle nitelik konusundaki sorunlar ile karşımıza çıkmaktadır. İletişim alanında eğitim almış kişilerin gerekli tecrübeleri kazanarak basında çalışması, halka sunulan verilerin ve haberlerin doğruluk, güvenilirlik gibi garantiler taşımasını daha olağan hale getirmektedir. Ayrıca bunların sunulma biçimi de yine daha kaliteli ve olması gereken şekilde olabilmektedir.

Günümüzde kol gücü, yerini bilgiye ve bilgi teknolojilerine bırakırken özellikle basın sektöründe işinde uzmanlaşmış kişilerin varlığı önemli bir konudur. Haberlerin kaliteli olması, doğruluk, güvenilirlik, etik açısından uzman kişilerin elinden geçmesi sağlıklı bir iletişim sürecini desteklemektedir. Ancak maalesef ülkemizde yerel basın kuruluşlarında uzman kadro sıkıntısı ciddi bir durumdur. Yerel basın kuruluşlarında çalışanların çoğu alaylı dediğimiz elemanlardır. Bu kadrolarda akrabalık bağlarının etkili olduğunu söylemek de mümkündür (Güleç, 2005; 35).

2.1.2.2. Naylon Kadrolar

Yerel basın denildiğinde önümüze çıkan en bariz sorunlardan biri de naylon kadrolardır. Daha fazla gelir elde etmek için gazetelerde yazı yazmayan kişilerin yazı yazıyormuş gibi gösterilmeleri, çalışmayan kişilerin çalışıyor gibi bildirilmeleri ve bu şekilde gider hesaplarının şişirildiğini söylemek mümkündür (Aksoy, 2010; 75). Bu örneklere televizyon ve radyo mecralarında da rastlanmaktadır.

Yukarıda da bahsedildiği gibi, yerel medya kadrolarında çoğunlukla aynı soyadı taşıyan, akrabalık ilişkileri olan kişilere rastlanmaktadır. Bazen gazetecilik yapmayan ancak basın kartına bile sahip olan kadro sahipleri dahi bulunmaktadır (Girgin, 2001; 176). Son zamanlarda bununla ilgili ciddi önlemler alınsa da maalesef şişirilmiş naylon kadrolar sıkça karşımıza çıkmaktadır. Burada özellikle daha az elemanla daha çok kâr yapma amacı ortaya çıkmaktadır ancak bu durum özellikle kalite açısından ciddi düşüşleri beraberinde getirmektedir.

2.1.2.3. Tiraj Sorunu

Tiraj, yayıncılıkta bir defada basılan kitap, dergi, gazete gibi basılı ürünlerin adedidir. Bu kapsamda talebin karşılanması ve stoklarda fazla birikime neden olmaması gibi etkenler göz önüne alınarak baskı adetleri hesaplanır (tr.wikipedia.org, 2021). Yerel basında tiraj denilince akla güç ve etkinlik gelir. Ulusalda da aynı durum söz konusudur ancak daha lokal olan yerelde bu durum daha etkin ve hayati bir öneme sahiptir. Nitekim tirajınız ne kadar yüksekse okuyucu kitleniz kadar reklam verenleriniz de çoktur. Dolayısı ile ayakta kalma gücünüz daha fazladır. Ancak basın kurumunun hitap ettiği kamuoyunun eğitim ve kültür yapısı, gelişen teknolojinin yerel basına olan gereksinimi azaltması, düşük gelir düzeyi gibi daha birçok etken tirajların düşük olmasına sebebiyet vermektedir.

Yerel basının tiraj konusunda bir diğer sorunu ise kaliteli içeriklerin üretilmesi yönündeki engeldir. Yerelde gazetelerin çoğu belediyeler, il ve ilçelerdeki siyasi partilerin il, ilçe ve belde başkanlıkları, sendikalar, meslek odaları, Sivil Toplum Kuruluşu başkanlıkları, okul müdürlükleri, spor camiası gibi yerler tarafından satın alınmaktadır. Bu satın almaların bedeli kurumsal tahsisattan ödenmektedir. Bunun sonucu olarak gazeteler, gelir kapıları olan siyasal ve ekonomik güç yapılarının çıkarlarına uygun ilişkiler yürütmekte ve içerikleri bu doğrultuda hazırlamaktadır (Erdoğan, 2007; 69). Yani ısmarlama bir haber anlayışı ortaya çıkmaktadır. Ve aynı durum yerel televizyon kanallarında da aynı çıkar ilişkileri üzerine kurularak, kalitesiz bir içerik anlayışının ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Tiraj konusunda en önemli sorun, resmi ilan pastasından pay alma savaşlarıdır. Son dönemde yasal sınırlar getirilse de yerelde çoğu gazetenin tiraj artırmak için herhangi bir çaba içerisine girmediği bilinmektedir. Bu gazetelerin neredeyse tek amacı gerekli kriterlere sahip olup, resmi ilan gelirine sahip olmaktır. Bu nedenle yerelde gazete sayısı arttıkça, resmi ilan pastasının dilimleri de artmakta, kaliteli çalışan gazetelerin önü tıkanmaktadır.

2.1.2.4. Dağıtım Sorunu

Yerel basında özellikle gazetelerin en büyük sorunlarından biri dağıtım konusunda yaşanan aksaklıklardır. Ulusal gazeteler bu konuda ciddi sıkıntılar yaşamasa da özellikle coğrafi, iklimsel ve maddi nedenlerden ötürü yerel basının dağıtımda verimli bir süreç yaşadığı söylenememektedir. Yerelde tiraj kadar, reklam kadar önemli bir konu olmasına rağmen dağıtımın neredeyse kronikleşmiş bir sorun olarak devam etmesi özellikle maddi sıkıntıların getirisi (Güleç, 2005, 39). Sadece bir ilde dahi ilçelere dağıtım yapmanın zorluğu, bu konunun vahametini göstermektedir. Öte yandan genel anlamda yerelde dağıtım ek iş olarak yapılmakta, bu nedenle kurumsal olmayan bir durum da ortaya çıkmaktadır. Ayrıca yine bu nedenle dağıtım yapan kişi veya kişiler sık sık değişmekte, bu da zaten az ve sıkıntılı olan dağıtımı daha da zorlu bir sürece sokmaktadır. Yerel basının kalkınması için dağıtım konusunda önemli girişimlerin ve farkındalıkların oluşturulması gerekmektedir.

2.1.2.5. Finansman Sorunu

Yerel basının üç önemli gelir kaynağı, satış, reklam ve Basın İlan Kurumundan gelen gelirler şeklindedir. Yerelde neredeyse tüm sorunlar maddi nedenlerden dolayı yaşanmaktadır. Finansman olarak kendi ayakları üzerinde durması oldukça zor olan yerel basın kurumlarının, sağlıklı ve güçlü bir iletişimi sağlaması da güçleşmektedir.

Finansman sorunundan bahsederken özellikle reklam ve resmi ilan konusu dikkat çekmektedir. Resmi ilanların dağıtımı ile ilgili adaletli bir sistemin oturması, yerel basının daha da güçlü bir hal almasını kolaylaştıracaktır. Ayrıca bugün Anadolu'da bir banka, fabrika veya hastane açan sermaye grupları, ilan ve reklâmlarını o bölgenin gazetelerine değil, genellikle ulusal bir gazeteye vermeyi tercih etmektedir (Aksoy, 2010; 72). Güçlü bir kamuoyu için güçlü bir basının olması gerektiği hususu dikkate alındığı takdirde yerel basının etkinliği için daha yapıcı çalışmaların göz önüne alınması gerekmektedir.

Öte yandan yerel basında sadece resmi ilan ve reklamlara güvenmeyip halka daha çok hitap etmek ve bu şekilde satışları artırmak da çözüm olarak görülmektedir

(Aksoy, 2010; 72). Nitekim halkın okuduğu ve takip ettiği kurumlar hem reklam getirisini artırmakta hem de satış oranlarına hareketlilik kazandırmaktadır.

2.1.2.6. Ulusal Basının Bölge Sayfaları

Maddi açıdan çok da sıkıntıları olmayan ulusal basın bazen bölge ekleri ve bölge sayfaları çıkarmaktadır. Hem ülke hem de bölge haberlerini tek gazetede gören okuyucu, yerel gazeteyi değil ulusal gazeteyi almayı tercih etmektedir (Girgin, 2009; 120). Aslında ayrıntısız ve az içerikli olsa da zaten okuma alışkanlığı olmayan halk, yerel gazeteyi tercih etmemektedir. Yerel basın bu noktada özellikle tiraj ile ilgili sıkıntılar yaşamaktadır.

Bahsi geçen bölge sayfaları ve ekleri yerel basının reklam gelirlerini de azaltmaktadır. Nitekim okuyucuya ulusaldan ulaşmak ve daha fazla kişi tarafından görölmek gibi avantajlar, yerel basına engel oluşturan bir başka neden olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tüm bu gelişmeler yerel basının ayakta kalmasını zorlaştırırken, kimi kurumun ise kapanmasına neden olabilmektedir. Hal böyle olunca hem kamuoyu oluşumu sekteye uğramakta hem de tekerci bir anlayış hâkim olmaktadır.

3. BASINDA ÇALIŞAN KADINLAR, CİNSİYETÇİLİK VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

3.1. Basın Sektöründe Kadın Çalışanların Yeri

Son yüzyılda kadınların her alanda kendini göstermesi, bir güç olarak anılması ve gün geçtikçe daha da fazla kadının iş hayatına atılması olağan bir süreç olarak devam etmektedir. Türkiye’de her ne kadar yakın geçmişe kadar kadın sadece ev işleriyle ilgilenip çocuklarına bakan birey olarak görülse de, bu kalıpların önce yavaş yavaş, son dönemde ise daha hızlı bir şekilde yıkıldığını söylemek mümkündür. Kadın artık başarılı, akıllı, becerikli, tuttuğunu koparan birey olarak daha fazla anılmaktadır ve bu durum neredeyse tüm iş dallarında kadın çalışan sayısının artması şeklinde geri dönüşleri sağlamaktadır. Basın sektöründe kadın çalışan sayısının ivme kazanması bunun örneğidir.

Son dönemde basında kadın çalışanların arttığı bilinmektedir. Kadınların nitelikli işgücü potansiyeli ve sosyal alanlarda yüksek eğitim almaları basında kadın çalışanların sayısını artırmıştır (Avdallahu, 2015; 33). Ancak her şeye rağmen kadınların basında hak ettiği değeri alamadığı, bu alanda da ayakta durmak adına tam anlamıyla savaştığı bilinmektedir.

Bilindiği gibi basın, mesaisi olmayan bir alandır ve kadınların durumu düşünüldüğünde aslında bu mesleğin kadınlara göre olmadığı düşünülmektedir. Basında gece gündüz yoktur, 24 saat çevrimiçi olma zorunluğu vardır, yaz kış şartları tanınmamaktadır, ertesi gün için durmadan çalışma mecburiyeti söz konusudur (Avdullahu, 2015; 50). Zaman baskısının ağır bir şekilde hissedildiği basın sektöründe kadınların tüm bu şartlara uyum sağlama süreci hem taşımak zorunda olduğu ailevi ve sosyal sorumluluklar hem de yapısı gereği ona uygun bir meslek olarak görülmemektedir. Hal böyle olunca kadınların bu meslekte var olma mücadelesi daha da ağır bir sürece girmektedir.

Öte yandan televizyon kanallarında ve basının mutfak kısmında çalışanların çoğu kadınlardır. Sunucu, muhabir, bazen yönetici konumunda çalışan kadınlar her alanda olduğu gibi basında da başarılarıyla göze çarpmaktadır. Ancak erkek egemen

toplumda kadınların yaşadığı sıkıntılar her şeye rağmen devam etmektedir (Tanrıöver, 2000; 183).

3.1.1. Türk Basın Tarihinde Kadınların Sektöre Girişi

3.1.1.1. Osmanlı Döneminde Kadın Gazeteciler

Osmanlı döneminde özellikle II. Meşrutiyet ile beraber değişim ve dönüşüm yaşanmış, basın ve kadın etkileşimi görülmüştür. Bu kapsamda özellikle kadın haklarına dair içeriklerin arttığı da gözlenmiştir.

Osmanlı döneminde çıkan kadın gazete ve dergileri şöyledir:

“1868’de yayımlanan Terakki gazetesi kimliklerini belirtmeden kadınlardan gelen mektuplara yer vermiştir. İlk kadın dergisi 1869’da, Terakki gazetesinin 48 sayı olarak çıkardığı, Terakki-i Mukadderat dergisidir. Yazıların genellikle imzasız olarak çıktığı 1875 tarihli Vakit yahud Mürebbi-i Muhadderat dergisi ve Ayine dergisinde evlilik, eşlerin görevleri, çocuk bakımı, terbiyesi gibi konulara değinilmiştir. 1880’de yayımlanan ve kadınları birçok konuda bilgilendirmeye çalışan Aile adlı dergide imza kullanılmamıştır, ama yazıların hepsini Şemseddin Sami kaleme almıştır. Kadınlardan gelen mektupların dışında yayımcısı Mahmud Celaleddin’in yazılarını içeren 1883 tarihli İnsaniyet dergisinde, Mektepli Kız rumuzuyla yazan bir kadın, kadın dergilerinde kadınların yazılarına öncelik verilmesini istemiştir. Kadın yazarların çoğaldığı 1883 tarihli Hanımlar dergisi, ev idaresine ilişkin bilgiler vermiştir. 1886 yılında sahibi kadın olan ve yazı kadrosunun tamamı kadınlardan oluşan ilk dergi yayımlanmıştır: Şükûfezar. 1888 yılında eğitime öncelik veren, kız okullarının durumunu irdeleyen ve Şair Nigar bint-i Osman gibi, Şair Leyla gibi ilk edebiyatçı kadınların yapıtlarına yer veren Mürüvvet dergisi yayımlanmıştır. 1889 yılında iki kadının çıkardığı, ev işleri, çocuk bakımı, aşçılık, pastacılık konularını işleyen Parça Bohçası dergisi tek sayı yayımlanmıştır. 1 Ağustos 1895’te, başyazarı ve yazı kadrosunun neredeyse tamamı kadın olan ve 1895-1908 arası tam 604 sayı yayımlanarak en uzun soluklu dergi olan Hanımlara Mahsus Gazete yayın hayatına başlamıştır. Haftalık Malumat Mecmuası 1895 yılında 27 sayılı Hanımlara Mahsus Malumat dergisini yayımlamıştır. 1906’da Kırım’da, Tercüman gazetesinin eki olarak Alem-i Nisvan adlı bir kadın dergisi yayımlanmıştır. 1908’de II. Meşrutiyet’in ilanıyla kadın dergilerinin sayısı birden artmıştır. Ayrıca Tanin, Servet-i Fünun, Sabah, Millet gibi günlük gazetelerde de kadın imzalarında artış görülmüştür. 1908’de yayın hayatına başlayan Demet adlı dergide ünlü erkek yazarların yanı sıra Halide Edip, İsmet Hakkı, Fatma Müzehher gibi kadın yazarların yazıları da yer almıştır. Eylül 1908-Kasım 1909 arasında yayımlanan Mehasin, ilk renkli ve resimli kadın dergisidir. Selanik’te çıkan ilk kadın dergisi olan Kadın, Ekim 1908-Mayıs 1909 arasında yayımlanmıştır. II. Meşrutiyet’ten Cumhuriyet’e kadar çok sayıda kadın dergisi yayımlanmıştır, ancak bunlardan bir tanesi diğer dergilerden farklı bir yerdedir: Kadınlar Dünyası. 1913-1921 yılları arasında yayımlanmış olan Kadınlar Dünyası’nın adı özel olarak seçilmiştir; dergi hem kadınların kendilerine özgü bir dünyaları olduğunu herkese göstermeyi hem de kadınlar için yeni bir dünya istemeyi misyon edinmiştir” (kadinmuhendisler.org, 2021).

Osmanlı’da ilk Türk kadın gazeteci ise Selma Rıza Feraceli’dir (tr.wikipedia.org, 2021).

3.1.1.2. Cumhuriyet Döneminde Kadın Gazeteciler

Cumhuriyet'in ilanından sonra Türk kadınının kazandığı haklar artmış, dolayısı ile her alanda aktif olmaya başlayan kadınlar basın sektöründe de faaliyetlerini göstermiştir. Bu dönemde özellikle Halide Edip Adıvar'ın çalışmaları göze çarpmaktadır.

Cumhuriyet döneminde çıkan kadın gazete ve dergileri ise şöyle sıralamak mümkündür:

“Cumhuriyet döneminde yayınlanan ilk kadın dergisi 1923 yılında yayınlanan Süs'tür. 1980'e kadar çıkan Çalığı, Yıldız, Firuze, Âsâr-ı Nisvân, Kadın Yolu, Kadın Yazıları, Yeni Kitap, Hanımlar Alemi, El İşi, El Emekleri, Aile Dostu, Salon, Cumhuriyet Kadın, Moda Albümü, Model, Ev-İş, Okul Kızı, Ana, Sesimiz, Kadın Dünyası, Kadınlar Alemi, Ev-Kadın, Asrın Kadını, Türk Kadını, Ev Kadını, Aile, Hanımeli, Yeni Moda, Yeni Holivud Magazin, Hanımeli, Büyük Moda Mecmuası, Familya, Dişi Kuş, Resimli Romans, Resimli Hayat, Yelpeze, Sizin İçin, Elele, Hafta Sonu, Haftanın Sesi, Kadınca Örgü, Genç Kadın, Kadın Dünyası, Ev Kadını, Demokrat Kadın, Kadınların Sesi gibi dergi ve gazeteler, kadın duyarlılığının hâkim olduğu, yazıların daha çok kadınlar tarafından yazıldığı yayınlardır” (Karabulut, 2005; 189).

Türkiye'nin ilk kadın muhabiri ve adliyenin de ilk kadın muhabiri olan Vasfiye Özkoçak Gazetecilik Enstitüsü'nün ilk mezunları arasında yer almaktadır (Kılıç, 2013; 86).

Hürriyet gazetesi tarafından 1950-1953 yılları arasında Kuzey Kore ile Güney Kore arasındaki Kore savaşını görüntülemesi için görevlendirilen Semiha Es, Türkiye'nin ilk kadın savaş foto muhabiridir (www.kadinhareketidernegi.org.tr, 2021).

3.1.1.3. 1980 Sonrası Kadın Gazeteciler

1980 askeri darbesi sonrası Türkiye'de her kesimde olduğu gibi kadınlar için de zorlu yılların yaşandığı bir dönem olmuştur. Basın sektöründe kadınlar için bu zorluğun daha da etkili olduğu bilinmektedir.

Bu dönem ve ileriki süreçte güçlenen kadın hareketlerinin oluşturduğu etki ile beraber 1990'lı yıllarda basında yer alan kadın sayısı artmaya başlamıştır (Kılıç, 2013; 87). 1980'li yıllardan sonra kadınların Türk gazeteciliğinde kendilerini yoğun olarak göstermeye başladığını vurgulayan Ayşe Asker, ilk kadın gazeteciler ile günümüz kadın gazetecileri arasındaki farkı şöyle sıralamaktadır:

1. İlk kadın gazeteciler varlıklı ve tanınmış aile kızlarıdır ancak günümüzde gazetecilik yapan kadınlar çoğunlukla orta sınıfın kızlarıdır.

2. İlk kadın gazeteciler özel eğitim almış kimselerken günümüzde gazetecilik yapan kadınlar Cumhuriyet döneminde eğitimde sağlanan fırsat eşitliğinden yararlanmışlardır.

3. İlk kadın gazeteciler çoğunlukla şiir, roman, öykü gibi yazın dallarında kendilerini göstermiştir. Bugünkü kadın gazeteciler neredeyse hiç çevirmenlik, yazarlık yapmamaktadır.

4. İlk kadın gazeteciler, kadın hakları konusunda yazılarla gazeteciliğe başlamışlardır.

5. İlk kadın gazeteciler için gazetecilik, seslerini duyurabilecekleri bir araçtır. Günümüzde gazetecilik yapan kadınlar için ise gazetecilik bir meslektir (Asker, 1990; 118-119).

3.2. Cinsiyetçilik

Cinsiyet, dar anlamda biyolojik bir tanımlı kapsamaktadır. Cinsiyetçilik ise, biyolojik tanımlı kutuplaştırma yoluna götüren bazı olguları temsil etmektedir.

Bir cinsiyetin diğlerinden üstün olduğunu savunan görüşe cinsiyetçilik denilmektedir. Cinsiyetçilik aslında bir ideolojidir. Nitekim kişi ve kurumların, hatta toplumun davranışlarına yön verecek bir düşünce şeklini temsil eden ideoloji, cinsiyetçilik konusunda betimleyici bir norm olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öte yandan cinsiyetçiliğe sosyolojik bir tanımlı açısından bakıldığında, bir kişinin cinsiyet ya da cinsel yönelimi nedeniyle baskıya ve dışlanmaya maruz kalışı ifadesi karşımıza çıkmaktadır. Bu tanımlı ise cinsiyetçiliği bir ideoloji olarak değil, tüm toplumsal sistem ve ilişkilere içkin bir bakış açısı olarak açıklamaktadır (Kılıç, 2013; 9).

Tarihte cinsiyetçiliğe genellikle erkeklerin kadınlara karşı, heteroseksüellerin eşcinsellere karşı üstünlüğü şeklinde rastlanmıştır. Bu durum günümüzde de

geçerliliğini korumakla birlikte insanlar arasında halen etik bir konu ve bazı toplumlarda tabu olarak varlığını sürdürmektedir (tr.wikipedia.org, 2021).

Genellikle kadınlar üzerinden hareketle akıllarda yer edinen cinsiyetçilik, sosyal hayatta ve bazen bariz olarak iş hayatında kendini göstermektedir. Sosyal hayatta, toplumun belirlediği, gelenekselleşmiş bazı kurallar veya görüşler çerçevesinde kadınlar cinsiyetçi yaklaşıma maruz kalabilmektedir. İş hayatında ise yine toplumun belirlediği, gelenekselleşmiş bazı kurallar veya görüşler çerçevesinde cinsiyetçilik çoğu zaman oldukça somut bir şekilde kendini gösterebilmektedir.

İçinde bulunduğumuz süreçte cinsiyetçilik tartışmaları büyük oranda “toplumsal cinsiyet” kavramı üzerine kuruludur. Buna göre cinsiyet, kişinin kadın ya da erkek olarak taşıdığı genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri temsil ederken, toplumsal cinsiyet (gender) ise kadın ve erkeğin sosyal olarak belirlenmiş rol ve sorumluluklarını temsil eden bir kavramdır (Akın, 2007; 3).

Toplumsal cinsiyet kadınların da erkeklerin de yaşamını etkilemektedir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin erkekler adına “erkekler ağlamaz, bozulmaz makinelerdir, güçlüdürler, erkek değil mi tabii ailesini geçindirecek, erkek dediğin çapkın olur” vb. örnekler verilebilir. Kadınlar adına verilen örnekler değerlendirildiğinde ise toplumsal cinsiyet rolleri çoğu kez kadının doğuştan sahip olduğu insan haklarını kullanmasını bile engellemektedir. Örneğin “saçı uzun aklı kısa, okumasa da olur, kadının esas görevi anneliktir, kadın ailenin namusudur” gibi biçilmiş roller onun eğitim, çalışma gibi haklarını kısıtlamakta, kadının yaşam hakkı bile elinden alınmaktadır (Akın, 2007; 2).

3.2.1. Basın Sektöründe Cinsiyetçilik

Yıllardan beri kadınlar kendilerini her sektörde olduğu gibi basın sektöründe de kabullendirmek için mücadele vermişlerdir. Bu sektörde kadın çalışan sayısının artması da, kadınların var olma çabası da kolay olmamıştır. Bunun en başlı sebebi toplumun kadına biçtiği rol ve kadına uygulanan cinsiyetçi yaklaşımdır. Erkek egemen toplumda kadınların var gücüyle çalışması veya ciddi başarılar göstermesi cinsiyetçi yaklaşım nedeniyle çoğu zaman gölgede kalmıştır. İşe alma süreci, çalışma süreci ve daha birçok

süreçte kadınların erkeklerin gölgesinde kalmasının nedeni de yine cinsiyetçi yaklaşım ve kadına yüklenen toplumsal rolün etkisidir.

Basın sektöründeki çalışma koşulları, mesai saatleri gibi nedenlerden dolayı kadınların burada var olamayacağı düşünülmektedir. Tüm zorluklara rağmen basında başarılarıyla göz dolduran kadınların varlığı devam etmektedir ancak yaşanan zorluklar artarak sürmektedir. Bu anlamda basın sektöründe kadın çalışanların istihdamına bakıldığında yatay ve dikey ayrımcılıktan bahsetmek mümkündür.

3.2.1.1. Yatay Ayrımcılık/Cinsiyetçilik

Basında kadın istihdamı artmaktadır ancak bu artış, kuruluşlarda dengeli bir dağılım göstermemektedir. Nitekim sektörün her kademesinde ve her alanında kadınların sayısı aynı oranda artmamaktadır. Başka bir deyişle basının bazı alanlarında veya yayınların sayfalarında, yani haber servislerinde kadın çalışan sayısı fazlayken, bazılarında kısıtlı bir haldedir. Örnek olarak, kadın gazeteciler magazin alanında daha fazla istihdam edilirken spor alanında ise sayıları çok azdır (Kılıç, 2013; 19).

Ulusal basında ev, mutfak, çocuk konularıyla ilgili haberler kadın çalışanlar için uygun çalışma alanlarıyken yerelde de yakın durumların söz konusu olduğunu söylemek mümkündür. Buna göre asayiş, spor gibi servislerde kadın çalışan sayısı neredeyse yok denecek kadar azdır. Buna karşın sağlık, nadiren siyaset, yaşam, kültür-sanat haber alanlarında ise kadın çalışan sayısının fazla olduğu göze çarpmaktadır. Burada kadınlara karşı cinsiyetçi bir yaklaşımın olduğu gözlenirken, bu durumun istihdama yatay ayrımcılık şeklinde yansıdığı görülmektedir.

3.2.1.2. Dikey Ayrımcılık/Cinsiyetçilik

Basın sektöründe kadınların yükselmesini açık açık engelleyen bir durum yoktur. Ancak kadına verilen toplumsal roller, kadınların gerekli yeterliliklere sahip olmasına rağmen adil bir ortamın olmaması gibi nedenler onun iş dalında yükselmesini engellemektedir (Kılıç, 2013; 20-21).

Genel olarak bakıldığında basın sektöründe de müdür, yönetici gibi görevlerde çoğunlukla erkeklerin olduğu, müdür yardımcılığı, editörlük, spikerlik, muhabirlik gibi

görevlerde ise kadınların sabit bir şekilde çalıştığı görülmektedir. İşveren açısından bakıldığında kadının uzun süreli çalışmasının evlilik, doğum, mesai düzenine uyum sağlayamama gibi nedenlerden dolayı sekteye uğrayabileceği endişesi söz konusudur. Dolayısı ile kadının üst düzey görevlerde yapamayacağı düşüncesi, dikey ayrımcılık sonucunu doğurmaktadır.

3.3. İlgili Araştırmalar

Basın sektöründe kadın çalışanların yaşadıkları sorunlarla ilgili yapılan bazı çalışmalar şöyledir:

Aysel KILIÇ (2013), 'Türk Basınında Kadın Gazetecilerin Yönetim ve Üretim Kademelerindeki Konumu' başlıklı çalışmada basında kadın imajının temsil ediliş biçimini, gazeteci kadınların karar verme sürecinde cinsiyet ayrımcılığından etkilenmelerini, yönetici olma durumunda erkeklerle eşit hak tanınıp tanınmadığını, yazarların istediği konuda/alanda yazıp yazamadıklarını, çalışma hayatında karşılaştıkları sorunları ve iş organizasyon şemasında görünmeyen emeklerini irdelenmiştir.

Bu kapsamda evli ve çocuklu olmanın kariyeri etkileyen unsurların başında yer aldığı, çocuk sahibi olmanın kadının yönetici olmasını zorlaştırdığı, kadınların kadın yöneticilerle daha yakın olduğu gibi sonuçlar ortaya konmuştur.

Dudu KARAMAN (2006), 'Türk Basınında Kadın Gazetecilerin Yönetim Kademelerinde Temsili' başlıklı çalışmada kadın gazetecilerin yönetim kademelerindeki temsilini ve 1980'li yıllardan sonra Türk basınında kadın gazeteci sayısı artmış olmasına rağmen bunun benzer oranlarda yönetim kademelerine yansımamasını incelemiştir.

Araştırmada kadın gazetecilerin ücret konusunda ayrımcılık yaşadıkları, yükselme konusunda erkelere oranla daha geri planda kaldıkları, evli ve çocuklu olmanın sorun teşkil ettiği gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Özlem YAZICI (2012), 'Yerel Medyada Çalışan Kadın Gazeteciler ve Karşılaştıkları Zorluklar: Antalya Örneği' başlıklı çalışmada yerel medyada çalışan

kadınların iş ve özel yaşamlarında karşılaştıkları zorlukları ortaya çıkarmayı ve yaşadıkları zorluklara dikkat çekmeyi amaçlamıştır.

Araştırma sonucunda bu mesleğin evliliğe uygun bir iş olarak görülmediği, kadınların yönetim kademelerinde yer almalarının cam tavan sendromu denilen engellerle zorlaştırıldığı, onların cinsiyet ayrımcılığına maruz kaldıkları, cinsel taciz yaşadıkları, ücret ile ilgili problemlerle karşılaştıkları gibi bulgulara ulaşılmıştır.

Adelina AVDULLAHU (2015), 'Medyada Kadın İşgücü ve Cinsiyetçilik: Kosova'daki Kadın Gazeteciler Örneği' başlıklı çalışmada medyadaki kadın çalışanların karşılaştıkları zorluklar bağlamında, medya kuruluşlarında görülen cinsiyetçiliğin kadın işgücüne etkilerini incelemiştir.

Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre, kadınlar ücret ile ilgili sorun yaşamamıştır. Ayrıca cinsiyetçi bir uygulama ile karşılaşmayan kadınlar, erkeklerle eşit muamele gördüklerini, meslekte yükselme ile ilgili problemler de yaşamadıklarını belirtmiştir.

İkram ALPSOY (2016), 'Erzurum Yerel ve Yaygın Basın Kuruluşlarında Çalışan Kadın Gazeteciler Üzerine Bir Alan Araştırması' başlıklı çalışmada yerel ve yaygın medyada çalışan kadın gazetecilerin iş hayatlarındaki statüleri ve karşılaştıkları sorunları, işlerini yapmaya çalışırken özel yaşamlarında karşılaştıkları güçlükleri ortaya çıkarmaya ve sorunlar karşısındaki tutumlarına dikkat çekmeye çalışmıştır.

Bu kapsamda kadınlara yönetimde yeterince yer verilmediği, işlerini yaparken ikincil plana atılabildikleri, ev işleri ile mesleki hayatlarını bir arada götürmenin zor olduğu gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

4. MALATYA YEREL BASININDA KADIN ÇALIŞANLARA YÖNELİK CİNSİYETÇİ YAKLAŞIM İNCELEMESİ

4.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma yerel basında çalışan kadın gazetecilerin iş hayatlarında karşılaştıkları engellere, işlerini yaparken özel yaşamlarında karşılarına çıkan sorunlara ve tüm bunlara karşı ortaya koydukları tutumlara dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda çalışma, yerel basında çalışan kadınların iş ve özel hayatlarında karşılaştıkları engellerin aşılmasını, gazeteci kadınların cinsiyetçi yaklaşımlardan etkilenmelerini, terfi konusunda karşılarına çıkan sorunları, mesleki konumları, yönetim ve çalışan arasındaki problemleri irdelemektedir.

4.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu çalışmanın kapsamını Malatya yerel basın kuruluşlarındaki gazete ve televizyon kanalları oluşturmaktadır. Bu çerçevede sadece yerel medyadaki alt ve üst kademelerde çalışan kadınlarla görüşme yapılmıştır.

4.3. Araştırmanın Yöntemi ve Veri Toplama Tekniği

Araştırmada kadın gazetecilerin yönetimdeki konumlarını, sorunlarını ve üretimdeki etkilerini incelemek amacıyla saha çalışması yapılmıştır. Bu saha çalışması derinlemesine görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler çeşitli gazeteler ve televizyonlarda çalışan kadın gazetecilerle yapılmıştır.

Araştırma süresince “Amaçlı Örneklem” yoluyla seçilmiş 10 kadın çalışan ile görüşülmüştür. Çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanıyan amaçlı örnekleme aykırı durum örnekleme, maksimum çeşitlilik örnekleme, benzeşik örnekleme, tipik durum engelleme, tabakalı amaçsal örnekleme ve ölçüt örnekleme gibi yöntemleri vardır. Amaçlı örnekleme belli özelliklere sahip özel durumlarda çalışılmak üzere tercih edilir. Bu yöntem ile araştırmacı doğa ve toplum olaylarını, olgularını anlamaya çalışır (Büyüköztürk vd., 2018; 90).

Yüz yüze yapılan bu görüşmelerde kadın çalışanlara 20 adet soru yöneltilmiş, sorular sorulmadan önce çalışanlara kurum ve isimlerinin kullanılmayacağı bilgisi verilmiştir. Bu bilginin verilmesindeki amaç ise sorulara objektif bir şekilde cevap vermelerini sağlayabilmektir. Araştırma kapsamında her çalışana aynı sorular sorulmuş, görüşmelerde ses kayıtları alınmış ve bu kayıtlar çözümlenerek çalışmaya dâhil edilmiştir.

Sorularının hazırlanmasında konu ile ilgili daha önce yapılmış olan benzer araştırma ve çalışmalarda kullanılan soru listelerinden de faydalanılmıştır. Bu kapsamda araştırmanın soruları için Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Çiler Dursun'un yürütücüsü olduğu TÜBİTAK projesi "Türkiye'de Geleneksel ve Yeni Medyada Kadın Habercilerin Çalışma Koşulları ve Mesleki Kimliklenmeleri" adlı anketten, Dudu Karaman'ın 2006 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın Çalışmaları Bilim Dalı'nda hazırladığı "Türk Basınında Kadın Gazetecilerin Yönetim Kademelerinde Temsili" adlı yüksek lisans tezinden ve Özlem Yazıcı'nın 2012 yılında Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı'nda hazırladığı "Yerel Medyada Çalışan Kadın Gazeteciler ve Karşılaştıkları Zorluklar: Antalya Örneği" adlı yüksek lisans tezinden yararlanılmıştır.

4.4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni Malatya'da faaliyet gösteren yerel gazete ve televizyonlarda çalışan kadın gazetecilerdir. Kentte bulunan Malatya Gazeteciler ve Televizyoncular Cemiyeti ile Malatya Gazeteciler Cemiyetine üye toplam 23 kadın çalışan arasından seçilen 10 kişi ise araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Örneklemin belirlenmesinde özellikle kentte aktif ve etkili bir yayın anlayışına sahip olan gazete ve televizyonlar seçilmiştir. Ayrıca gazetecilik mesleğine hâkim kişilerin seçilmesine dikkat edilmiştir.

4.5. Problem Durumu

Hemen her sektörde sorunlarla karşılaşan kadınlar basında da var olma çabası sürdürmektedir. Geçmişten bugüne süregelen birçok soruna rağmen mesleğe sıkı sıkı bağlanan ve her engeli tek tek bertaraf eden kadınlar, halen devam eden sorunlarla

uğraşmaktadır. Bu bağlamda basında çalışan kadınların yaşadıkları cinsiyetçi yaklaşımlar, toplumun yüklediği roller nedeniyle karşılaştıkları zorluklar, mesleki hayatlarında erkek çalışanlarla eşit haklara ve şartlara sahip olup olmadıkları konuları bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

4.5.1. Alt Problemler

Araştırma kapsamında basında çalışan kadın gazetecilerin sektörde yaşadıkları sıkıntıları incelemek için aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

1. Yerel basında çalışan kadınlar;
 - a. Cinsiyetçi yaklaşımlara maruz kalmakta mıdır?
 - b. Eşit haklara ve şartlara sahip midir?
 - c. Maddi anlamda tatmin edici ücretler almakta mıdır?
 - d. Terfi kazanabilmekte midir?
 - e. Avantaj ve dezavantaj yaşamakta mıdır?
 - f. Aile içi problemlerle karşılaşmakta mıdır?
 - g. Toplumun yüklediği rollerden etkilenmekte midir?

4.6. Araştırmanın Varsayımları

Araştırma aşağıda belirtilen varsayımlar doğrultusunda çalışılmıştır:

- h. Araştırmaya katılan yerel basında çalışan kadınlar cinsiyetçi yaklaşımlara maruz kalmaktadır.
- i. Araştırmaya katılan yerel basında çalışan kadınlar eşit olmayan şartlarda mesleklerini sürdürmektedir.
- j. Araştırmaya katılan yerel basında çalışan kadınlar toplumun yüklediği roller nedeniyle sorunlar yaşamaktadır.

4.7. Araştırmanın Bulguları

4.7.1. Demografik Özellikler

Malatya yerel basınında çalışan kadın gazeteciler ile yapılan görüşmelerde ilk olarak kişilerin yaşları, eğitim durumları, medeni durumları hakkında bilgi edinilmiştir.

Buna göre çalışan evli sayısının bekâr sayısından daha fazla olduğu görülmüştür. Nitekim görüşülen 10 kadından 7'si evli, 3'ü bekâr olduğunu ifade etmiştir. Bahsi geçen kişilerin yaşları ise birbirine yakındır. Araştırmaya katılan 10 kadın gazetecinin yaşlarının ortalaması 31'dir. Eğitim durumlarına bakıldığında ise 9'u lisans mezunu olup, birinin lisans eğitimi devam etmektedir. Ayrıca bir kişi iletişim fakültesi mezunu olmayıp, gazetecilik alanında mesleğini icra ettiğini belirtmiştir. Tablo 1 kadın gazetecilere ait demografik bilgileri göstermektedir.

Tablo 1.: Malatya Yerel Basımında Çalışan Kadınların Demografik Özellikleri

	Medeni Durumu	Yaş	Eğitim Düzeyi
K. G. (1)	Evli	33	Üniversite Lisans
K. G. (2)	Bekâr	28	Üniversite Lisans
K. G. (3)	Evli	34	Üniversite Lisans (Devam...)
K. G. (4)	Evli	41	Üniversite Lisans
K. G. (5)	Bekâr	27	Üniversite Lisans
K. G. (6)	Evli	28	Üniversite Lisans
K. G. (7)	Evli	37	Üniversite Lisans
K. G. (8)	Evli	35	Üniversite Lisans
K. G. (9)	Bekâr	23	Üniversite Lisans
K. G. (10)	Evli	27	Üniversite Lisans

Tablo 1 kadın gazetecilere ait demografik bilgileri göstermektedir.

4.7.2. Kadınların Gazetecilik Mesleğini Seçme Nedenleri

Kadınların gazetecilik mesleğini seçme nedenleri farklı gerekçelerle olmuştur. Çoğu kadın, mesleği çok sevdiği için, kendisine saygınlık kazandırdığı için gazeteciliği seçtiğini ifade etmiştir. Bazı kadınlar ise birilerinin vasıtası ile mesleğe girdiğini belirtmiştir. Kadın gazetecilerden bazıları da idealleri için, hayallerini süsleyen bir meslek olduğu için bu işi seçtiğini kaydetmiştir. Kadınlar genellikle bu mesleği para için yapmadığını da dile getirmiştir.

Görüşmelerde “Neden gazetecilik? Mesleği seviyor musunuz, yoksa maddi nedenlerden dolayı mı yapıyorsunuz?” sorusuna verilen bazı cevaplar şöyledir:

(K. G. 1): Gazeteciliğin maddiyat için yapılacak bir meslek olduğunu düşünmüyorum. En çok da araştırma yönü çok cazip geliyor bana. Severek de yapıyorum.

(K. G. 2): Mesleği seviyorum. Gazeteciliğe her zaman merakım vardı, o yüzden de gazetecilik mesleğini düşündüm.

(K. G. 3): Halamın yönlendirmesiyle bu mesleğe atıldım. Bundan 16 yıl önce medya çok güçlüydü. O zamanlar o güce sahip olmak işimi çok sevmeme neden oldu. Hem en zor dönemlerinde hem de en zirve dönemlerinde ben muhabirlik, editörlük yaptım. Maddi olarak ekstra bir kazancım olmadı. Hatta çok uzun yıllar hiçbir şey kazanamadım.

(K. G. 7): Ben mesleği sevmiyordum. Bu nedenle bir süre ücretli öğretmenlik yaptım. Daha sonra gazeteciliğe başladım. İşe devam etmemin sebebi de hem ekonomik anlamda getirisi var, ülkemizdeki işsizlik durumunu biliyorsunuz, hem de çalışma şartları benim adıma zor değil.

Kadın çalışanların çoğunluğu mesleği sevdiği için yaptığını, bu işin maddi getiri için yapılacak bir meslek olmadığını eklemiştir. Burada ideallerin ön plana çıktığını söylemek mümkündür.

4.7.3. Maddi Anlamda Sektörün Tatmini

Basın sektöründe çalışan kadınlar genellikle bu meslekte maddi bir getiri beklemediklerini ifade etmişlerdir. İşlerini severek yapmanın, ideallerin daha önemli olduğunu dile getiren kadınlar asgari ücret aldıklarını, yerel basında bu ücretin birçok kurumun verdiği ücrete göre iyi olduğunu, ancak yine de bunun yeterli olmadığını söylemişlerdir:

(K. G. 1): Asgari ücret alıyorum. Kesinlikle yeterli değil. Bizler fikir işçisi diye geçiyoruz ama aslına bakarsanız fikir işçisinin alacağı ücret asla asgari ücret olmamalı. Çünkü çok ciddi bir sorumluluğumuz var. Yazdığımız her kelimenin doğru olması, araştırılması gerekiyor. Bu noktada büyük bir sorumluluk alıyoruz, buna rağmen sadece kendimizi idare edebilecek kadar bir karşılığı var.

(K. G. 3): Bundan 16 yıl önce 150 lira maaş alıyordum. O zamanlar asgari ücret 480 liraydı. Daha sonra devlet 'herkese asgari ücret verilecek' diye yasa getirince o günden sonra hep asgari ücret almaya başladım. Şu anda hala asgari ücret alıyorum. Yeterli mi, günümüz şartlarında tabi ki yeterli değil. Hafta sonu yok, resmi tatili yok, özellikle anneyseniz, kadınsanız, evliyseniz ekstra yorulmanız gerekiyor çünkü hiçbir toleresi yok.

(K. G. 5): Asgari ücret alıyorum. Yeterli bulmuyorum. Yıpratıcı bir iş, kolay bir iş değil kesinlikle. Mesainiz belli olmayabiliyor. Bir programın ne kadar süreceği, ne kadar ayakta kalacağınız belli değil; güneş, yağmur, çamur, hiçbir iklim şartını dinlemeksizin, koşul dinlemeksizin işinizi yapmak zorundasınız. O yüzden aldığımız ücreti yeterli bulmuyorum.

Bir kadın çalışan ise asgari ücretten daha az maaş aldığını ifade etmiştir.

(K. G. 9): Aldığım ücret 2000 TL (Asgari ücret 2825 TL). Verdiğim emeğe göre yeterli bulmuyorum.

Görüşme yapılan kadınlar aldıkları maaşları yetersiz bulduklarını söylemiştir. Bu noktada mesleği severek yapma motivasyonunun etkili olduğu gözlenmiştir.

4.7.4. Çalışma Saatleri ve Mesai Mefhumu

Gazetecilik mesleği mesaisi belli olmayan bir meslek olarak tanımlanmaktadır. Bu anlamda kadınların en çok sorun yaşadığı konulardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim görüşme yapılan kadınlar çalışma saatlerinin belli olmadığını ve yoğun bir iş temposuyla çalıştığını belirtmiştir. Evli ve çocuklu bazı kadınlar ise yönetimin kendilerine tolerans gösterdiğini söyleyerek, işlerinden memnun olduğunu dile getirmiştir.

Görüşmelerde “Ortalama kaç saat çalışıyorsunuz, çalışma saatleri sizi zorluyor mu?” sorusuna verilen bazı cevaplar şöyledir:

(K. G. 1): Sabah 09.00’da başlıyoruz ama mesleğin ucu açık. Mesai kavramı yok. “Hadi 18.00’de benim işim bitti, gidiyorum” diyemiyorsunuz. Gece gündüz sürekli çalışıyorsunuz. Ortalama bir saat söyleyemiyorum. Bu çalışma saatleri özellikle kadınları zorluyor. Çünkü evlisiniz, evde de sorumluluklarınız var, eşiniz var, onlarla geçireceğiniz zamanlar var, işler var. Hepsini güne yaymak zorundasınız. Uyumak için kalan zamanı dinlenmek için görüyoruz. Gün içerisinde ekstra dinlenmek için bir zaman yok.

(K. G. 3): Gazeteciliğin saati ve günü olmuyor. Bir gün çok erken işlerimiz bitebiliyor ama olağanüstü bir şey varsa o zaman gecelere kadar çalıştığımız oluyor. Meslekte 16 yılım olduğu için burada işe başlarken eve erken gitmek adına şart koşmaya çalıştım. Çocuğumu bırakacak kimsem yok, sağ olsunlar kabul ettiler. Ama arkadaşlar 09.00’da başlarken ben 08.00’de geliyorum onu dengelemek için.

(K. G. 8): Günlük 9-10 saat çalışıyorum. Bazen daha fazla çalıştığım da oluyor. Bu beni zorluyor. Evli ve 2 çocuklu olduğum için zorluyor. Ama mesleği çok sevdiğim için bana ağır bir yük gibi gelmiyor. Gülü seven dikenine katlanır manası ile mesleği icra etmeye devam ediyorum.

Basın sektöründe mesai ve çalışma saatleri birçok mesleğe göre daha yorucu ve belirsiz bir zaman dilimini kapsamaktadır. Haftada bir gün yapılan tatillerde bile dinlenme süreleri kısıtlıdır. Kadınların, toplumun yüklediği sosyal rollerden dolayı yerine

getirmek zorunda oldukları sorumluluklar nedeniyle bu durumdan daha da fazla etkilendiğini söylemek mümkündür. Tüm bu şartların mesleğin olağan bir parçası olarak görülmesi ise dikkat çekmektedir.

4.7.5. Mesleki Konum ve Terfi İmkânı

Çalışmaya katılan kadın gazetecilerin 4'ü muhabir olduğunu belirtirken, 2'si müdür olarak görev yaptığını dile getirmiştir. Ayrıca bir kadın çalışan editör olarak, bir çalışan köşe yazarı olarak, bir çalışan grafik tasarımcı olarak ve bir çalışan da kurgu montajcı olarak çalıştığını söylemiştir. Kurgu montaj ve grafik tasarım alanında çalışan kadınlar dışında diğer çalışanlar sadece bir alanda değil, birçok alanda görevlerini yaptıklarını, gün içerisinde birden fazla işi yürüttüklerini dile getirmiştir.

Kadın çalışanların çoğu terfi konusunda sıkıntı yaşamadıklarını ifade ederken, bazı çalışanlar ise meslekte çok çalışmanın veya iyi çalışmanın terfi etmede herhangi bir etkisi olmadığını belirterek sistemin adaletsizliğini eleştirmiştir.

Görüşmeler sırasında kadın gazetecilere “Terfi etmek ile ilgili karşılaştığımız sorunlar nelerdir?” sorusu yöneltilmiş, şöyle cevaplar alınmıştır:

(K. G. 2): Ben her zaman gerçekten emek verenlerin iyi yerlere gelebildiğini düşünüyorum.

(K. G. 3): Terfi almak emek gücünden çok kimlik bilgilerine göre değişiyor.

(K. G. 5): Bu işte işini yapanların terfi edeceği garantisi yok. Bunun iş yerlerinde uygulanan mobbingler, iletişim sıkıntıları gibi sebepleri oluyor. Ben isterdim ki kişiler donanımlı olunca terfi etsin ama maalesef bizim sektörümüzde gördüğüm kadarıyla böyle bir şey yok.

(K. G. 8): Daha önce çalıştığım yerlerde evli olduğum için, çocuklarım olduğu için verilecek olan görevlerde yeteri kadar verimli olamayacağıma dair ifadelerle karşılaştım.

(K. G. 10): Sıkıntı yaşamıyorum. Çünkü başka seçenekler sunulmasına rağmen sorumluluk almak istemedim.

Terfi etmek birçok meslekte olduğu gibi gazetecilikte de önünde engeller olan bir süreçtir. Ancak basın sektöründe, görüşülen bazı kadınların da ifade ettiği üzere terfi etmek daha da zordur. Bu konuda basın çalışanlarının düşüncelerinin yanında işverenlerin de kriterlerini ve tercihlerini gözlemekte fayda vardır. Ancak kadınların sosyal anlamda daha yoğun sorumluluklara sahip olması her halükarda işverenin terfi ile ilgili kararlarda öncelikli olarak göz önüne aldığı ve onların karşısına engel olarak çıkardığı bir konu olmaya devam etmektedir.

4.7.6. Kadın Gazeteci Olmanın Avantajları ve Dezavantajları

Malatya yerel basınında çalışan kadınlar gazeteci olmanın avantajlarının ve dezavantajlarının aynı seyirde olduğunu belirtmiştir. Nitekim görüşme yapılan bazı kadınlar gazeteci olmanın kendilerine saygınlık ve özgüven sağladığını söylemiştir. Bazı çalışanlar ise gazetecilikte kadın olmanın başlı başına dezavantaj olduğunu dile getirmiştir. Bahsedilen dezavantajlar genellikle her habere gidememe, ailevi sorumlulukların çok olması, kadının yapısı itibarıyla daha naif olması gibi gerekçeler şeklinde ifade edilmiştir.

Araştırma kapsamında kadın çalışanlara yöneltilen “Kadın gazeteci olmanın avantajları ve dezavantajları nedir?” sorularına verilen bazı cevaplar şöyledir:

(K. G. 1): Avantajı aklıma gelmiyor. Belki de vardır biz göremiyoruzdur. Uzun saatler çalışıyoruz, düşük ücretlerle çalışıyoruz, gazetecilik açısından beslenemiyoruz.

(K. G. 4): Avantajlarını söyleyemeyeceğim, aklıma gelmiyor. Dezavantajı ise mesela çocuklarınızla çok fazla zaman geçiremiyorsunuz. Çocuklarınızın resmi tatil diye kullandığı, kendilerine program yaptığı zamanda siz çalışıyorsunuz. Ve bunu çocuklarınıza anlatamıyorsunuz.

(K. G. 6): Mesela bir ortama girdiğiniz zaman kadın olmanızdan dolayı insanların üslubu düzeliyor, konuşmalarına çekidüzen veriyorlar. Çok dezavantajı da yok açıkçası.

(K. G. 7): *Bir habere gittiğimizde erkek gazetecilere göre daha nazik davranıyorlar. Erkek arkadaşlara göre daha kolay habere ulaşabiliyoruz. Dezavantaj olarak; her habere kadın gazeteci gidemiyor. Mesela gece bir kadın gazeteci dışarı çıkamayabilir ama erkek gazeteciler rahatlıkla dışarı çıkıp haberini alabilir. Erkekler istedikleri her yere gidebilir. Mesela ben bir kadın gazeteci olarak تنها yerlerde haber takibi yapamam, cesaret edemem.*

(K. G. 10): *Geniş bir çevreniz oluyor. Bir sürü kadının hayalinde bile olmayan bir çevre bu. Dolayısıyla saygınlık kazanıyorsunuz. Kendinize güveniniz artıyor. Her an her şeyden haberdarsınız ve bu süper bir şey. İsteddiğiniz an bir milletvekili ile bir bakan ile telefonda görüşebiliyorsunuz. Kendinizi iyi ifade ediyorsunuz, bu mesleğin kazanımlarından biri. Daha rahat “hayır” diyebiliyorsunuz. Meslek size cesaret kazandırıyor. Bence kadın gazeteci olmanın görülmeyen çok avantajı var.*

Bir erkeğe göre kadın gazetecilerin dezavantajlı olduğu alanlar da var. Mesela istediğiniz her habere gidemiyorsunuz. İsteddiğiniz her saat çalışamıyorsunuz. Yani geç saatlerde habere gidemiyorsunuz. Tehlikeli, gergin ortamlarda bulunamıyorsunuz çünkü naifsiniz ve insanların arasında eziliyorsunuz. Bunun gibi kadın yapısıyla alakalı şeyler dezavantaj sayılabilir.

Sektörde kadın olmak hem avantaj hem de dezavantaj olarak görülmektedir. Birçok mesleğe göre daha aktif ve etkili bir yaşam biçimi sunan gazetecilik kadınlar için olumlu bir taraf olarak anılmaktadır. Bunun yanında mesleğin zor şartlar taşıması, toplum normları nedeniyle rahat bir ortamın olmaması kadınların önüne çıkan dezavantajların altyapısını oluşturmaktadır.

4.7.7. Aile Üyelerinin Gazeteciliğe Yönelik Yaklaşımları ve Aile İçi Roller

Araştırmaya katılan kadınların bazıları, evli olması dolayısı ile aile üyelerinin mesleklerine yönelik yaklaşımlarının olumsuz olduğunu söylemiştir. Geç saatlere kadar çalışmak, aile fertlerinin beklentileri, stresli bir iş yapıyor olmak gibi nedenler aile üyelerinin olumsuz yaklaşımları arasında sayılmıştır. Çalışanlar çoğunlukla aile üyelerinden destek aldıklarını da belirtmişlerdir. Bu konuda verilen bazı cevaplar şöyledir:

(K. G. 7): *Sıkıntı yaşamıyorum, saygı duyuyorlar. Yeri geliyor destekliyorlar. Ama onlar da asayiş haberlerini takip etme noktasında ya da gece belli bir saatin dışında habere çıkma konusunda onay vermiyorlar.*

(K. G. 10): *Ailem bu mesleği istemiyordu ama ben zorla okumak istedim. Eşim ise şu an çok yorum yapmıyor. Ama genelde eve geç gittiğim için, evde yemek olmadığı için, ev dağınık olduğu için rahatsız olduğunu belirtiyor.*

Diğer yandan katılımcılara “Aile içi rolleriniz ve sorumluluklarınız mesleğinizi nasıl etkiliyor?” sorusu da yöneltilmiştir. Kadın çalışanlar, hem ailelerine yeterince zaman ayıramadıklarını hem de mesleğe yeterince adapte olamadıklarını söylemiştir:

(K. G. 1): *Bu meslek bekâr birinin yapabileceği bir iş gibi geliyor bana. Akşam belki bir makale okuyacaksınız, belki haber araştıracaksınız, farklı kaynaklara bakacaksınız, belki internetten araştırma yapmanız gerekir. Ama yemek yapmak zorunda kalıyorsunuz. Kendiniz olsanız bir şeylerle geçiştirebilirsiniz ama eşiniz olduğu için yemek yapmak durumundasınız. Çamaşır, ütü, temizlik, bunlar yüzde 70 kadınlarda bitiyor. Bütün bunlar benim mesleğimi etkiliyor çünkü zaman yok.*

Bu konuda özellikle kadın ve anne olmanın mobbing yapılması için yeterli bir sebep olduğu dahi dile getirilmiştir:

(K. G. 3): *Anne olunca 1-0 geride başlıyorsunuz. Evde yerine getirmeniz gereken sorumluluklar var ama işe de vakit ayırmak zorundasınız. Mobbing yapılması için anne olmak, kadın olmak en büyük sebep. Çünkü vakit ayıramadığınızı düşünüyorlar. Ya da olası bir durumda en zayıf halka siz oluyorsunuz. Tabi ki evdeki rolle iş yerindeki rol bazen birbirine karışabiliyor.*

(K. G. 7): *Bir çocuk bakmak gerçekten zor. Dinlenemiyorsunuz. Sabah erken haber varsa çocuk olduğu için gidemiyorsunuz. Başka birini yönlendirmek zorunda kalıyorsunuz. Hatta ben normalde sabah 10.00 gibi işe başlardım ama çocuk olduğundan bu yana öğleden sonra geliyorum. Çünkü çocuğu bırakabileceğim bir yer yok.*

(K. G. 8): *Mesela bazen eve gidiyorum, çok yorgunum. Kızım oyun oynamak istiyor benimle. Ben istemeden de olsa reddettiğimde vicdan azabı çekiyorum.*

(K. G. 10): *Bekârken akşam eve gidip haber konusu araştırabiliyordum mesela. Ama şimdi eve gittiğimde düşündüğüm şey, yemek, temizlik vs. oluyor. Ya da gün içinde bazen kafamı bu nedenle işe veremediğim oluyor.*

Ayrıca bekâr kadınlar aile içi rollerinin ve sorumluluklarının mesleklerini etkilemediğini, hatta olumlu yansımalar yaşadıklarını söylemişlerdir. Konuyla ilgili verilen cevapların iki örneği şöyledir:

(K. G. 2): *Kesinlikle etkilemiyor. Şu an bekâr olduğum için pek etkilemiyor.*

(K. G. 9): *Etkilemiyor. Hatta olumlu şeyler de yaşıyorum. Çünkü bu konudaki bilgilerim ve deneyimlerim sayesinde ailem tarafından saygınlık kazandım.*

Kadınların eş ve anne olma görevleri, ev işlerini yürütme sorumlulukları, görüşme yapılan bazı çalışanların da belirttiği üzere zorlu bir yaşam tarzına neden olmaktadır. Hem vicdani hem fiziki bir zorluk olarak karşımıza çıkan bu durum onların bu mesleği özellikle evliliğe uygun görmemesine sebebiyet vermektedir.

4.7.8. Kadın Olmaktan Dolayı Yaşanan Olumsuz Durumlar (Taciz, Şiddet, Baskı, Ayrımcılık...)

Basında çalışan kadın olmanın zorlukları arasında çalışanların genel ifadesi naif ve kırılabilir bir yapıda olmanın dezavantaj olduğu yönünde olmuştur. Bu noktada kadınlar taciz, şiddet, baskı, ayrımcılık vs. gibi durumlar yaşayıp yaşamadıklarını anlatırken genellikle çekimser ifadelerde bulunmuştur. Nitekim “Mesleğinizi icra ederken kadın olmaktan dolayı olumsuz bir durum yaşadınız mı? (Taciz, şiddet, baskı, ayrımcılık vs.)” sorusuna verilen cevaplar, “Biz yaşamadık ama yaşayanlar var” gibi ifadeler şeklinde olmuştur:

(K. G. 7): *Hiç yaşamadım. Bunu yaşayan arkadaşlarımız çok oldu. Ben biraz sert mizaçlıyım. Sanırım bu da insanlara geri adım attırıyor.*

(K. G. 8): *Ben meslek hayatım boyunca bu gibi olaylar hiçbir zaman yaşamadım. Yaşayanlar var mı, var.*

Bir kadın çalışan özellikle ayrımcılık konusunda sıkıntı yaşadığını dile getirmiştir:

(K. G. 1): *Başka bir şey yaşamadım ama ayrımcılık konusunda dersiniz yaşadım. Kadınsan 'ya işte ofisin içinde otur, masa başında ol...' İşin kötü tarafı işveren tarafından da bu böyle görünür. Erkekler dışarıda haber çeker, kadınlar ise sayfaları doldurur, içerideki işlerle ilgilenir. O öyle değil; biz de dışarı çıkarız, o haberin atmosferini soluruz, bunları bizler de yapabiliriz. Ama bunlar bizde ötekileştiriliyor. Bu anlamda ben ayrımcılık olduğunu düşünüyorum.*

Basın çalışanlarından bazıları ise sözlü taciz ve çevre baskısı yaşadığını ifade etmiştir. Konuyla ilgili verilen cevapların ikisi şöyledir:

(K. G. 3): *Taciz hiç yaşamadım. Ama mesela hayatımda kimse yokken bile alyans takmak zorunda kaldım. Kameraman arkadaşımda bir habere gittiğim zaman "bu kim?" diye çok sorular alıyordum. Telefonumu alıp rahatsız etmeler yaşadım. Sahaya indiğim zaman giyimime daha fazla dikkat etmeye başladım, makyajımı daha az yapmaya başladım. Davetkârmış gibi algılanabiliyordu. Nişanlanınca, evlenince bunların üstü haliyle kapandı.*

(K. G. 10): *Yaşadım. Mesela haberdeyken genç bir adam "Gözleriniz ne kadar güzel" demişti. Teşekkür edip geçmiştim ama ardından birkaç defa iş yerinin önünde karşılaşmıştım, çok rahatsız olmuştum. Bu da yetmezmiş gibi telefonumu bulmuştu ve mesajlar atıyordu. Çok zor atlatmıştım bunu. Bu taciz sayılıyorsa, yaşadım.*

Sadece basın sektöründe değil, birçok sektörde kadınların taciz, baskı, ayrımcılık, şiddet gibi olumsuz durumlarla karşılaştığı bilinmektedir. Görüşme yapılan kadınların bu tarz sorunlarla karşılaşsın ya da karşılaşmasın, her halükârda bunu yadırgadıkları gözlenmiştir. Bu sorunlar, sektörde ayakta durmak adına tam anlamıyla savaşılan kadınların mücadelesini daha da zorlaştıran etkenler arasında yer almaktadır.

4.7.9. Meslekte İstenilen Dallarda Görev Alma

Malatya’da görüşülen bazı kadınlar meslekte istedikleri dallarda görev alma konusunda kadın olmaktan dolayı sıkıntı yaşadıklarını söylemişlerdir. Yerel basında sadece bir alanda çalışmanın ve uzmanlaşmanın zor olduğunu ifade eden kadınlar, her işe koştuklarını ve çok istedikleri halde bazı alanlarda çalışamadıklarını da belirtmişlerdir. Gece çalışmanın kadınlara uygun olmadığı, bazı alanlarda kadınların yeterli birikime sahip olamayacağı, kadınların ilgili dalda dikkate alınmayacağı gibi nedenler, çalışanların istedikleri dallarda görev alamama sebepleri arasında sıralanmıştır. Ayrıca üst düzey yetkililerin ve yöneticilerin de bu konuda etkin bir role sahip olduğu eklenmiştir:

(K. G. 1): Mesela özellikle istediğim bir alan var; adliye muhabirliği. O atmosferi solumak isterim, bunu dile getirdiğimde çok sıcak bakılmıyor. “Gecesi de var, telsiz de dinlemek gerekir” falan deniliyor ve geri planda kaldığım oluyor.

(K. G. 3): Öyle bir ilişki var ki bu meslekte, üst düzey yetkililerle aran iyiyse ve kullanabileceğin birçok şeyin varsa sana öncelik veriyorlar. Hak edip de o alanda çalışmak isteyeniyi geri plana atıyorlar. Çalıştığın kurumun önceliklerine göre değişiyor bu. Ben çoğu kez geri plana atıldım. Mesela istediğim bir programı yapamadım çünkü genel yayın yönetmeninin eşi de benimle aynı yerde çalışıyordu, programı o yapacak denildiği için ben yapmadım. Bunun kadınlıkla değil ama kişilikle alakalı olduğunu düşünüyorum. Kadınsanız, yırtıklığınız azsa, yüzünüz arsız değilse ayakta kalmanız biraz zor.

(K. G. 10): Spor ve adliye dışında tüm alanlarda çalışma imkânım oldu. Yerelde bu iki alan dışında her konuda çalışmanız mümkün. O iki alan ise biraz özel muhabbet gerektiren alanlar. Yani alanın muhatapları önüne gelene bilgi vermiyor. Benim de bunu sağlayacak zamanım ve tecrübem yok.

Diğer taraftan görüşülen çoğu kadın, istedikleri dallarda görev alma konusunda sıkıntı yaşamadığını söylemiştir.

Kadınların basın sektöründe erkeklere oranla ikincil konumda olduğu, ikinci tercih olarak görüldüğü ifade edilmektedir. Özellikle bazı alanlarda erkek çalışanların daha çok tercih edildiğini belirten kadınlar bu ifadeyi doğrulamaktadır. Bu bağlamda kadınların bu düşünceleri yıkmak için daha fazla çalışmak zorunda olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır.

4.7.10. Kadın ve Erkek Çalışanlara/Yöneticilere Yaklaşımlar

Araştırma kapsamında görüşülen kadınlar iş yerlerinde yönetimin yaklaşımı açısından kadın ve erkek çalışanlar arasında bir farklılık hissetmediklerini, hatta kadınlara daha ılımlı yaklaşıldığını beyan etmiştir. Sadece bir çalışan yönetimin kendisine dış görünüşü nedeniyle ayrımcı bir yaklaşıma girdiğini ifade etmiştir. Bir çalışan ise yönetimin sevdiği çalışanlara farklı, sevmediği çalışanlara farklı davrandığını söylemiştir. Bahsi geçen cevaplar yönetimin kadın ve erkek çalışanlara farklı davrandığı sorusu ile alakasızdır. Ancak bunlar yine de kadınların rahatsız edici bulduğu yaklaşımlardır:

(K. G. 8): Ayrımcılık hissettiğim zamanlar oldu. Mesela çalıştığım bir kurum muhafazakâr bir yaklaşımdaydı. Ben de başörtülü değilim. Bana farklı yaklaşımları oldu çoğu zaman.

(K. G. 9): Ben yönetimin sevdiği insanlara farklı, sevmediği insanlara farklı davrandığını görüyorum.

Yerel basında çalışan kadınlara “Çalışanların kadın yöneticiler ile erkek yöneticilere davranışlarını, yaklaşımlarını nasıl buluyorsunuz?” sorusu da yönlendirilmiştir. Bu anlamda özellikle kadın çalışanların kadın yöneticilere daha çok zorluk çıkardığı şeklinde ilginç cevaplar alınmıştır. Erkek çalışanların kadın yöneticilere daha ılımlı davrandığını söyleyen kadınlar, kadın çalışanların ise inatlaşmaya ve rekabete girdiğini dile getirmiştir. Ayrıca kadın yöneticilerin kadın çalışanlara karşı aynı tutum içerisinde olduğu da ifade edilmiştir:

(K. G. 3): Kadın yöneticilerin kadın çalışanlara daha kötü davrandığını düşünüyorum. Kıskançlık devreye giriyor. Çok güzel giyinip geliyorsan, kadın

yöneticinin dikkatindeysen bu onu rahatsız edebiliyor. Erkek yöneticiler, kadın yöneticilere göre daha vicdanlı geliyor bana. En azından halinden anlıyorlar.

(K. G. 4): Açık konuşayım, kendi hemcinslerimle çalışmak daha zor. Aslında avantaj olması lazım ama o olmuyor işte. Erkekler sizi anlamasa da saygı duyuyor ama kadınlar anladığı halde kendi hemcinsine mobbing de uyguluyor, zor da çıkartıyor. Bu çok oluyor.

Söz konusu soruya cevap veren iki kadın ise erkek yöneticilerin kadın yöneticilere göre daha çok ciddiye alındığını söylemiştir:

(K. G. 8): Ben erkek yöneticilerin daha fazla ciddiye alındığını düşünüyorum. Kadınlar daha naif yapılı oldukları için onların çok fazla dikkate alınmadığını gözlemliyorum.

(K. G. 10): Maalesef kadınların sözü çok da dinlenmiyor, dikkate alınmıyorlar.

4.7.11. Kadınlar İçin Gazetecilik Mesleği

Görüşme yapılan kadınlar gazetecilik mesleği ile ilgili düşüncelerini anlatırken, çoğunlukla bu işi çok sevdikleri için devam ettirdiklerini söylemiştir. Mesleğin kadınlar için erkeklere oranla daha zor olduğunu ifade eden kadın çalışanlar, özellikle evli ve çocuklu olmanın bunun en baskın sebebi olduğunu belirtmiştir:

(K. G. 3): Erkek hangi meslekte olursa olsun kapıyı çekip kendini işine verebiliyor, sahada olabiliyor, il dışında kendini gösterebiliyor. Evle ilgili düşüncesi sadece geçim meselesi oluyor. Bir kadın ise iş yerindeyken bile kendini o gün işe adapte edemiyor. Birçok sebebi olabiliyor. Mesela çocuğu hastadır, okulu kötü geçmiştir, sınavı kötüdür. Kadınların gazetecilik yapması daha zor.

(K. G. 4): Ben çoğu arkadaşımı karnı burnunda haber peşinde koşarken gördüm.

(K. G. 8): Kadınlar için bu meslek zor. Bekârsanız zor değil bence. Evlendikten sonra, çocuk da olunca bir tık daha zor oluyor. Çünkü düşünmeniz gereken eşiniz ve

çocuğunuz oluyor. Dolayısıyla süreç daha da zor oluyor. Hem bedenem hem zihnen yoruluyorsunuz. Bazen insanın kendini yarım hissettiği oluyor. Bu meslek erkekler için daha uygun ama kadınlar da meslekten vazgeçmemeli.

Bahsi geçen konuda bir çalışan ise mesleğin erkekler için daha zor bir meslek olduğunu kaydetmiştir.

(K. G. 10): Bence erkekler için daha zor bir meslek. Çünkü kadınlar en azından daha sabit şekilde çalışıyor. Erkeklerin ise ne gidecekleri yer, ne uyuyacakları saat belli. Sırtlarında kamera ile ilçe ilçe dolaşan çok erkek gazeteci var. Böyle bir kadın gazeteci yoktur herhalde.

Çalışma kapsamında kadınlara yöneltilen “Yeniden başa dönseniz seçeceğiniz meslek ne olurdu? Cevabınız ‘gazetecilik’ ise neden?” sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. Bazı çalışanlar maddi getirisi az olduğu ve güvencesi olmayan bir iş olduğu için mesleği yeniden tercih etmeyeceğini söylemiştir:

(K. G. 1): Mesleği seçmezdim. Gazetecilik araştıran, sürekli kişiliği geliştiren bir meslek ama para kaygısının olmaması gerekiyor.

(K. G. 4): Daha sağlam bir iş isterim, haklarımı arayabileceğim bir iş isterim. Gazeteciliğin bir güvencesi yok.

(K. G. 5): Gazeteciliği seçerdim, çünkü mesleğimi seviyorum. İnsanlara değmeyi, hayatlara dokunmayı, gizlenen şeyleri ortaya çıkarmayı seviyorum. Bunlar çok güzel şeyler.

(K. G. 10): Maalesef seçerdim. Çünkü gazetecilik basit bir insan gibi yaşamanızın önüne geçiyor. Daha bilinçli bir hayat yaşıyorsunuz. Bunu sağlayacak başka bir meslek olsa seçerdim. Ama daha iyi bir maaş alabilme imkânım varsa... “Maalesef” dememin nedeni ise çok yorucu bir meslek olması sebebiyledir.

Görüşmelerde kadın çalışanlara “Gazeteci olmayı düşünen kadınlara tavsiyeleriniz neler?” sorusu da yönlendirilmiştir. Çalışanlar cevaplarında ise bazı kişisel/karakteristik

özellikleri taşıması şartıyla kadınların bu mesleği seçebileceğini belirtmiş, ancak beklentilerinin yüksek olmamasını tavsiye etmişlerdir:

(K. G. 1): Eğer bu mesleği parasal anlamda düşünüyorlarsa kesinlikle kalkışmamalarını söylerim. Getirisi yok. Sadece zaruri ihtiyaçları karşılayabilecek şekilde bir getirisi var. Ama hobi olarak düşünebilirler.

(K. G. 4): Sevmeyen bir insan bu işi asla yapamaz, bir yerde tıkanır, gidemez. Sektörün kendi içinde maddi ve manevi zorlukları var. Kendiniz de sıkılabilirsiniz çünkü çok fazla mesai harcıyorsunuz.

(K. G. 6): Araştırmayı seviyorlarsa, sürekli oradan oraya koşturabileceklerse bu mesleği seçsinler. Oturarak yapılacak bir iş değil bu.

(K. G. 8): Pes etmeyen bir yapınız varsa, mücadele eden bir ruha sahipseniz bu işe girişin. Çünkü maddi anlamda, manevi anlamda çok yıpranacaksınız.

(K. G. 9): Hak ettikleri yeri bulacaklarını düşünüyorlarsa tercih etsinler.

(K. G. 10): Bence gazeteciliğin “erkeklerin mesleği” olduğunu varsayan anlayışı yıkmak için daha çok kadın gazeteci olması lazım. Elimizde kameralamızla dağ taş dolaşmamız lazım. İdealleri olan kadınlara bu mesleği tavsiye ediyorum. Rahat yaşamayı seven kadınlara ise tavsiye etmem.

SONUÇ

Artık neredeyse her alanda çalışan kadının basın sektöründeki serüveni özellikle Tanzimat dönemi ile başlamıştır. Bu serüven kadın haklarını savunan yazılarla ortaya çıkmış, Cumhuriyet sonrasında ise baskın bir hal almıştır. 1980 ve 1990'lı yılların ardından kadın gazetecilerin varlığını göstermesi, sayılarının gittikçe artması bu mesleğin sadece “erkek işi” olmadığını ortaya koymuştur.

Geçmişten bugüne kadınlar çalışma hayatında var olma çabası göstermektedir. Özellikle 20. yüzyılın son çeyreğiyle beraber kadının çalışma hayatındaki ayak sesleri daha gür ve baskın olmuştur. Kadınların varlığı her alanda niceliksel olarak artarken sorunlar da beraberinde gelmiştir. Nitekim toplumun kadına biçtiği rol itibarıyla iş ve özel hayatın sorumlulukları birbirine karışmaktadır. Toplumsal rolünün gereği kadın evini, çocuğunu, eşini ihmal etmemelidir. Çalışma hayatında ise yönetimin beklentisi doğal olarak hiçbir aksaklık yaşanmaması adınadır. Bu dengeyi sağlamak da kadının sorumluluğundadır.

Her sektörde olduğu gibi basın sektöründe de kadın çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Özellikle cinsiyetçi yaklaşımlar nedeniyle kadınlar mesleki hayatında yeterince rahat bir ortama kavuşamamaktadır. Malatya yerel basınında çalışan kadın gazetecilerin mesleki hayatlarında yaşadıkları sorunları belirlemeyi amaçlayan bu çalışma, onların özel hayatına akseden problemleri de ortaya koymaya çalışmaktadır.

Görüşme yapılan kadınlar, mesleki hayatlarında birçok sorunla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Mesleği çok sevdikleri için hak ettiklerinden daha az maaşla çalışmayı kabul ettiklerini söyleyen kadınların basın kuruluşlarında belli bir oranda istihdam edildiği görülmüştür.

Görüşme yapılan kadınların sadece ikisinin yönetici pozisyonunda olması, kadınlara üst kademelerde halen yeterince yer verilmediğini göstermektedir. Bu noktada terfi etme ile ilgili bariz bir engelin olmadığını düşünenler kadar evli ve çocuklu olmanın yönetici olma konusunda ciddi bir engel olarak karşısına çıktığını düşünenler de vardır.

Malatya’da görüşme yapılan kadınlar, gazeteci olmanın kadınlar için zor olduğunu ifade etmişlerdir. Mesai saatlerinin uzun ve belirsiz olması, özel günlerde tatillerinin olmaması, stresli ve sorumluluk yükü fazla bir meslek olması nedeniyle kadınlar zorlandıklarını belirtmiştir. Evli ve çocuklu olmanın ise daha fazla fedakârlık göstermeye neden olduğu bildirilmiştir. Meslek ve evlilik hayatının birlikte yürütülmesi zor olmasına rağmen işlerini severek yürüttüğünü söyleyen kadınlar, ailelerin mesleğe bakış açısının da bu konuda etkili olduğunu dile getirmiştir. Nitekim görüşme yapılan çoğu kadının ifadelerine göre, aileler bu mesleğin zorluğunun farkında olan, bu doğrultuda tolerans gösteren kişiler olarak algılanmıştır. Ancak yine de çocuklarının ihtiyaçları, istekleri vs. kadınları en çok zorlayan durumlardan biri olarak anılmıştır. Çocuklarını ihmal etmek istemeyen ama iş dolayısı ile onlara daha az zaman harcayan kadınlar, evdeki sorumluluğunu tam olarak yerine getirememenin de etkisiyle suçluluk hissetmektedir. Bunun yanında ailevi görevlerini yerine getirmek zorunda olan kadınlar kendini işine tam olarak veremediği için de eksiklik hissettiğini belirtmiştir. Evlilik ve kariyer arasında sıkışıp kalan kadınlar, erkeklerin bu tür ikilemlerle karşılaşmadığını düşünmektedir. Kadınların ifadelerine göre, gazetecilik bekâr insanların yapabileceği bir meslektir.

Öte yandan görüşme yapılan kadınlar, mesleki nedenlerin yanında kadın olmaktan dolayı da sorunlarla karşılaştığını ifade etmiştir. Cinsiyet ayrımcılığı veya cinsiyetçi yaklaşımlar şeklinde karşımıza çıkan bu sorunlar, kadınların muhatap alınırken ikincil planda tutulması, kadın olmaktan dolayı özgürce işini yapamaması, yönetici pozisyonunda bile dikkate alınmaması gibi sonuçları ortaya koymaktadır. Terfi etmede dahi kadın olmak ve evli olmak gibi sebeplerden ötürü önüne engel konulduğunu dile getiren kadınlar, sektörde kendini ispatlamak için daha fazla çalıştığını söylemiştir.

Bazı kadın çalışanlar ise her şeye rağmen kadın olmaktan dolayı fazla sorun yaşamadığını, hatta saygınlık kazandığını, özgüvenlerinin arttığını ifade etmiştir. Girilen ortamlarda kendilerine gösterilen özverinin çoğaldığını belirten kadınlar, yine de daha rahat ve özgür olmayı, toplumsal etkilerden uzak bir şekilde görevlerini yürütebilmeyi arzu ettiklerini kaydetmiştir.

Görüşme yapılan çalışanlar, gece saatlerinde kadın başına dışarı çıkıp haber yapamamanın, asayiş haberlerini yakından takip etmenin kendilerine uygun bulunmamasının, sırf kadın olduğu için bazı haberleri takip etmesinin engellenmesinin kendilerini rahatsız eden konular olduğunu belirtmiştir. Bu noktada cinsiyetçi yaklaşımların olduğu dikkat çekmektedir. Bazı kadınlar ise bunun ılımlı bir yaklaşım olduğunu düşünmektedir.

Görüşmelerde verilen cevaplar içerisinde dikkat çeken konulardan biri kadın çalışanların kadın meslektaşlarıyla, erkek çalışanlara oranla daha fazla sorun yaşadığını söylemesi olmuştur. Sadece kendisinden daha güzel giyindiği için bile bazen kadın meslektaşlarıyla sıkıntıya düştüklerini savunan çalışanlar, erkeklerin daha saygı çerçevesinde hareket ettiğini, kadınların ise rekabet içerisinde olduğunu, hatta kendilerine engel koyduklarını dile getirmiştir. Sektörün zorluklarına direnen kadınların hemcinsleri ile yaşadığı sorunlar, onların daha da zor bir süreç yaşamalarına sebep olmaktadır.

Görüşme yapılan çalışanlar gazetecilik mesleğini erkeklere oranla kadınlar için daha zor bir meslek olarak anmıştır. Verilen cevapların da doğruladığı bu ifadeye rağmen kadınların çoğunlukla yeniden bu mesleği seçebileceğini söylemesi ise kendilerinin de belirttiği üzere mesleği çok sevmelerinin sonucudur. Bazı kadınlar da geçim kaygısının olmadığı, güvencesinin sağlam olduğu bir meslekte olmayı gazeteciliğe tercih edeceğini dile getirmiştir.

Gazeteciliği tercih etmek isteyen kadınlara tavsiyelerde bulunan çalışanların tavsiyeleri genellikle kişilerin karakteristik özellikleri ile ilgili olmuştur. Bu da mesleğin kadın işi olmadığı şeklindeki varsayımları elemiştir. Nitekim bahsedilen tavsiyeler sadece kadınlara verilecek tavsiyeler şeklinde değil, geneli kapsayacak ifadeler olmuştur.

Sonuç olarak; kadınlar yerel medya olmasına rağmen sektördeki kadın varlığının artmasını olumlu bir gelişme olarak değerlendirmiştir. Onların yönetim kademelerinde daha az görülmesi bu noktada özellikle önyargıların yıkılması gerekliliğini göstermiştir. İş ve özel hayatını bir arada götürürken sorunlarla karşılaşan kadınlara yüklenen toplumsal roller onların önündeki en büyük engel olarak yorumlanmıştır. Meslekte

kadın olmanın avantaj ve dezavantajını aynı oranlarda yaşadığını ifade eden kadın çalışanların cinsiyet ayrımcılığına uğradığını söylemek mümkündür.

KAYNAKÇA

- Acar, Muhittin, Belediyelerde Halkla İlişkiler, DTP Yayınları, Ankara, 1993.
- Akın, Ayşe, “Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı ve Sağlık”, Toplum Hekimliği Bülteni, Cilt 26, Sayı 2, Mayıs-Ağustos 2007.
- Aksoy, Songül, Türkiye’de Yerel Basının Sorunları: Kayseri Örneği Üzerine Teorik ve Uygulamalı Bir Çalışma, Kayseri, 2010.
- Aksu, Elif, http://arsiv.kadinmuhendisler.org/ea_OsmanlidaKadin.aspx (28.09.2021).
- Arık, Emel, Basında Çalışma Hayatının Temel Sorunları ünitesi, Medyada Çalışma Hayatı, Editör: Mustafa Şeker, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2016.
- Asker, Ayşe, Türk Basınında Kadın Gazeteciler (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.
- Avdullahu, Adelina, Medyada Kadın İşgücü ve Cinsiyetçilik: Kosova’daki Kadın Gazeteciler Örneği, İzmir, 2015.
- Aziz, Aysel, Radyo ve Televizyonla Eğitim, EFAM Yayınları No: 2, Ankara, 1982.
- Basın Kanunu, https://www.iletisim.gov.tr/turkce/mevzuat_11.01.2020.
- Büyüköztürk, Şener, vd., Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri, 25. Baskı, Pegem Akademi, Ankara, 2018.
- Çamuroğlu - Çığ, Eylem, Kamusal Alan Teorileri Açısından Sağlık Gazeteciliği ve Demokrasi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2012.
- Çetinkuş, Hayri, Türkiye’de Savaş Muhabirliği, TRT Akademi dergisi, cilt 2 (sayı 03), 2017.

Değirmencioğlu, Gürsoy, Yeni İletişim Teknolojilerinin Yerel Basına Sunduğu Olanaklar ve Kocaeli Yerel Gazetelerinin İnternet Sayfaları Üzerine Bir Değerlendirme. Türkiye’de Yerel Basın, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 2007.

Erdoğan, İrfan, Türkiye’de Gazetecilik ve Bilim İletişimi: Yapısal Özellikler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Pozitif Matbaacılık, Ankara, 2007.

Gezgin, Suat, Türkiye’de Yerel Basın, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakóltesi Yayınları, 2007.

Girgin, Atilla, “Türkiye’de Yerel Basın ve Resmi İlan” başlığı, Türkiye’de Yerel Basın, Editör: Suat Gezgin, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakóltesi Yayınları, 2007.

Girgin, Atilla, Türkiye’de Yerel Basın, Der Yayınları, İstanbul, 2009.

Girgin, Atilla, Türk Basın Tarihi’nde Yerel Gazetecilik, İnkılap Kitapevi, İstanbul, 2001.

Gülaçar, A., Güher, II. Meşrutiyet Dönemi İktidar Oluşumu Sürecinde Basının Rolü, Uluslararası Tarih Araştırmaları dergisi, Prof. Dr. Azmi Özcan Öğrencileri Özel Sayısı, İstanbul, 2018.

Güleç, Serhat, Türkiye’de Yerel Yazılı Basın ve Mersin Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi SBE, Mersin, 2005.

Güz, Nurettin ve Yeğen, Ceren, Uluslararası Dijital Çağda İletişim Sempozyumu, Mersin, 2018.

İşık, Metin, “Globalleşme-Yerelleşme ve Medya”, Selçuk İletişim, 2001.

İspirli, Muhammet, Medya Gerçeği ve Haberciler, Akçağ Yayınları, Ankara, 2000.

İşman, Aytekin, vd., İletişim Çalışmaları, (1. Baskı), Sakarya Üniversitesi İletişim Fakóltesi, Sakarya, 2019.

Karabulut - Coğun, Sezen, Türk Basınında Kadın Gazetesi'nin Yeri, Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, IV(11), 2005.

Kaya, Yalçın, Spor Basınıının Kamusal Boyut ve İşlevleri, İletişim Fakültesi dergisi, 2000.

Kılıç, Selami, İkinci Meşrutiyet Devri Aydınlarının Atatürk ve Atatürk'ün Düşünce Yapısı Üzerindeki Etkileri, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler dergisi, Cilt 0, Sayı 5, 2013.

Kılıç, Ayşe, Türk Basınında Kadın Gazetecilerin Yönetim ve Üretim Kademelerindeki Konumu (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2013.

Kılınç, Kazım, Türk Basınında İstihdam ve Ücret Politikası, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1994.

Küçükvardar, Mert, Bilim Gazeteciliği: Haber Siteleri Üzerine Bir Araştırma, İletişim Kuram ve Araştırma dergisi (sayı 52), Kış 2020, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, 2020.

Narin, B., Ayaz. B., Feyyaz, F., Fırat, D., Büyük Veri ve Gazetecilik İlişkisi Bağlamında Veri Gazeteciliği, Gazi Üniversitesi, Ankara, 2017.

Özbey, Özkan, Basın ve Halkla İlişkiler: İşbirlikli Birlikte Karşılıklı Sorunlar ve Çözüm Önerileri, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı, İstanbul, 2010.

Sözeri, Ceren ve Güney, Zeynep, Türkiye'de Medyanın Ekonomi Politikası, Demokratikleşme Programı Medya Raporları Serisi-2, TESEV Yayınları, 2011.

TDK, <https://sozluk.gov.tr/> (14.10.2021)

TGC, Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi, <https://www.tgc.org.tr/bildirgeler/t%C3%BCrkiye-gazetecilik-hak-ve-sorumluluk-bildirgesi.html> (29.12.2019)

Tufan - Tanrıöver, Hülya, Medya Sektöründe Kadın İşgücü, Toplum ve Bilim Dergi, Güz 86, 2000.

Tokgöz, Oya, Temel Gazetecilik, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları = 476, Ankara, 1981.

Türk Tarihindeki Başarılı Kadınlar ve Günümüzde Türk Kadını, <http://www.kadinhareketidernegi.org.tr/icerik.php?sayfa=13.>, (28.09.2021).

Varol, A., Murat, Yerel Basın ve Kamuoyu, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları, Eskişehir, 1999.

Vural, A., Murat, “İşlev, Önem ve Misyonlarıyla Yerel Basın ve Eskişehir Örnekleminde Elde Edilen Bulgular” başlığı, Türkiye’de Yerel Basın, Editör: Suat Gezgin, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, 2007.

Yılmaz, S., Hakan, Her Yönüyle Gazetecilik, Literatürk Yayınları, İstanbul, 2009.

Yüksel, Erkan ve Gürçan, H., İbrahim, Habercinin El Rehberi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2001.

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Cinsiyet%C3%A7ilik> (12.10.2021).

<https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.aspx?MevzuatKod=1.3.5953&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=> (11.01.2020)

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Tiraj> (18.08.2021).

https://tr.wikipedia.org/wiki/Selma_R%C4%B1za (28.09.2021).

<https://journocom.com.tr/saglik-gazeteciligi-nedir-nasil>, (21.12.2021)

<http://cihanshn.blogspot.com/2015/11/gazete-kimlerden-olusur.html>, (21.12.2021)

EK 1:

KADIN GAZETECİLERE SORULAN SORULAR

1- Sizi tanıyabilir miyiz?

2- Kaç yaşındasınız?

3- Eğitim durumunuz?

4- Kaç yıldır bu meslekte çalışıyorsunuz?

5- Meslekteki göreviniz nedir?

6- Neden gazetecilik? Mesleği seviyor musunuz, yoksa maddi nedenlerden dolayı mı yapıyorsunuz?

7- Aldığınız ücret nedir, bu ücreti yeterli buluyor musunuz?

8- Ortalama kaç saat çalışıyorsunuz, çalışma saatleri sizi zorluyor mu?

9- Terfi etmek ile ilgili karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

10- Kadın gazeteci olmanın avantajları nedir?

11- Kadın gazeteci olmanın dezavantajları nedir?

12- Eşiniz, aileniz mesleğinize nasıl yaklaşıyor, ne düşünüyor?

13- Aile içi rolleriniz ve sorumluluklarınız mesleğinizi nasıl etkiliyor?

14- Mesleğinizi icra ederken kadın olmaktan dolayı olumsuz bir durum yaşadınız mı? (Taciz, şiddet, baskı, ayrımcılık vs.)

15- Mesleğinizi farklı uzmanlık dallarında yürütebilmeniz önünde engeller olduğunu düşünüyorsanız sebepleriyle açıklar mısınız?

16- İş yerinizde yönetim kadın ve erkek çalışanlara nasıl davranıyor? Kadın ve erkeklere farklı davranıldığını düşünüyorsanız sebeplerini açıklayabilir misiniz?

17- Çalışanların kadın yöneticiler ile erkek yöneticilere davranışlarını, yaklaşımlarını nasıl buluyorsunuz?

18- Gazeteciliği kadınlar için nasıl bir meslek olarak yorumluyorsunuz?

19- Yeniden başa dönseniz seçeceğiniz meslek ne olurdu? Cevabınız ‘gazetecilik’ ise neden?

20- Gazeteci olmayı düşünen kadınlara tavsiyeleriniz neler?

EK 2:

DERİNLEMESİNE GÖRÜŞMELER

K. G. (1)

1- Sizi tanıyabilir miyiz?

Malatyalıyım. İletişim fakültesi mezunuyum. Kocaeli Üniversitesi Gazetecilik bölümünden 2013 yılında mezun oldum. Evliyim.

2- Kaç yaşındasınız?

33 yaşındayım.

3- Eğitim durumunuz?

Lisans mezunuyum.

4- Kaç yıldır bu meslekte çalışıyorsunuz?

Aktif anlamda bir buçuk sene çalıştım.

5- Meslekteki göreviniz nedir?

Muhabirim.

6- Neden gazetecilik? Mesleği seviyor musunuz, yoksa maddi nedenlerden dolayı mı yapıyorsunuz?

Mesleği seviyorum. Aslında maddi anlamda düşünürseniz çok getirisi olan bir meslek değil. Maddiyat için yapılacak bir meslek olduğunu düşünmüyorum. En çok da araştırma yönü çok cazip geliyor bana. Severek de yapıyorum. Yoksa aldığımız ücretler karşılığında yapılacak bir meslek değil.

7- Aldığımız ücret nedir, bu ücreti yeterli buluyor musunuz?

Asgari ücret alıyorum. Kesinlikle yeterli değil. Bizler fikir işçisi diye geçiyoruz ama aslına bakarsanız fikir işçisinin alacağı ücret asla asgari ücret olmamalı. Çünkü çok ciddi bir sorumluluğumuz var. Yazdığımız her kelimenin doğru olması, araştırılması gerekiyor. Bu noktada büyük bir sorumluluk alıyoruz, buna rağmen sadece kendimizi idare edebilecek kadar bir karşılığı var.

8- Ortalama kaç saat çalışıyorsunuz, çalışma saatleri sizi zorluyor mu?

Sabah 09.00'da başlıyoruz ama mesleğin ucu açık. Mesai kavramı yok. "Hadi 18.00'de benim işim bitti, gidiyorum" diyemiyorsunuz. Gece gündüz sürekli çalışıyorsunuz. Ortalama bir saat söyleyemiyorum. Bu çalışma saatleri özellikle kadınları zorluyor. Çünkü evlisiniz, evde de sorumluluklarınız var, eşiniz var, onlarla geçireceğiniz zamanlar var, işler var. Hepsini güne yaymak zorundasınız. Uyumak için kalan zamanı dinlenmek için görüyoruz. Gün içerisinde ekstra dinlenmek için bir zaman yok.

9- Terfi etmek ile ilgili karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Henüz iş hukukunda yer alan sözleşmenin gerektirdiği aşamaya kadar gelemedik açıkçası. Ondan sonra terfi alınmalıdır ve kadınlar için bu koşullar esnetilmelidir kesinlikle.

10- Kadın gazeteci olmanın avantajları nedir?

Avantajı aklıma gelmiyor. Belki de vardır biz göremiyoruzdur.

11- Kadın gazeteci olmanın dezavantajları nedir?

Uzun saatler çalışıyoruz, düşük ücretlerle çalışıyoruz, gazetecilik açısından beslenemiyoruz. Bizim eğitim almamız lazım, kendimizi geliştirmemiz lazım. Çalıştığımız kurum Malatya'daki en iyi kurumlardan biri ama onun bile eğitim konusunda noksanlıkları var. Bir süre sonra meslekte sıradanlaşıyorsunuz. Heyecanını yitiriyor. Bunun için ben çaba gösteriyorum ama eksiklerimiz çok.

Erkeklerle mesela aynı habere gidiyorsunuz, aynı ortamda çekim yapmak zorunda kalıyorsunuz. Erkeksen öyle değil ama kadınsan önüne tripodunu kurabiliyorlar. Bu benim için bir dezavantajdır, çünkü kadın olduğun için ikinci planda tutuluyorsun. Erkek mesleğiymiş gibi algılanıyor. Sadece erkekler kamera tutabilir gibi görülüyor. Geri planda kalıyoruz. Kadınsanız karşınızdaki muhatap sorunuza bile duymazdan gelebiliyor. Erkek gazetecilerin sesi daha tok olduğu için sorunun üzerinde duruluyor ama kadın gazeteciler daha kibar bir şekilde sorduğu için o geçiştirilebiliyor.

12- Eşiniz, aileniz mesleğinize nasıl yaklaşıyor, ne düşünüyor?

Eşim ve ailem bu meslekteki en büyük şanslarım. Hayran olduğum kadın annemdir. Beni bu mesleğe yönlendiren annemdir. Sonuna kadar destek alıyorum.

13- Aile içi rolleriniz ve sorumluluklarınız mesleğinizi nasıl etkiliyor?

Etkiliyor çünkü evliyim. Bu meslek bekâr birinin yapabileceği bir iş gibi geliyor bana. Akşam da belki bir makale okuyacaksınız, belki haber araştıracaksınız, farklı kaynaklara bakacaksınız, belki internetten araştırma yapmanız gerekir. Ama akşam yemek yapmak zorunda kalıyorsunuz. Kendiniz olsanız bir şeylerle geçiştirebilirsiniz ama eşiniz olduğu için yemek yapmak durumundasınız. Çamaşır, ütü, temizlik, bunlar yüzde 70 kadınlarda bitiyor. Bütün bunlar benim mesleğimi etkiliyor çünkü zaman yok.

14- Mesleğinizi icra ederken kadın olmaktan dolayı olumsuz bir durum yaşadınız mı? (Taciz, şiddet, baskı, ayrımcılık vs.)

Başka bir şey yaşamadım ama ayrımcılık konusunda dersiniz evet. Kadınsan ya işte ofisin içinde otur, masa başında ol... İşin kötü tarafı işveren tarafından da bu böyle görünür. Erkekler dışarıda haber çeker, kadınlar ise sayfaları doldurur, içerideki işlerle ilgilenir. O öyle değil; biz de dışarı çıkarız, o haberin atmosferini soluruz, bunları bizler de yapabiliriz. Ama bunlar bizde ötekileştiriliyor. Bu anlamda ben ayrımcılık olduğunu düşünüyorum.

15- Mesleğinizi farklı uzmanlık dallarında yürütebilmeniz önünde engeller olduğunu düşünüyorsanız sebepleriyle açıklar mısınız?

Şu ana kadar olmadı. Mesela özellikle istediğim bir alan var; adliye muhabirliği. O atmosferi solumak isterim, bunu dile getirdiğimde çok sıcak bakılmıyor. “Gecesi de var, telsiz de dinlemek gerekir” falan deniliyor ve geri planda kaldığım oluyor.

16- İş yerinizde yönetim kadın ve erkek çalışanlara nasıl davranıyor? Kadın ve erkeklere farklı davranıldığını düşünüyorsanız sebeplerini açıklayabilir misiniz?

Bunu hiç hissetmedim.

17- Çalışanların kadın yöneticiler ile erkek yöneticilere davranışlarını, yaklaşımlarını nasıl buluyorsunuz?

Ben hep kadın yöneticilerle çalıştım ve bunun ayrımını hiç yapmadım.

18- Gazeteciliği kadınlar için nasıl bir meslek olarak yorumluyorsunuz?

Kadınlara bu mesleği icra etmesi erkeklere göre daha zor ama çok zevkli bir alan. Yaklaşım çok olumsuz olduğu için kadınlar zorlanıyor. Kadın hep evde kalacak bir

nesne gibi, ofiste bile ofisin içindeki işleri yapacak kişi gibi algılanıyor. Bu da kadınlar için daha zor çalışma ortamları oluşturuyor.

19- Yeniden başa dönseniz seçeceğiniz meslek ne olurdu? Cevabınız ‘gazetecilik’ ise neden?

Seçmezdim. Gazetecilik araştıran, sürekli kişiliği geliştiren bir meslek ama para kaygısının olmaması gerekiyor.

20- Gazeteci olmayı düşünen kadınlara tavsiyeleriniz neler?

Eğer bu mesleği parasal anlamda düşünüyorlarsa kesinlikle kalkışmamalarını söylerim. Getirisi yok. Sadece zaruri ihtiyaçları karşılayabilecek şekilde bir getirisi var. Ama hobi olarak düşünebilirler.

G. K. (2)

1- Sizi tanıyabilir miyiz?

İstanbul’da doğdum, büyüdüm. Malatya’da yaşıyorum. Bekârim.

2- Kaç yaşındasınız?

28 yaşındayım.

3- Eğitim durumunuz?

Uluslararası İlişkiler mezunuyum.

4- Kaç yıldır bu meslekte çalışıyorsunuz?

Yaklaşık 3 yıldır basında çalışıyorum.

5- Meslekteki göreviniz nedir?

Gazetede hem internet sitesine bakıyorum hem de köşe yazarlığı yapıyorum. Aynı zamanda gazetenin sosyal medya işlerini yürütüyorum.

6- Neden gazetecilik? Mesleği seviyor musunuz, yoksa maddi nedenlerden dolayı mı yapıyorsunuz?

Mesleği seviyorum. Uluslararası ilişkiler deyince aslında daha farklı meslekler akla geliyor ama benim basın ve medyaya ilgim vardı, gazeteciliğe de her zaman merakım vardı, o yüzden de gazetecilik mesleğini düşündüm.

7- Aldığımız ücret nedir, bu ücreti yeterli buluyor musunuz?

Asgari ücret alıyoruz. Ekonomiye bakarsak aldığımız ücretin az olduğunu düşünüyorum. Gazetecilerin işlerinin gerçekten zor olduğunu düşünüyorum. Gecesi gündüzü belli olmayan, hiçbir şekilde saati olmayan bir meslek. Bu yüzden alınan maaş az. Ama ilimize baktığımız zaman, diğer kurumlara nazaran bize iyi ücret verildiğini düşünüyorum.

8- Ortalama kaç saat çalışıyorsunuz, çalışma saatleri sizi zorluyor mu?

Sabah 09.00'da başlıyoruz, akşam 18.00'e kadar. Ama gazetecilerin saati belli olmuyor. Çünkü her an bir haber gelebiliyor, her an siteye girmemiz gereken haber olabiliyor. Ama zorlandığımı düşünmüyorum çünkü her şeyi başı bu işi sevmekten başlıyor. Sevdiğimiz için de hiçbir zaman zor gelmiyor.

9- Terfi etmek ile ilgili karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Hayır, hiç yaşamadım. Ben her zaman gerçekten emek verenlerin iyi yerlere gelebildiğini düşünüyorum.

10- Kadın gazeteci olmanın avantajları nedir?

Avantajından bahsedemiyorum.

11- Kadın gazeteci olmanın dezavantajları nedir?

Ben kadın gazetecilere çok fazla değer verildiğini düşünmüyorum. Gazeteciliğin gecesi gündüzü yok. Gecenin bir saatinde asayiş haberi olduğunda kadın gazetecinin gidip haberi yapması gerekiyor ama şehrimizde bu pek de mümkün olmuyor. Erkekler bu konuda daha özgür.

12- Eşiniz, aileniz mesleğinize nasıl yaklaşıyor, ne düşünüyor?

Onlar da benim bu işi yapmamdan dolayı çok memnunlar. Çünkü özgür bir kurumda olduğum için, gayet rahat olduğum için, severek geldiğim için onlar da memnunlar.

13- Aile içi rolleriniz ve sorumluluklarınız mesleğinizi nasıl etkiliyor?

Kesinlikle etkilemiyor. Şu an bekâr olduğum için pek etkilemiyor.

14- Mesleğinizi icra ederken kadın olmaktan dolayı olumsuz bir durum yaşadınız mı? (Taciz, şiddet, baskı, ayrımcılık vs.)

Hayır, hiç yaşamadım.

15- Mesleğinizi farklı uzmanlık dallarında yürütebilmeniz önünde engeller olduğunu düşünüyorsanız sebepleriyle açıklar mısınız?

Evet.

16- İş yerinizde yönetim kadın ve erkek çalışanlara nasıl davranıyor? Kadın ve erkeklere farklı davranıldığını düşünüyorsanız sebeplerini açıklayabilir misiniz?

Hayır.

17- Çalışanların kadın yöneticiler ile erkek yöneticilere davranışlarını, yaklaşımlarını nasıl buluyorsunuz?

Hayır.

18- Gazeteciliği kadınlar için nasıl bir meslek olarak yorumluyorsunuz?

Evet. Kadının da bu işi özgürce, rahatça, acabalar olmadan bu işi yapması gerekiyor. Bu mesleğin saati yok, yeri yok, ne zaman ne olacağı belli olmuyor. Kadınların da daha rahat, daha özgürce mesleğini yapması gerektiğini düşünüyorum.

19- Yeniden başa dönseniz seçeceğiniz meslek ne olurdu? Cevabınız ‘gazetecilik’ ise neden?

Kesinlikle seçerim. Sevdiğim için, şu anda mutlu olduğum için, sıkıntılarla karşılaşmadığım için, yine meslek seçmem gerektiğini söyleseler yine gazeteciliği seçerim.

20- Gazeteci olmayı düşünen kadınlara tavsiyeleriniz neler?

Hiçbir baskı altında kalmadan özgürce çalışılabilecek gazeteleri tercih etmeleri gerekiyor ki, gerçekten doğruyu adaletli bir şekilde yazabilsinler ve gerçekten bu mesleği yapabilsinler.

G. K. (3)

1- Sizi tanıyabilir miyiz?

İstanbul doğumluyum. Evliyim, bir çocuk annesiyim.

2- Kaç yaşındasınız?

34 yaşındayım.

3- Eğitim durumunuz?

Liseyi bitirdikten sonra ben direk mesleğe geçtim. Meslekte alaylıyım. Anca meslekte biraz yükselmesi evlilik ve çocuktan sonra okumaya fırsat buldum. İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler okuyorum. Birinci sınıf öğrencisiyim.

4- Kaç yıldır bu meslekte çalışıyorsunuz?

16 yıldır bu meslekteyim. Muhabir olarak başladım, editörlük yaptım, haber müdürlüğü yaptım, ekran önünde de çok uzun yıllar çalıştım. Şimdi de yerel bir gazetede editörlük görevi yürütüyorum.

5- Meslekteki göreviniz nedir?

Editörlük yapıyorum, sayfa düzenlemesi yapıyorum, muhabirlerin yönlendirilmesini yapmaya çalışıyorum. Aynı zamanda gazetenin Youtube kanalında kendi programımı yapıyorum.

6- Neden gazetecilik? Mesleği seviyor musunuz, yoksa maddi nedenlerden dolayı mı yapıyorsunuz?

Ben bu mesleğe başladığımda çok küçük yaşıyordum. Halamın yönlendirmesiyle bu mesleğe atıldım. Sonra muhabir olarak başladım. Bundan 16 yıl önce medya çok güçlüydü. O zamanlar o güce sahip olmak işimi çok sevmeme neden oldu. Hem en zor dönemlerinde hem de en zirve dönemlerinde ben muhabirlik, editörlük yaptım. Çok da iyi yaptığıma inanıyorum. Maddi olarak ekstra bir kazancım olmadı. Hatta çok uzun yıllar hiçbir şey kazanamadım.

7- Aldığınız ücret nedir, bu ücreti yeterli buluyor musunuz?

Bundan 16 yıl önce 150 lira maaş alıyordum ben. O zamanlar asgari ücret 480 liraydı. Daha sonra devlet herkese asgari ücret verilecek diye yasa getirince o günden sonra 600 lira ve daha sonra hep asgari ücret almaya başladım. Şu anda hala asgari ücret alıyorum.

Yeterli mi, günümüz şartlarında tabi ki yeterli değil. Yaptığımız iş için tabi ki yeterli değil. Hafta sonu yok, resmi tatili yok, özellikle anneyseniz, kadınsanız, evliyseniz ekstra yorulmanız gerekiyor çünkü hiçbir toleresi yok.

8- Ortalama kaç saat çalışıyorsunuz, çalışma saatleri sizi zorluyor mu?

Gazeteciliğin saati ve günü olmuyor. Bir gün çok erken işlerimiz bitebiliyor ama olağanüstü bir şey varsa o zaman gecelere kadar çalıştığımız oluyor. Burada öyle bir şey yaşamadım. Meslekte 16 yılım olduğu için burada işe başlarken eve erken gitmek adına şart koşmaya çalıştım. Çocuğumu bırakacak kimsem yok, sağ olsunlar kabul ettiler. Ama arkadaşlar 09.00’da başlarken ben 08.00’de geliyorum onu dengelemek için.

9- Terfi etmek ile ilgili karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Yaşıyorum, hep yaşadım. Mesleğe ilk başladığım dönemlerde muhabirlikten editörlüğe geçişim çok zor olmadı ama karşılığı da olmadı maddi olarak. Sadece künyede unvanım değişti ve dışarıya çıktığım haber sayısı azaldı. Burada da maalesef erkek egemenliği var. Kadınsanız, evliyseniz ve çocuğunuz varsa yükselmekte, işte sorumluluk almakta ya da size sorumluluk verilmesinde işveren de, yetkililer de iki-üç defa düşünmek zorunda kalıyorlar. Bekârsanız böyle bir problem yok. Tabi bir erkek rahatlıkla böyle görevlere getirilebiliyor. “Senin çocuğun var gelemezsin, yapamazsın” oluyor. O yüzden terfi almak emek gücünden çok kimlik bilgilerine göre değişiyor.

10- Kadın gazeteci olmanın avantajları nedir?

Ben avantajlarını hiç yaşamadım ama avantajlarını kendim oluşturduğuma inanıyorum. Kadının diye çok tolere görmedim, sadece kendi karakteristik özelliğim olduğu için çok sıcakkanlı olduğumdan dolayı birçok kapıyı açtım. Kadın olmam sadece ekran önünde çok işe yarıyor. Hele de çalıştığımız ilde ekran yüzü kadın sayısı azsa daha da avantajlı oluyorsunuz. Ama gazetecilik yaparken avantajları değil, dezavantajları oluyor.

11- Kadın gazeteci olmanın dezavantajları nedir?

Maç izlemeye gitmek istiyorsun, spor muhabiri olmak istiyorsun, “kadından spor muhabiri mi olur?” deniliyor. “Spor sunayım” diyorsun, “yorumlayamazsın” diyorlar. “ben yaparım” diyorsun, “yapamazsın, kadın başına olmaz” deniliyor. Hep kadın, kadın, kadın... her yerde öne sürülebiliyor. İşlerine geldiği gibi davranılıyor. Bazı yerlerde de

kadınsın, yapabilirsin deniliyor. Bence o haksızlığı biraz kendimiz oluşturuyoruz gibi geliyor. Boyun eğdiğimiz için.

12- Eşiniz, aileniz mesleğinize nasıl yaklaşıyor, ne düşünüyor?

Ben mesleğe ilk girdiğim zaman bekârdım. O zaman ailem karşı çıkmadı çünkü bekârdım, işi severek yapıyordum. Çok iyi dönüşlerini almıştım. Ses getiren haberler getirdiğim zaman ertesi gün bütün Malatya'nın beni konuşması güzel bir şeydi. Eşim de bu meslekte olduğu için çok fazla zorluk yaşamadım. Ama anne olduktan sonra işler çok değişti. Çünkü fedakârlık göstermek zorunda olduğunuz bir çocuğunuz var, evliliğiniz var ve yükünüz iki-üç kat daha çok artıyor. Kendi ailemden çok değil ama çocuğumdan çok çaldığımı düşünüyorum.

13- Aile içi rolleriniz ve sorumluluklarınız mesleğinizi nasıl etkiliyor?

Etkiliyor. Anne olunca 1-0 geride başlıyorsunuz. Evde yerine getirmeniz gereken sorumluluklar var ama işe de vakit ayırmak zorundasınız. Mobbing yapılması için anne olmak, kadın olmak en büyük sebep. Çünkü vakit ayıramadığınızı düşünüyorlar. Ya da olası bir durumda en zayıf halka siz oluyorsunuz. Tabi ki evdeki rolle iş yerindeki rol bazen birbirine karışabiliyor.

14- Mesleğinizi icra ederken kadın olmaktan dolayı olumsuz bir durum yaşadınız mı? (Taciz, şiddet, baskı, ayrımcılık vs.)

Taciz hiç yaşamadım. Ama mesela hayatımda kimse yokken bile alyans takmak zorunda kaldım. Kameraman arkadaşımda bir habere gittiğim zaman “bu kim?” diye çok sorular alıyordum. Telefonumu alıp rahatsız etmeler yaşadım. Sahaya indiğim zaman giyimime daha fazla dikkat etmeye başladım, makyajımı daha az yapmaya başladım. Davetkârmış gibi algılanabiliyordu. Nişanlanınca, evlenince bunların üstü haliyle kapandı.

15- Mesleğinizi farklı uzmanlık dallarında yürütebilmeniz önünde engeller olduğunu düşünüyorsanız sebepleriyle açıklar mısınız?

Olmadı, bu isteklerim hep bastırıldı. Öyle bir ilişki var ki bu meslekte, üst düzey yetkililerle aran iyiye ve kullanabileceğin birçok şeyin varsa sana öncelik veriyorlar. Hak edip de o alanda çalışmak isteyenleri geri plana atıyorlar. Çalıştığın kurumun önceliklerine göre değişiyor bu. Ben çoğu kez geri plana atıldım. Mesela istediğim bir

programı yapamadım çünkü genel yayın yönetmeninin eşi de benimle aynı yerde çalışıyordu, programı o yapacak denildiği için ben yapmadım. Bunun kadınlıkla değil ama kişilikle alakalı olduğunu düşünüyorum. Kadınsanız, yırtıklığınız azsa, yüzünüz arsız değilse ayakta kalmanız biraz zor.

16- İş yerinizde yönetim kadın ve erkek çalışanlara nasıl davranıyor? Kadın ve erkeklere farklı davranıldığını düşünüyorsanız sebeplerini açıklayabilir misiniz?

Şu an olmuyor çünkü kadınların çoğunlukta olduğu bir yerde çalışıyorum ben. 3 erkek, 5 kadının olduğu bir gazetedeyim. Yaş ortalaması olarak hepimiz birbirimize yakınız ve idareciyiz.

17- Çalışanların kadın yöneticiler ile erkek yöneticilere davranışlarını, yaklaşımlarını nasıl buluyorsunuz?

Kadın yöneticilerin kadın çalışanlara daha kötü davrandığını düşünüyorum. Kıskançlık devreye giriyor. Çok güzel giyinip geliyorsan, kadın yöneticinin dikkatindeysen bu onu rahatsız edebiliyor. Erkek yöneticiler, kadın yöneticilere göre daha vicdanlı geliyor bana. En azından halinden anlıyorlar.

18- Gazeteciliği kadınlar için nasıl bir meslek olarak yorumluyorsunuz?

Evdeki rolle işteki rol birbirine karışabiliyor. Erkek hangi meslekte olursa olsun kapıyı çekip kendini işine verebiliyor, sahada olabiliyor, il dışında kendini gösterebiliyor. Evle ilgili düşüncesi sadece geçim meselesi oluyor. Bir kadın ise iş yerindeyken bile kendini o gün işe adapte edemiyor. Birçok sebebi olabiliyor. Mesela çocuğu hastadır, okulu kötü geçmiştir, sınavı kötüdür. Kadınların gazetecilik yapması daha zor.

19- Yeniden başa dönseniz seçeceğiniz meslek ne olurdu? Cevabınız ‘gazetecilik’ ise neden?

Seçmem. Daha sağlam bir iş isterim, haklarımı arayabileceğim bir iş isterim. Gazeteciliğin bir güvencesi yok.

20- Gazeteci olmayı düşünen kadınlara tavsiyeleriniz neler?

Olmasınlar. Ağrısız başlarını ağrıtmassınlar.

G. K. (4)

1- Sizi tanıyabilir miyiz?

Malatyalıyım, 2 çocuğum var, evliyim. 1998 yılında mesleğe başladım; matbaada başladım. Görsel dizgi grafik alanında çalıştım, bir müddet yazı işleri müdürlüğü yaptım. Malatya'nın ilk türbanlı yazı işleri müdürü bendim. Eskiden gazete de azdı. Ayrıca editörlük de yaptım.

2- Kaç yaşındasınız?

41 yaşındayım.

3- Eğitim durumunuz?

Medya İletişim mezunuyum. Şu anda Adalet okuyorum. Ben imam hatip mezunuyum ama biz mezun olduğumuz zaman başörtü olayları vardı. Üniversitenin kapılarından kovulanlardanız. Üniversiteye gitmedim, direk çalışma hayatına atıldım. Eğitimimi daha sonradan tamamladım.

4- Kaç yıldır bu meslekte çalışıyorsunuz?

Şu an meslekte 21. yılım.

5- Meslekteki göreviniz nedir?

Şu an grafik tasarımcı olarak görev yapıyorum.

6- Neden gazetecilik? Mesleği seviyor musunuz, yoksa maddi nedenlerden dolayı mı yapıyorsunuz?

Maddi olarak bu meslek yapılmaz aslında. Çünkü mutfak ve sahada çok fazla getirisi yok. Alınan ücret belli. Bu parayla yapılacak bir iş değil. Bu sevmeye ve iş aşkıyla yapılacak bir iş. Bir de gerçekten dizgi tasarımı çok seviyorum. Her gün yeni yeni binalar yapıp, o binayı dikip, bir sonraki gün o binayı yıkıp yeniden binalar inşa ediyorum.

7- Aldığınız ücret nedir, bu ücreti yeterli buluyor musunuz?

Bulmuyorum. Bu her sektör için geçerlidir. Ülkenin ekonomik şartları zaten belli. Asgari ücret alıyorum.

8- Ortalama kaç saat çalışıyorsunuz, çalışma saatleri sizi zorluyor mu?

Bir gazetecinin asla normal bir mesai saati yoktur. Sabah erken de başlasan, öğlen 12.00’de de başlasan akşam 18.00’de işin bitebilir. Veya çok erken gelip o saatte işin bitmeyebilir de. Ortalama bir saatimiz yok. Belki bir muhabirin olabilir ama dizgi tasarımcıyım ben, bizim yok. Çünkü gazete en son sizden çıkıyor, bu nedenle en son da zaten çıkan siz oluyorsunuz.

9- Terfi etmek ile ilgili karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Ben bu mesleğin her türlü alanında çalıştım. Ama en sevdiğim alan dizgi tasarımı. Kendimi orada aha özgür buluyorum.

10- Kadın gazeteci olmanın avantajları nedir?

Avantajlarını söyleyemeyeceğim, aklıma gelmiyor.

11- Kadın gazeteci olmanın dezavantajları nedir?

Bekârken çalışması kolay. Çünkü sadece işinize ve ailenize karşı sorumluluklarınız var ama evli bir bayansanız sorumluluklarınız daha fazla. Anneyseniz, çocuklarının büyük de olsa küçük de olsa bu iş biraz daha zorlaşıyor. Hafta sonu tatiliniz bile yok. Çocuklarınızla çok fazla zaman geçiremiyorsunuz. Çocuklarınızın resmi tatil diye kullandığı, kendilerine program yaptığı zamanda siz çalışıyorsunuz. Ve bunu çocuklarınıza anlatamıyorsunuz. Çocuklar akşam eve geldiklerinde kapıyı açan bir anne olsun isterler.

12- Eşiniz, aileniz mesleğinize nasıl yaklaşıyor, ne düşünüyor?

Eşim de gazeteci. Bu benim bir avantaj. Mesela bazen kimsenin duymadığı haberler bizim evde konuşulur, duyulur. Biz evi home office olarak kullanıyoruz. Mesela ben çok iyi telsiz dinlerim, eşimin bana verdiği bir alışkanlıktır. Asayiş olaylarına çok hâkimimdir. Ama eşim başka bir meslekte olsaydı belki benimle çok iyi anlaşamayabilirdi. Ben de onunla anlaşamayabilirdim. Bu şekilde birbirimizi anlıyoruz.

13- Aile içi rolleriniz ve sorumluluklarınız mesleğinizi nasıl etkiliyor?

Etkiliyor. Benim burada çalışma saatlerim belli. Ama daha önce çalıştığım yerlerde saatlerim belli değildi. Ben saat 21.00’de de, 22.00’de de çıkıp eve gidebiliyordum. Bu bekâr olsan sıkıntı değil de, ailenize karşı sorumluluklarınız var. Ama anneliğinizi kısmen yapıyorsunuz, yarım yapıyorsunuz. Farklı bir çocuk büyüyor bu nedenle.

14- Mesleğinizi icra ederken kadın olmaktan dolayı olumsuz bir durum yaşadınız mı? (Taciz, şiddet, baskı, ayrımcılık vs.)

Olumsuz bir durumla hiç karşılaşmadım. Hatta tam tersi, kadın olarak daha saygı gördüm yaptığım işten dolayı.

15- Mesleğinizi farklı uzmanlık dallarında yürütebilmeniz önünde engeller olduğunu düşünüyorsanız sebepleriyle açıklar mısınız?

Evet oldu.

16- İş yerinizde yönetim kadın ve erkek çalışanlara nasıl davranıyor? Kadın ve erkeklere farklı davranıldığını düşünüyorsanız sebeplerini açıklayabilir misiniz?

En azından kadına karşı daha naifler.

17- Çalışanların kadın yöneticiler ile erkek yöneticilere davranışlarını, yaklaşımlarını nasıl buluyorsunuz?

Açık konuşayım, kendi hemcinslerimle çalışmak daha zor. Aslında avantaj olması lazım ama o olmuyor işte. Erkekler sizi anlamasa da saygı duyuyor ama kadınlar anladığı halde kendi hemcinsine mobbing de uyguluyor, zor da çıkartıyor. Bu çok oluyor.

18- Gazeteciliği kadınlar için nasıl bir meslek olarak yorumluyorsunuz?

Fiziki olarak öyle. Ben şu an işin mutfağındayım, çok rahatım ama sahada olsam zorlanabilirim. Çünkü ben çoğu arkadaşımı karnı burnunda haber peşinde koşarken gördüm.

19- Yeniden başa dönseniz seçeceğiniz meslek ne olurdu? Cevabınız ‘gazetecilik’ ise neden?

Seçerim.

20- Gazeteci olmayı düşünen kadınlara tavsiyeleriniz neler?

Sevmeyen bir insan bu işi asla yapamaz, bir yerde tıkanır, gidemez. Sektörün kendi içinde maddi ve manevi zorlukları var. Kendiniz de sıkılabilirsiniz çünkü çok fazla mesai harcıyorsunuz.

G. K. (5)

1- Sizi tanıyabilir miyiz?

1994 doğumluyum. Malatyalıyım. Malatya bazında gazetecilik mesleğini icra etmeye çalışıyorum. Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik bölümünde 4 yıl bunun eğitimini aldım. Bekârım.

2- Kaç yaşındasınız?

27 yaşındayım.

3- Eğitim durumunuz?

Lisans mezunuyum.

4- Kaç yıldır bu meslekte çalışıyorsunuz?

Yaklaşık 2 yıldır bu meslekte çalışıyorum.

5- Meslekteki göreviniz nedir?

Şu anda muhabirim. Gerek araştırma haberleri olsun, gerek programlar olsun, gerek düzenlenen törenler olsun, gerek kurum ve kuruluşlarla ilgili haberler olsun, esnaf haberi, yaşam haberi, her türlü haberi yapmaya çalışıyorum.

6- Neden gazetecilik? Mesleği seviyor musunuz, yoksa maddi nedenlerden dolayı mı yapıyorsunuz?

Gazeteci olmak için bence öncelikle insanın merak duygusunun gelişmiş olması lazım. Bir de kişinin iletişiminin iyi olması lazım diye düşünüyorum. Bu ikisi de küçüklükten beri bende mevcuttu. Girişken bir özelliğim de var. Bu meslekte var olması gereken bir özellik. Bu durumların bende var olduğunu biliyordum. Bir gün, bir seçim öncesiydi, yerel seçimlerdi. Babamın bir tanıdığı geldi, yerel gazeteciydi kendisi. Sürekli bilgi alıyordu, kimsenin bilmediği bilgiler alıyordu, çevresi gelişmiş... Tam da tercih yapacağım zamana denk gelmişti, beni cezbedi. Ben de bu bölümü tercih ettim. Babam uzağa gitmemi istemiyordu, ben de Elazığ'ı yazdım, 4 yıl eğitim aldım.

Maddi getiri elbette önemli ama bence bir insanın ideali de olmalı. İnsanın ruhuna iyi gelen şeyler daha önemli diye düşünüyorum.

7- Aldığınız ücret nedir, bu ücreti yeterli buluyor musunuz?

Asgari ücret alıyorum. Yeterli bulmuyorum. Yıpratıcı bir iş, kolay bir iş değil kesinlikle. Mesainiz belli olmayabiliyor. Bir programın ne kadar süreceği, ne kadar ayakta kalacağınız belli değil; güneş, yağmur, çamur, hiçbir iklim şartını dinlemeksizin, koşul dinlemeksizin işinizi yapmak zorundasınız. O yüzden aldığımız ücreti yeterli bulmuyorum.

8- Ortalama kaç saat çalışıyorsunuz, çalışma saatleri sizi zorluyor mu?

Sabah 09.00 akşam 18.00-18.30 gibi çalışıyoruz. Ama gün oluyor ki akşam 20.00'de çıkıyoruz. O günkü işe, programa bağlı oluyor. Mesai saatlerin de çok da bir sıkıntımız yok.

9- Terfi etmek ile ilgili karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Bu işte işini yapanların terfi edeceği garantisi yok. Bunun iş yerlerinde uygulanan mobbingler, iletişim sıkıntıları gibi sebepleri oluyor. Ben isterdim ki kişiler donanımlı olunca terfi etsin ama maalesef bizim sektörümüzde gördüğüm kadarıyla böyle bir şey yok.

10- Kadın gazeteci olmanın avantajları nedir?

Ben kadınların ezildiğini düşünmüyorum, alanda çalıştığım için söylüyorum; mesela genelde çalışanlar erkek oluyor ve size kadın olduğunuzu için öncelik veriyor. Hani sen şuraya otur, sen burada durma hasta olursun ya da sen alamadıysan (ses, görüntü) biz sana gönderelim gibi yardımlaşmalar oluyor.

11- Kadın gazeteci olmanın dezavantajları nedir?

Dezavantajı ise, kadın erkeğe göre daha dayanıksız olduğu için daha fazla yoruluyor olabilir.

12- Eşiniz, aileniz mesleğinize nasıl yaklaşıyor, ne düşünüyor?

Yorucu bir iş olduğu için ailenize, arkadaşlarınıza, sosyal çevrenize vakit ayıramıyorsunuz. Ben arkadaşlarımı, sosyal çevremi hiç aksatan biri değilken şu anda telefonlara bile 2-3 gün sonra dönebiliyorum. Bana kızıyorlar, çalıştın, bizi unuttun diyorlar. Sen ne yapıyorsun, kendini kaybetmişsin diyorlar ama gerçekten öyle değil. Telaşlı bir iş olduğu için sürekli bir telaş, stres içerisindeyiz. Bu yüzden biraz arkadaşlardan ve ailemizden sitem yiyoruz.

13- Aile içi rolleriniz ve sorumluluklarınız mesleğinizi nasıl etkiliyor?

Ben ablayım. Abla olduğum için yardım etme, şefkat gibi davranışsal tutumlarım var. Arkadaşlarımı kırmamaya, benden küçüklere yardımcı olmaya çalışıyorum ve mesleğim etkileniyor.

14- Mesleğinizi icra ederken kadın olmaktan dolayı olumsuz bir durum yaşadınız mı? (Taciz, şiddet, baskı, ayrımcılık vs.)

Bazen habere gittiğimizde “kadınsınız, evinizde oturun, ne işiniz var bu meslekte” şeklinde ifadeler kullanan insanlar, esnaflar oluyor ya da habere tanıklık eden kişiler oluyor. Genelde kurumlarda bunu yaşamıyoruz ama esnaf kesiminde bununla çok karşılaşıyoruz.

15- Mesleğinizi farklı uzmanlık dallarında yürütebilmeniz önünde engeller olduğunu düşünüyorsanız sebepleriyle açıklar mısınız?

Bu konuda müdürümüz de bize yardımcı oluyor. İstedığımız habere gidebiliyoruz, bunlarda kesinlikle bir kısıtlama yok. Sadece haberi nasıl işlediğinize bakıyorlar. Beğenilirse her türlü habere gönderiliyorsunuz. Alanım spor olmamasına rağmen spor haberlerine de gitmişliğim var.

16- İş yerinizde yönetim kadın ve erkek çalışanlara nasıl davranıyor? Kadın ve erkeklere farklı davranıldığını düşünüyorsanız sebeplerini açıklayabilir misiniz?

Hiç hissetmiyorum.

17- Çalışanların kadın yöneticiler ile erkek yöneticilere davranışlarını, yaklaşımlarını nasıl buluyorsunuz?

Cevap yok.

18- Gazeteciliği kadınlar için nasıl bir meslek olarak yorumluyorsunuz?

Bu yorgunlukla gidip evi çekip çevirmenin zor olduğunu düşünüyorum.

19- Yeniden başa dönseniz seçeceğiniz meslek ne olurdu? Cevabınız ‘gazetecilik’ ise neden?

Seçerdim, çünkü mesleğimi seviyorum. Çünkü insanlara değmeyi, hayatlara dokunmayı, gizlenen şeyleri ortaya çıkarmayı seviyorum. Bunlar çok güzel şeyler.

Sadece tek problemi hak edilen değeri alamamamız. Bu da alınırsa bir problem kalacağını düşünmüyorum.

20- Gazeteci olmayı düşünen kadınlara tavsiyeleriniz neler?

Eğer karşımdaki kişi istekliyse ve o ışığı görürsem tavsiye ederim. “Ben fotoğraf çekmeyi seviyorum, gazeteci olacağım” zannediliyor ya, öyle bir şey hissettiğim bir durumda önermiyorum.

G. K. (6)

1- Sizi tanıyabilir miyiz?

Malatyalıyım, evliyim. 2016 yılından beri gazetecilik mesleğini icra ediyorum. Evliyim.

2- Kaç yaşındasınız?

28 yaşındayım.

3- Eğitim durumunuz?

Kayseri Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesinden mezun oldum.

4- Kaç yıldır bu meslekte çalışıyorsunuz?

2016 yılından beri çalışıyorum. Yani 6 yıldır meslekteyim.

5- Meslekteki göreviniz nedir?

Muhabirim. Bir yandan da gazetenin internet sitesiyle ilgileniyorum.

6- Neden gazetecilik? Mesleği seviyor musunuz, yoksa maddi nedenlerden dolayı mı yapıyorsunuz?

Mesleği seviyorum ama maddi anlamda çok bir getirisi olmuyor.

7- Aldığınız ücret nedir, bu ücreti yeterli buluyor musunuz?

Asgari ücret alıyorum. Ancak ülkemizin ekonomik durumunu da göz önüne alınca bu fiyatı uygun bulmuyorum. Yeterli gelmiyor.

8- Ortalama kaç saat çalışıyorsunuz, çalışma saatleri sizi zorluyor mu?

Ortalama 8-9 saat çalışıyoruz. Çok sıkıntı yaşamıyoruz. Çünkü özel bir işimiz olduğu zaman izin alıp gidebiliyoruz.

9- Terfi etmek ile ilgili karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Hayır, sıkıntı yaşamıyoruz.

10- Kadın gazeteci olmanın avantajları nedir?

Mesela bir ortama girdiğiniz zaman kadın olmanızdan dolayı insanların üslubu düzeliyor, konuşmalarına çekidüzen veriyorlar.

11- Kadın gazeteci olmanın dezavantajları nedir?

Çok dezavantajı da yok açıkçası.

12- Eşiniz, aileniz mesleğinize nasıl yaklaşıyor, ne düşünüyor?

Yerine göre değişiyor. Bazen kızıyorlar, bazen kızmıyorlar. Hoş gördükleri durumlar oluyor, hoş görmedikleri durumlar oluyor.

13- Aile içi rolleriniz ve sorumluluklarınız mesleğinizi nasıl etkiliyor?

Etkilemiyor kesinlikle.

14- Mesleğinizi icra ederken kadın olmaktan dolayı olumsuz bir durum yaşadınız mı? (Taciz, şiddet, baskı, ayrımcılık vs.)

Bunu sahada hiçbir şekilde yaşamadım. Çalıştığım yerde de böyle bir şeyle karşılaşmadım.

15- Mesleğinizi farklı uzmanlık dallarında yürütebilmeniz önünde engeller olduğunu düşünüyorsanız sebepleriyle açıklar mısınız?

Tabi ki mümkün oldu. Ben mesela kültür-sanat alanında çok çalışmak istiyordum. Halen de bu alanda çalışıyorum. Pek bir sıkıntı olmadı.

16- İş yerinizde yönetim kadın ve erkek çalışanlara nasıl davranıyor? Kadın ve erkeklere farklı davranıldığını düşünüyorsanız sebeplerini açıklayabilir misiniz?

Bir farklılık hissetmiyorum. Çünkü herkese hemen hemen aynı şekilde yaklaşıyor.

17- Çalışanların kadın yöneticiler ile erkek yöneticilere davranışlarını, yaklaşımlarını nasıl buluyorsunuz?

Bir erkek yöneticiyle çalışmadım. Muhatap olduğumuz yazı işleri müdürü kadın. Patronumuz bizimle çok muhatap olmuyor. Bu nedenle soruya cevap veremem.

18- Gazeteciliği kadınlar için nasıl bir meslek olarak yorumluyorsunuz?

Bazen çok uzak bir yerdeki habere kadın gazeteci gidemiyor. Bunun için biraz sıkıntı olabiliyor.

19- Yeniden başa dönseniz seçeceğiniz meslek ne olurdu? Cevabınız ‘gazetecilik’ ise neden?

Seçebilirdim. Çünkü mesleği seviyorum. Yorum yapmayı sevdiğim için mesleği seviyorum. Sürekli zihnini çalıştırıyorsun, sürekli birileriyle muhatap halindesin, ayırıştırıyorsun; bu nedenle tekrar seçerdim.

20- Gazeteci olmayı düşünen kadınlara tavsiyeleriniz neler?

Araştırmayı seviyorlarsa, sürekli oradan oraya koşturabileceklerse bu mesleği seçsinler. Oturarak yapılacak bir iş değil bu.

G. K. (7)

1- Sizi tanıyabilir miyiz?

Malatyalıyım. Evliyim, bir çocuk sahibiyim. Meslekte önce muhabir, sonra yazı işleri müdürü olarak görev yaptım.

2- Kaç yaşındasınız?

37 yaşındayım.

3- Eğitim durumunuz?

Konya Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik bölümü mezunuyum. 2006 yılı mezunuyum.

4- Kaç yıldır bu meslekte çalışıyorsunuz?

2013 yılından bu yanda mesleğimi sürdürüyorum.

5- Meslekteki göreviniz nedir?

Sorumlu yazı işleri müdürüyüm.

6- Neden gazetecilik? Mesleği seviyor musunuz, yoksa maddi nedenlerden dolayı mı yapıyorsunuz?

Ben mesleği sevmiyordum. Bu nedenle bir süre ücretli öğretmenlik yaptım. Daha sonra gazeteciliğe başladım. Mesleğin güzel tarafları da var, olumsuz tarafları da var. İşe devam etmemin sebebi de hem ekonomik anlamda getirisi var, ülkemizdeki işsizlik durumunu biliyorsunuz, hem de çalışma şartları benim adıma zor değil. Başka bir yerde olsaydım, çok kısıtlansaydım, belki devam ettirmeyebilirdim.

7- Aldığınız ücret nedir, bu ücreti yeterli buluyor musunuz?

Asgari ücret alıyorum. Bu ücreti yeterli bulmuyorum. Kimsenin de yeterli bulacağını zannetmiyorum. Yetmiyor maalesef.

8- Ortalama kaç saat çalışıyorsunuz, çalışma saatleri sizi zorluyor mu?

Zorlamıyor. Gazetecilikte mesai mefhumu zaten yok ama çok nadiren, önemli bir gündem olduğunda gecenin geç saatlerine kadar çalışırız. Onun dışında izin konusunda sıkıntımız yok, herkese tolerans tanınıyor.

9- Terfi etmek ile ilgili karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Yok.

10- Kadın gazeteci olmanın avantajları nedir?

Bir habere gittiğimizde erkek gazetecilere göre daha nazik davranıyorlar. Erkek arkadaşlara göre daha kolay habere ulaşabiliyoruz.

11- Kadın gazeteci olmanın dezavantajları nedir?

Her habere kadın gazeteci gidemiyor. Asayiş haberine kadın gazeteci kolay kolay gidemiyor. Mesela gece bir kadın gazeteci dışarı çıkamayabilir ama erkek gazeteciler rahatlıkla dışarı çıkıp haberini alabilir. Erkekler istedikleri her yere gidebilir. Mesela ben bir kadın gazeteci olarak تنها yerlerde haber takibi yapamam, cesaret edemem.

12- Eşiniz, aileniz mesleğinize nasıl yaklaşıyor, ne düşünüyor?

Sıkıntı yaşamıyorum, saygı duyuyorlar. Yeri geliyor destekliyorlar. Ama onlar da asayiş

haberlerini takip etme noktasında ya da gece belli bir saatin dışında habere çıkma konusunda onay vermiyorlar.

13- Aile içi rolleriniz ve sorumluluklarınız mesleğinizi nasıl etkiliyor?

Etkiliyor. Bir çocuk bakmak gerçekten zor. Dinlenemiyorsunuz. Sabah erken haber varsa çocuk olduğu için gidemiyorsunuz. Başka birini yönlendirmek zorunda kalıyorsunuz. Hatta ben normalde sabah 10.00 gibi işe başlardım ama çocuk olduğundan bu yana ben öğleden sonra geliyorum. Çünkü çocuğu bırakabileceğim bir yer yok. Öğleden sonra mecburen babaannesine bırakıp geliyorum.

14- Mesleğinizi icra ederken kadın olmaktan dolayı olumsuz bir durum yaşadınız mı? (Taciz, şiddet, baskı, ayrımcılık vs.)

Hiç yaşamadım. Bunu yaşayan arkadaşlarımız çok oldu. Ben biraz sert mizaçlıyım. Sanırım bu da insanlara geri adım attırıyor.

15- Mesleğinizi farklı uzmanlık dallarında yürütebilmeniz önünde engeller olduğunu düşünüyorsanız sebepleriyle açıklar mısınız?

Yerelde her alanda çalışmak zorundasınız. “Ben şu alanda çalışayım” diye bir lüksünüz olmuyor. Ben istediğim habere gitmişimdir. Bu noktada gazete yönetimi de sıkıntı çıkarmamıştır.

16- İş yerinizde yönetim kadın ve erkek çalışanlara nasıl davranıyor? Kadın ve erkeklere farklı davranıldığını düşünüyorsanız sebeplerini açıklayabilir misiniz?

Hissetmiyorum. Ama yönetim de kadın gazetecinin gidemeyeceği haberleri hiç teklif dahi etmiyor. Erkek çalışanları yönlendiriyor.

17- Çalışanların kadın yöneticiler ile erkek yöneticilere davranışlarını, yaklaşımlarını nasıl buluyorsunuz?

Düşünmüyorum.

18- Gazeteciliği kadınlar için nasıl bir meslek olarak yorumluyorsunuz?

Evet, bazı noktalarda daha zor olduğunu düşünüyorum.

19- Yeniden başa dönseniz seçeceğiniz meslek ne olurdu? Cevabınız ‘gazetecilik’ ise neden?

Ben rahat çalıştığım için seçerdim. Çok disipline gelebilecek bir insan değilim.

20- Gazeteci olmayı düşünen kadınlara tavsiyeleriniz neler?

Maddi açıdan tavsiye etmem. Ben başka bir yerde çalışmadığım için onların kadın gazetecilere yaklaşımı nasıl, çalışma koşulları nasıl, çok bilmiyorum. Ama kendi iş yerim olarak değerlendirdiğim zaman tavsiye ederim. Çalışma şartlarının iyi olması nedeniyle tavsiye ederim.

G. K. (8)

1- Sizi tanıyabilir miyiz?

Malatyalıyım. Evliyim, 2 çocuğum var. Üniversiteden mezun olduktan bir hafta sonra mesleğe başladım ve halen devam ediyorum.

2- Kaç yaşındasınız?

35 yaşındayım.

3- Eğitim durumunuz?

Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo Televizyon Sinema bölümü mezunuyum. Şu an yüksek lisans yapıyorum.

4- Kaç yıldır bu meslekte çalışıyorsunuz?

16 yıldan beri mesleği icra ediyorum.

5- Meslekteki göreviniz nedir?

Haber müdürüyüm.

6- Neden gazetecilik? Mesleği seviyor musunuz, yoksa maddi nedenlerden dolayı mı yapıyorsunuz?

Ben bu mesleği çok sevdiğim için yapıyorum. Maddi anlamda kesinlikle çok getirisi olmayan bir meslek. Sadece severek yapılabilecek bir meslek.

7- Aldığınız ücret nedir, bu ücreti yeterli buluyor musunuz?

Asgari ücret alıyorum. Kesinlikle yeterli değil ama mesleği çok sevdiğim için,

meslekten kopmak istemediğim için şartlar neyse onu kabul ediyorum. Akademisyen olmak dışında bu mesleği tüm zorluklarına rağmen bırakmayı düşünmüyorum. Sonuna kadar götürmek istiyorum.

8- Ortalama kaç saat çalışıyorsunuz, çalışma saatleri sizi zorluyor mu?

Günlük 9-10 saat çalışıyorum. Bazen daha fazla çalıştığım da oluyor. Bu beni zorluyor. Evli ve 2 çocuklu olduğum için zorluyor. Ama mesleği çok sevdiğim için bana ağır bir yük gibi gelmiyor. Gülü seven dikenine katlanır manası ile mesleği icra etmeye devam ediyorum.

9- Terfi etmek ile ilgili karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Sıkıntı yaşamıyorum. Ama daha önce çalıştığım yerlerde evli olduğum için, çocuklarım olduğu için verilecek olan görevlerde yeteri kadar verimli olamayacağıma dair ifadelerle karşılaştım.

10- Kadın gazeteci olmanın avantajları nedir?

Mesela bir trafik kazası oldu. Kadın gazeteci olarak gittiniz ve erkek gazeteci de var orada. Belki erkek gazetecilere kaba dil kullanabilir oradaki insanlar ama kadın gazetecilere daha ılımlı yaklaşıyorlar. Ben bu meslekte kadın olmanın çok büyük avantajları olduğunu düşünüyorum.

11- Kadın gazeteci olmanın dezavantajları nedir?

Kadınlar her yere girip çıkamıyor. Mesela ıssız yerlerde tedirgin olabiliyor. Ama erkek gazeteciler rahatlıkla her yere girip çıkabiliyor ve kendini hiçbir şekilde tedirgin hissetmiyor. Kadın olmanın zorlukları da var ama ben avantajların daha çok olduğunu düşünüyorum.

12- Eşiniz, aileniz mesleğinize nasıl yaklaşıyor, ne düşünüyor?

Ailem bu mesleği seçmemi hiçbir zaman istemedi ama ben çok istedim ve devam ettim. Çünkü benim tesadüfen girdiğim bir yol değildi. Çocukluk hayalim olan bir meslekti. Televizyonda gördüğüm muhabirlere çok imrenirdim.

13- Aile içi rolleriniz ve sorumluluklarınız mesleğinizi nasıl etkiliyor?

Etkiliyor. Mesela bazen eve gidiyorum, çok yorgunum. Kızım oyun oynamak istiyor benimle. Ben istemeden de olsa reddettiğimde vicdan azabı çekiyorum. Mesela bazen

eve gidiyorum, yarın ne yapacağım ile ilgili düşüncelerin peşindeyim. Ben bizim mesleğimizde olan insanların elinde olmadan ailesini çok ihmal ettiğini düşünüyorum.

14- Mesleğinizi icra ederken kadın olmaktan dolayı olumsuz bir durum yaşadınız mı? (Taciz, şiddet, baskı, ayrımcılık vs.)

Ben meslek hayatım boyunca bu gibi olaylar hiçbir zaman yaşamadım. Yaşayanlar var mı, var.

15- Mesleğinizi farklı uzmanlık dallarında yürütebilmeniz önünde engeller olduğunu düşünüyorsanız sebepleriyle açıklar mısınız?

Evet, mümkün oldu. Yerel basında çalıştığımız için sadece bir alanda değil, birden fazla alanda çalışmak durumundayız. Editörsünüzdür, çıkıp muhabirlik de yapıyorsunuz, haber de sunuyorsunuz. Yerel basında bir kişi aslında her şeyi yapıyor.

16- İş yerinizde yönetim kadın ve erkek çalışanlara nasıl davranıyor? Kadın ve erkeklere farklı davranıldığını düşünüyorsanız sebeplerini açıklayabilir misiniz?

Ayrımcılık hissettiğim zamanlar oldu. Mesela çalıştığım bir kurum muhafazakâr bir yaklaşımdaydı. Ben de başörtülü değilim. Bana farklı yaklaşımları oldu çoğu zaman.

17- Çalışanların kadın yöneticiler ile erkek yöneticilere davranışlarını, yaklaşımlarını nasıl buluyorsunuz?

Ben erkek yöneticilerin daha fazla ciddiye alındığını düşünüyorum. Kadınlar daha naif yapılı oldukları için onların çok fazla dikkate alınmadığını gözlemliyorum.

18- Gazeteciliği kadınlar için nasıl bir meslek olarak yorumluyorsunuz?

Kadınlar için bu meslek zor. Bekârsanız zor değil bence. Evlendikten sonra, çocuk da olunca bir tık daha zor oluyor. Çünkü düşünmeniz gereken eşiniz ve çocuğunuz oluyor. Dolayısıyla süreç daha da zor oluyor. Hem bedenen hem zihnen yoruluyorsunuz. Bazen insanın kendini yarım hissettiği oluyor. Bu meslek erkekler için daha uygun ama kadınlar da meslekten vazgeçmemeli.

19- Yeniden başa dönseniz seçeceğiniz meslek ne olurdu? Cevabınız ‘gazetecilik’ ise neden?

Seçerdim.

20- Gazeteci olmayı düşünen kadınlara tavsiyeleriniz neler?

Pes etmeyen bir yapınız varsa, mücadele eden bir ruha sahipseniz bu işe girişin. Çünkü maddi anlamda, manevi anlamda çok yıpranacaksınız.

G. K. (9)

1- Sizi tanıyabilir miyiz?

Elazığlıyım. Bekârım. Ailemle beraber Malatya’da yaşıyorum.

2- Kaç yaşındasınız?

23 yaşındayım.

3- Eğitim durumunuz?

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Gazetecilik bölümü mezunuyum.

4- Kaç yıldır bu meslekte çalışıyorsunuz?

11 aydır bu meslekteyim.

5- Meslekteki göreviniz nedir?

Kurgu montaj departmanında çalışıyorum.

6- Neden gazetecilik? Mesleği seviyor musunuz, yoksa maddi nedenlerden dolayı mı yapıyorsunuz?

Tamamen mesleği sevdiğim için yapıyorum. Maddi bir getirisi yok. Aslında alanım gazetecilik ama montajı sevdiğim için kendimi o alanda geliştirdim.

7- Aldığınız ücret nedir, bu ücreti yeterli buluyor musunuz?

Aldığım ücret 2000 TL. Verdiğim emeğe göre yeterli bulmuyorum.

8- Ortalama kaç saat çalışıyorsunuz, çalışma saatleri sizi zorluyor mu?

Sabah 10.00’da işe başlıyoruz, akşam ne zaman biterse işimiz çıkıyoruz. Bazen 21.00’e

kadar çalıştığım zamanlar oldu. Çıkış saatlerim belli değil. Hatta işi eve götürdüğüm zamanlar da oldu.

9- Terfi etmek ile ilgili karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Sıkıntı yaşamıyorum çünkü alanımda terfi edeceğim bir kademe yok.

10- Kadın gazeteci olmanın avantajları nedir?

Masa başında çalıştığım için avantajlı bir meslek olarak görüyorum.

11- Kadın gazeteci olmanın dezavantajları nedir?

Ben sahaya çıkmadığım için benim adıma bir dezavantajı yok.

12- Eşiniz, aileniz mesleğinize nasıl yaklaşıyor, ne düşünüyor?

Ailem meslek tercihim bana bıraktı. Onunla ilgili hiçbir sıkıntı yaşamadım. Aslında bölüme girerken bile onların teşvikiyle girdim.

13- Aile içi rolleriniz ve sorumluluklarınız mesleğinizi nasıl etkiliyor?

Etkilemiyor. Hatta olumlu şeyler de yaşıyorum. Çünkü bu konudaki bilgilerim ve deneyimlerim sayesinde ailem tarafından saygınlık kazandım.

14- Mesleğinizi icra ederken kadın olmaktan dolayı olumsuz bir durum yaşadınız mı? (Taciz, şiddet, baskı, ayrımcılık vs.)

Hiç yaşamadım. Belki meslekte yeni olduğum içindir.

15- Mesleğinizi farklı uzmanlık dallarında yürütebilmeniz önünde engeller olduğunu düşünüyorsanız sebepleriyle açıklar mısınız?

Sadece bir alanda çalışıyorum, bu nedenle bu soruya cevap veremem.

16- İş yerinizde yönetim kadın ve erkek çalışanlara nasıl davranıyor? Kadın ve erkeklere farklı davranıldığını düşünüyorsanız sebeplerini açıklayabilir misiniz?

Düşünmüyorum. Ben yönetimin sevdiği insanlara farklı, sevmediği insanlara farklı davrandığını görüyorum.

17- Çalışanların kadın yöneticiler ile erkek yöneticilere davranışlarını, yaklaşımlarını nasıl buluyorsunuz?

Düşünmüyorum.

18- Gazeteciliği kadınlar için nasıl bir meslek olarak yorumluyorsunuz?

Mesela bir muhabir kadın arkadaşım vardı, her ortama giremiyordu. Ama erkek muhabirler istedikleri her ortama rahatlıkla girip çıkabiliyor.

19- Yeniden başa dönseniz seçeceğiniz meslek ne olurdu? Cevabınız ‘gazetecilik’ ise neden?

Ben tercümanlık yapmak isterdim. Küçüklüğümde beri hayalimdi. Şimdi ek bir iş olarak bunu yapmak isterdim. Çünkü mesleğimi seviyorum.

20- Gazeteci olmayı düşünen kadınlara tavsiyeleriniz neler?

Hak ettikleri yeri bulacaklarını düşünüyorlarsa tercih etsinler.

G. K. (10)

1- Sizi tanıyabilir miyiz?

Ben Elazığlıyım. 4 aydır evliyim. Malatya’da ikamet ediyorum.

2- Kaç yaşındasınız?

27 yaşındayım.

3- Eğitim durumunuz?

Kayseri Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik mezunuyum.

4- Kaç yıldır bu meslekte çalışıyorsunuz?

5 yıl.

5- Meslekteki göreviniz nedir?

Muhabirim.

6- Neden gazetecilik? Mesleği seviyor musunuz, yoksa maddi nedenlerden dolayı mı yapıyorsunuz?

Bölümü çocukluk hayalim olduğu için okudum ve sonrasında çevre baskısıyla mesleği

yapma zorunluluğu hissettim. Bir de baktım ki işin içindeyim. Daha iyi bir iş olmadığı için bu mesleği yapıyorum.

7- Aldığınız ücret nedir, bu ücreti yeterli buluyor musunuz?

Asgari ücret alıyorum ve yaptığım işe göre bu ücreti yeterli bulmuyorum.

8- Ortalama kaç saat çalışıyorsunuz, çalışma saatleri sizi zorluyor mu?

Günde yaklaşık 10 saat çalışıyorum. Sabah 09.00’da başlıyorum akşam ise kaçta çıkacağım genelde belli olmuyor.

9- Terfi etmek ile ilgili karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Sıkıntı yaşamıyorum. Çünkü başka seçenekler sunulmasına rağmen sorumluluk almak istemedim.

10- Kadın gazeteci olmanın avantajları nedir?

Geniş bir çevreniz oluyor. Bir sürü kadının hayalinde bile olmayan bir çevre bu. Dolayısıyla saygınlık kazanıyorsunuz. Kendinize güveniniz artıyor. Her an her şeyden haberdarsınız ve bu süper bir şey. İsteddiğiniz an bir milletvekili ile bir bakan ile telefonda görüşebiliyorsunuz. Kendinizi iyi ifade ediyorsunuz, bu mesleğin kazanımlarından biri. Daha rahat “hayır” diyebiliyorsunuz. Meslek size cesaret kazandırıyor. Bence kadın gazeteci olmanın görülmeyen çok avantajı var.

11- Kadın gazeteci olmanın dezavantajları nedir?

Bir erkeğe göre kadın gazetecilerin dezavantajlı olduğu alanlar da var. Mesela istediğiniz her habere gidemiyorsunuz. İsteddiğiniz her saat çalışmıyorsunuz. Yani geç saatlerde habere gidemiyorsunuz. Tehlikeli, gergin ortamlarda bulunamıyorsunuz çünkü naifsiniz ve insanların arasında eziliyorsunuz. Bunun gibi kadın yapısıyla alakalı şeyler dezavantaj sayılabilir. Tabi bir de sosyal anlamda sorumluluklarınızın erkeklere göre daha fazla olması da bir dezavantaj.

12- Eşiniz, aileniz mesleğinize nasıl yaklaşıyor, ne düşünüyor?

Ailem bu mesleği istemiyordu ama ben zorla okumak istedim. Eşim ise şu an çok yorum yapmıyor. Ama genelde eve geç gittiğim için, evde yemek olmadığı için, ev dağınık olduğu için rahatsız olduğunu belirtiyor.

13- Aile içi rolleriniz ve sorumluluklarınız mesleğinizi nasıl etkiliyor?

Etkiliyor. Bekârken akşam eve gidip haber konusu araştırabiliyordum mesela. Ama şimdi eve gittiğimde düşündüğüm şey, yemek, temizlik vs. oluyor. Ya da gün içinde bazen kafamı bu nedenle işe veremediğim oluyor.

14- Mesleğinizi icra ederken kadın olmaktan dolayı olumsuz bir durum yaşadınız mı? (Taciz, şiddet, baskı, ayrımcılık vs.)

Yaşadım. Mesela haberdeyken genç bir adam “Gözleriniz ne kadar güzel” demişti. Teşekkür edip geçmişim ama ardından birkaç defa iş yerinin önünde karşılaşmışım, çok rahatsız olmuştum. Bu da yetmezmiş gibi telefonumu bulmuştu ve mesajlar atıyordu. Çok zor atlatmışım bunu. Bu taciz sayılıyorsa, yaşadım.

15- Mesleğinizi farklı uzmanlık dallarında yürütebilmeniz önünde engeller olduğunu düşünüyorsanız sebepleriyle açıklar mısınız?

Spor ve adliye dışında tüm alanlarda çalışma imkânım oldu. Yerelde bu iki alan dışında her konuda çalışmanız mümkün. O iki alan ise biraz özel muhabbet gerektiren alanlar. Yani alanın muhatapları önüne gelene bilgi vermiyor. Benim de bunu sağlayacak zamanım ve tecrübem yok.

16- İş yerinizde yönetim kadın ve erkek çalışanlara nasıl davranıyor? Kadın ve erkeklere farklı davranıldığını düşünüyorsanız sebeplerini açıklayabilir misiniz?

Genelde kadınlara daha ılımlı bir yaklaşım var.

17- Çalışanların kadın yöneticiler ile erkek yöneticilere davranışlarını, yaklaşımlarını nasıl buluyorsunuz?

Kadınlar daha naif ve kırılğan davranıyor. Erkekler ise daha despot. Maalesef kadınların sözü çok da dinlenmiyor, dikkate alınmıyorlar.

18- Gazeteciliği kadınlar için nasıl bir meslek olarak yorumluyorsunuz?

Bence erkekler için daha zor bir meslek. Çünkü kadınlar en azından daha sabit şekilde çalışıyor. Erkeklerin ise ne gidecekleri yer, ne uyuyacakları saat belli. Sırtlarında kamera ile ilçe ilçe dolaşan çok erkek gazeteci var. Böyle bir kadın gazeteci yoktur herhalde.

19- Yeniden başa dönseniz seçeceğiniz meslek ne olurdu? Cevabınız ‘gazetecilik’ ise neden?

Maalesef seçerdim. Çünkü gazetecilik basit bir insan gibi yaşamamızın önüne geçiyor. Daha bilinçli bir hayat yaşıyorsunuz. Bunu sağlayacak başka bir meslek olsa seçerdim. Ama daha iyi bir maaş alabilme imkânım varsa... “Maalesef” dememin nedeni ise çok yorucu bir meslek olması sebebiyledir.

20- Gazeteci olmayı düşünen kadınlara tavsiyeleriniz neler?

Bence gazeteciliğin “erkeklerin mesleği” olduğunu varsayan anlayışı yıkmak için daha çok kadın gazeteci olması lazım. Elimizde kameralarımızla dağ taş dolaşmamız lazım. İdealleri olan kadınlara bu mesleği tavsiye ediyorum. Rahat yaşamayı seven kadınlara ise tavsiye etmem.